Ваня Петрова
Елка Янакиева
Йорданка Първанова
Радостина Стоянова

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ

ОКОЛЕН СВЯТ 1. КЛАС

ИЗДАТЕЛСТВО БУЛВЕСТ 2000
София

Книга за учителя
по околен свят
1. клас

Автори:
© Ваня Атанасова Петрова, 2016
© Елка Кирилова Янакиева, 2016
© Йорданка Първанова Първанова, 2016
© Радостина Пенчева Стоянова, 2016

Илюстрации и графичен дизайн:
© Веселин Костадинов Праматаров, 2016

Издателство
©„Булвест 2000“, 2016

ISBN 978-954-18-0990-7

Обръщение към учителите

Уважаеми учители,

Настоящата книга за учителя е методическо пособие за планиране, организация, реализиране и контрол на обучението по околен свят в 1. клас. В нея са представени основните съдържателни и функционални параметри на процеса на обучението, произтичащи от новата учебна програма и заложените в нея идеи за непосредствено свързване на резултатите от обучението с развитието на ученика.

Книгата за учителя по околен свят 1. клас, в отделните нейни части и в представените разработки на уроците, съдържа не само методически идеи и насоки, но и ги пречупва от съвременни педагогически позиции. В книгата се съдържа и разностранна интерпретация на компетентностния подход, който е най-значимият нов елемент на концепцията за обучение в настоящия момент. Тя е предпоставка и условие за успешната реализация на проектираните урочни теми в учебния комплект, но също и основа за доразвитието и творческото им претворяване от учителя.

Целта на книгата за учителя е да ви подпомогне в подбора на образователно съдържание и в методическото построяване на уроците, като проектира възможни модели на познавателна дейност и методическа реализация, без да рамкира дейността на учениците или на учителя. При разработката на отделните теми се обръща специално внимание на основните информационни ядра, плана на урока, вариантите за актуализация на познавателен опит, методите на обучение, които могат да бъдат използвани, и формите за проверка и оценка на знанията, уменията и компетентностите на учениците. В книгата са включени и допълнителни задачи за работа в клас и за домашна работа, допълнителна информация по темата и задачи за самостоятелно проучване.

Желаем ви ползотворна и творческа работа с образователния пакет по околен свят за първи клас!

Авторите

Цели и особености на обучението по околен свят в първи клас, заложени в учебната програма

Обучението по околен свят в първи клас е насочено към обогатяване и систематизиране на представите на учениците за заобикалящата ги природна и обществена среда. *Основната цел – повишаването на равнището на разбиране и осмисляне на наблюдаваните природни обекти и явления, както и процесите и взаимоотношенията в човешките общности*, се постига чрез обобщаване на съществуващите представи, което е предпоставка за преход към абстрактно-логическо мислене в тази възраст. В процеса на обучение по *околен свят* чрез коментар на обекти, процеси, събития и взаимоотношения от непосредствено заобикалящата детето действителност, се обогатява и развива познавателния и социалния опит. Обучението по *околен свят* създава предпоставки и условия:

- за изграждане у детето на умение да наблюдава света около себе си;
- да открива своето място в него;
- да обогатява и систематизира придобития опит.

Светът, който детето познава, се разглежда и от позицията на общочовешките ценности и това благоприятства цялостното емоционално и личностно изграждане на детската личност.

Новата учебна програма по *околен свят за първи клас* е реализация на педагогически и методически модел за проектиране на учебен процес, в който детето е участник и движеща сила на своето образование, възпитание и развитие. Програмата е разтоварена в информационно отношение, но е доразвита във формиращите аспекти на обучението по околен свят.

Категорията ***компетентност*** за първи път формира значима част от дизайна и насочеността на новите учебни програми. В програмата по *околен свят* тя присъства в следния контекст:

1. Като *диференциране на образователното съдържание в отделни „области на компетентност“* при представянето на очакваните резултати от обучението в края на класа. Въз основа на този нов подход са очертани областите на необходими за възрастта компетентности, като се преодолява съдържателно-информационния порядък на структуриране.

2. Като *очаквани резултати по глобалните теми* – в този елемент на програмата са определени набор от компетентности. Те са съобразени с възрастовите възможности на учениците в начален етап, изключват наизустяването и механичното възпроиз-

веждане и предполагат участие на детето на познавателното равнище, което владее.

3. Компетентностите са проектирани и в пряка връзка с *ключовите компетентности за учене през целия живот* и визират перспективата в детското развитие.

Очакваните резултати в посочените глобални теми визират цялостното познавателно, емоционално и ценностно формиране на детската личност. В центъра на този процес стои насочването на съществуващия детски опит към позитивното разбиране и надграждане на представите за околния свят: осмисляне на значението на семейството – членове, отговорности и утвърждаване на добрите взаимоотношения; разбиране на ролята училището за всеки човек и за обществото; постепенно разширяване на обектите от родния край и родината и поставяне на детето в активна позиция при запознаването с тях; разбиране на възможностите всеки човек да бъде отговорен за природата и да я опазва. При разглеждане на промените през сезоните акцент се поставя върху причинно-следственото обосноваване на връзката нежива природа – жива природа – дейност на хората. Друг акцент в учебната програма и очакваните резултати е здравословният начин на живот, където на базата на обогатяване на съществуващия опит се утвърждават модели на отговорно поведение и лична безопасност. Запознаването с официални и битови празници също следва познавателния и емоционалния опит на първокласника. Достигането до ценностните аспекти на традиционните празници и до национално значимите послания на официалните празници поставя основите на гражданското образование в начален етап.

- **Области на компетентности** – характеристика

В учебната програма за първи клас са включени следните области на компетентност:

Роден край – разглеждане на семейството, училището и родното място като общности; права и отговорности на детето в тях.

Човекът и неговата среда – ориентиране в най-значимите природни и обществени обекти в родното място, безопасно поведение на детето и толерантни взаимоотношения.

Национално и културно наследство – познаване на националните символи на Република България, официални и битови празници.

Човекът и здравословният начин на живот – познаване на основните изисквания за здравословен начин на живот и за опазване на природната среда.

Откриване на света – формиране на умения за наблюдения в заобикалящия детето свят, за извършване на елементарни опити и проучвания на обекти.

- **Структура на учебното съдържание**

Учебното съдържание е структурирано в следните ***глобални теми***:

1. Семейство и училище
2. Роден край
3. Сезони
4. Растенията и животните около нас
5. Чистота и здраве
6. Празници и обичаи

- **Декомпозирани цели на обучението**

Учебната програма предполага декомпозиране на целите на обучението на знания, умения и компетентности, в тяхното единство. Спецификата на учебния предмет изисква и включване на емоционално-ценностен

аспект на целеполагането, без който учебният процес по *околен свят* би бил непълноценен.

- **Очаквани резултати от обучението по компетентности**

По всяка от посочените глобални теми като очаквани резултати са определени набор от ***компетентности*** и това е един от новите моменти в учебната програма. Те са съобразени с възрастовите възможности на учениците в първи клас, *изключват запаметяването и механичното възпроизвеждане и предполагат участие на детето на познавателното равнище, което владее*:

- описва,
- дава примери,
- изброява,
- разказва,
- назовава,
- разпознава,
- посочва,
- обяснява,
- познава,
- свързва.

- **Разпределение на учебното време**

Според изискванията в учебната програма учебното време е разпределено както следва:

- 21 урока за нови знания;
- 10 урока за затвърдяване и обобщаване на знанията;
- 1 урок за изходящо равнище.

- **Специфични методи и форми за оценяване постиженията на учениците** – текущи изпитвания, тестове за входно, междинно и изходно равнище.

Учебните постижения на учениците по *околен свят* се **оценяват с качествена оценка**. Оценяват се не толкова възпроизвеждането на информацията, колкото уменията за прилагане в конкретна практическа ситуация.

Доминираща е *устната проверка*, която трябва да е аргументирана и да насочва ученика към адекватна самооценка.

Диагностиката на входното равнище в началото на учебната година има за цел да ориентира учителя относно познавателния опит на първокласниците.

Диагностиката на изходното равнище в края на годината има за цел проследяване и подпомагане на индивидуалното развитие на ученика.

- **Методически указания за прилагане на програмата**

Учебната програма по *околен свят* е елемент от цялостната общообразователна подготовка на първокласника и осигурява цялостното познавателно и личностно формиране в единство с другите направления на подготовката.

4. *Учебната програма по околен свят има интегративни функции в цялостния учебно-възпитателния процес*, които се реализират чрез:

— разглеждане на природни и обществени обекти в родния край, заложени и в други учебни програми. Такива са сезонните изменения, особеностите на родния край – природа, трудова дейност, забележителности, празници и обредност, взаимоотношения, здравословен начин на живот;

— овладяване на познавателни стратегии, които са елемент и на обучението по други учебни предмети – да наблюдава, да сравнява, да групира, да свързва, да систематизира, да обобщава;

— развитие на социални и граждански компетентности, изграждане на нравствено-етични ценности;

— формиране на ключови компетентности за учене през целия живот, чрез дейности, свързани с обучението както по *околен свят*, така и с останалите учебни предмети. Те са разгледани във връзка с различните дейности в обучението по околен свят и визират перспективата в детското развитие. Това са:

- компетентности в областта на българския език;
- общуване на чужди езици;
- математическа компетентност и компетентност в областта на природните науки и технологиите;
- дигитална компетентност;
- умения за учене;
- социални и граждански компетентности;
- инициативност и предприемачество;
- културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество;
- умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.

Б. *Очакваните резултати в учебната програма са описани на две равнища:*

— очаквани резултати в края на първи клас;
— очаквани резултати като компетентности по всяка глобална тема.

Анализът на очакваните резултати предполага единство на съществуващия познавателен опит на учениците и предвидените нови понятия. ***Новите понятия се включват в познавателни ситуации и задачи, без да се представят дефиниции и да се изисква механично наизустяване и възпроизвеждане.*** Съществените признаци на понятието се разкриват през призмата на детския опит, който се обогатява и систематизира.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ОКОЛЕН СВЯТ ЗА I КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебният предмет *околен свят* в I клас е насочен към обогатяване на сетивно-познавателния опит на децата и овладяване на интегрални знания и умения, свързани с близката до детето природна и обществена среда. Наред с това съдейства за реализиране на развиващи личността на ученика цели, свързани с формиране на ключови познавателни, практически и комуникативни умения и с духовно-нравственото му укрепване. С помощта на комплекс от откривателски дейности за наблюдение, изследване, класифициране и пр. първокласниците се учат да разбират себе си и околния свят.

Учебната програма по околен свят за I клас е съобразена с тенденциите на съвременното обучение, ориентирано към познавателните възможности и интелектуалния потенциал на малкия ученик. Тя има интегративни функции, реализиращи се в две посоки: *смислово обединяване* на разнообразни сведения за характеристиките на най-близкото обкръжение на детето от природната и обществената среда в родния край в контекста на тяхното взаимодействие и *логическо и функционално обвързване* с основополагащи информационни ядра и познавателни стратегии, специфични за другите учебни предмети. Тази многоаспектна зависимост изпълнява определена общодидактическа функция, ориентирана към изграждането у детето на по-общ и ярък образ за фактите и явленията, за събитията и процесите, свързани със същността на заобикалящата го действителност.

Интердисциплинарният подход при изграждане на темите предполага развитие на знанията в най-широк смисъл. Ето защо темите в учебната програма са представени в обобщен вид и позволяват разглеждането им от различен ракурс и в различна последователност. Съдържанието на всяка тема акцентира върху онези страни на околния свят, които допускат наблюдение и събиране на информация.

Използването на артефакти, снимки и документи, на природни и други материали позволява на учениците да разберат как функционира околният свят, без да се опират само на разказа за събития от историята или на описание на места и географски обекти. Постигането на очакваните резултати по всяка тема трябва да се базира не само на методическата свобода на учителя да избира начините и средствата за работа, но и на свободата на учениците да из-

вършват свои наблюдения както вътре, така и вън от класната стая. Предложените понятия се изясняват в достъпни за възрастта на учениците обем и форма.

Учебното съдържание е представено чрез очаквани резултати от обучението, които в рамките на основните теми може да бъдат групирани според различни дидактически съображения и да бъдат конкретизирани в методичните единици по преценка на учителя. В контекста на изучаваната тема се осигуряват възможности учениците да използват личния си опит и да извършват собствени проучвания; приучават се да разбират и ценят равновесието в природата и обществото, да взимат предвид различни гледни точки, да развиват своите граждански умения.

Основните характеристики на дейностите, свързани с обучението по роден край за първи клас, са вариативност, комуникативност, емоционалност, проблемност, самостоятелност и интегративност. Те гарантират осъществяването на гъвкавост, съобразена с потребностите, интересите и възможностите на децата, връзки с другите учебни предмети: български език и литература, математика, технологии и предприемачество, изобразително изкуство. Познавателният процес се осъществява при строго съобразяване с дейностния подход, където основната педагогическа ориентация е свързана с включването на малкия ученик в разнообразни по характер самостоятелни изследователски задачи, значими за самия него. Така, без излишна повествователност и императивност от страна на учителя, ученикът открива самия себе си, формира ценни умения, които не само го доближават по един много функционален път до прогнозираните резултати, но и събуждат у детето неговата рефлексивност.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
Роден край	▪ Описва своето училище и ролите на хората в него, включително своята. ▪ Свързва членовете на семейството си с техните роли и отговорности. ▪ Изброява свои права и задължения в семейството и в училището. ▪ Описва местоположението на селището, в което живее, и природата в родния край.
Човекът и неговата среда	▪ Посочва важни обществени и природни обекти в населеното място. ▪ Знае как да постъпва и към кого да се обърне при нужда в опасни за живота и здравето ситуации. ▪ Разбира необходимостта от спазването на правила за безопасно движение по улицата. ▪ Разбира, че хората имат различни гледни точки и трябва да ги знаем, за да живеем добре заедно. ▪ Проявява толерантно отношение в общуването си с различния.
Национално и културно наследство	▪ Разказва за различни празници – официални и битови. ▪ Разпознава знамето и химна като национални символи на държавата.
Човекът и здравословният начин на живот	▪ Изброява основни хигиенни правила. ▪ Познава основните правила за здравословно хранене. ▪ Посочва основни правила за поведение сред природата.
Откриване на света	▪ Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Глобални теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Семейство и училище	▪ Описва себе си, своите интереси и любими занимания. ▪ Разказва за своето училище и за труда на хората, които работят в него. ▪ Посочва свои отговорности у дома и в училище и примери за толерантни взаимоотношения. ▪ Дава примери за подходящо поведение при опасни ситуации у дома и в училище .	▪ семейство ▪ училище
Роден край	▪ Назовава името на държавата и на селището, в които живее. ▪ Описва местоположението на селището, в което живее, според близостта до планина, река, море, равнина и др. ▪ Изброява по-важните природни и обществени обекти по пътя си от дома до училище. ▪ Посочва опасности при неспазване на правила за движение по улицата и общуване с непознати. ▪ Дава примери за дейности, свързани с опазване на чистотата на улицата.	▪ родина ▪ роден край ▪ селище
Сезони	▪ Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. ▪ Разказва за труда на хората през различните сезони. ▪ Изброява правила за поведение сред природата.	▪ сезон ▪ природен календар

Растенията и животните около нас	▪ Изброява растения и животни от заобикалящата среда. ▪ Разпознава по картина дървета (иглолистни и широколистни), храсти и тревисти растения. ▪ Посочва по схема частите на растенията – корен, стъбло, листо, цвят, плод. ▪ Познава необходимите условия за развитие на растенията: въздух , вода, топлина, светлина, почва . ▪ Назовава домашни и диви животни и техните малки. ▪ Изброява правила за поведение сред природата.	▪ дърво ▪ храст ▪ тревисто растение ▪ домашни животни ▪ диви животни
Чистота и здраве	▪ Посочва дейности за здравословен начин на живот – лична хигиена, закаляване, спорт. ▪ Обяснява необходимостта от спазване на лична хигиена и дневен режим. ▪ Обяснява необходимостта от приемането на разнообразна храна. ▪ Дава примери за растителни и животински храни.	▪ хигиена ▪ здраве ▪ здравословно хранене ▪ дневен режим
Празници и обичаи	▪ Свързва честването на националния празник с датата трети март. ▪ Свързва честването на 24 май с делото на братята Кирил и Методий. ▪ Разказва за семейни празници и празници, свързани с отбелязването на народни традиции и обичаи. ▪ Разпознава българското знаме и химна на Р. България като национални символи.	▪ семеен празник ▪ знаме ▪ химн

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на учебния предмет в I клас – 32 часа.

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	66 %
За затвърдяване на новите знания и за обобщение	31 %
За диагностика на изходно ниво	3 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Осъществява се текущо формиращо оценяване чрез различни форми за оценка. Оценяването на знанията не е свързано с обясняване на понятия, формулиране на определения или наизустяване и цялостно възпроизвеждане на конкретна текстова информация.

Доминираща е устната проверка. Тя е насочена към практически умения, свързани с проучване на факти, събиране на информация и прилагане на изучените знания за природата и обществото в конкретна практическа ситуация. Устната оценка е аргументирана и подпомага формирането на самооценката на ученика.

При писмена проверка на знанията и уменията на първокласниците се извършва качествена оценка на учебните постижения. В края на годината се извършва диагностика на изходното ниво, която подпомага проследяването на индивидуалното развитие на ученика през годините.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Цялостният образователен процес по околен свят в I клас предполага и формиране на ключови компетентности на ученика:

Ключови компетентности	Дейности
Компетентности в областта на българския език	✓ описване на обекти в природата и в обществената среда; ✓ споделяне на лични преживявания, свързани с поведение в обществото и сред природа.
Общуване на чужди езици	✓ откриване на надписи на чужд език сред надписи на роден език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологии	✓ откриване на факти и връзки в хода на наблюденията и практическата дейност; ✓ създаване на прости схеми на изучаваните предмети и обекти.
Дигитална компетентност	✓ наблюдаване на явления и процеси, представени с дигитални средства.
Умения за учене	✓ целенасочено наблюдение по предварителна инструкция; ✓ групиране на предмети по родов признак; ✓ сравняване на информация по зададени критерии.
Социални и граждански компетентности	✓ изразяване на лична позиция и адекватно приемане на чуждата гледна точка; ✓ коментиране в група на модели на поведение, свързани с изява на взаимопомощ, с уважение, толерантност и съпричастност към към другите; ✓ рисуване на схема с обществени и природни обекти от района на училището.
Инициативност и предприемачество	✓ включване в личностно значими дейности; ✓ полагане на грижи за отглеждане на растения и животни в близката среда.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	✓ наблюдение в културни институции в родния край; ✓ изработване на седмичен природен календар.
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	✓ включване в природозащитни дейности – почистване на училищния двор и др.; ✓ отглеждане на домашен любимец и засаждане на растения.

Забележка:

Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.

Учебният комплект и възможностите, които предлага за реализирането на учебната програма

Учебният комплект на издателство „Булвест 2000“ е разработен на основата на идеята за систематизация и единство в провеждането на учебния процес по околен свят.

Той включва:

- учебник в печатен вариант
- учебна тетрадка
- книга за учителя
- електронен вариант на учебника

Учебникът е създаден в съответствие с идеите и изискванията на учебната програма. Предназначен е да представи необходимото учебно съдържание, да декомпозира проектираните цели, както тематично, така и с оглед на формиращите се компетентности в съответствие с възрастовите особености на учениците в първи клас и да включи в подходящи учебни ситуации предвидените нови понятия, така че да се стимулира детското мислене и интересите на децата към заобикалящия ги природен и обществен свят. Той има за цел да подпомогне и насочи както учителя, така и ученика при представянето и работата с учебното съдържание.

Учебното съдържание е структурирано в последователността, зададена в учебната програма по глобални теми. Спазен е принципът за сезонност и актуалност. В съответствие с учебната програма са представени 21 теми за нови знания, 3 теми за затвърдяване, 7 за обобщаване, като 3 от тях са учебни проекти и 1 час за изходна диагностика.

В отделните методически разработки в учебника съществува отчетливо представяне и интерпретация на елементите на целите на обучението:

1. Знания, умения, компетентности;
2. Емоционално-ценностен аспект.

В тематичните разработки се проследяват фактологическите и теоретичните знания, операционализирани са познавателните и практическите умения и се акцентира върху коментирания ценностен аспект, който неотменно присъства във всяка от темите в обучението по околен свят. Така като резултат се достига до необходимите компетентности.

При работа с учебника е необходимо да се познават следните идеи за неговото целесъобразно и пълноценно използване:

- *Формулировките на темите на урочните разработки поставят акцент върху дейността на ученика*:

Например „Представям своето семейство“, „Запознаваме се с нашето училище“ и т.н. Така още с темата е предпоставено активното участие на детето и се предотвратява съдържателно-информационния фокус върху учебното съдържание като самоцел. В учебника формулировките на темите на урочните единици визират насочеността на познавателната дейност на учениците, като поставят детето в активна позиция. При въвеждането на темата в хода на урока се използват и мотивира-

щите функции на предложените формулировки чрез използването на глагол в първо лице.

- *Разработките на уроците за нови знания в учебника имат следните методически особености,* които са определящи при осъществяването на урока:

— ***Новото учебно съдържание е разработено в горната част на разтвора – развитието му започва от лявата част на разтвора и продължава в дясната.*** В процеса на обучението се следва именно тази последователност на работа с учебника и едва след разглеждането на новото съдържание се преминава към рубриките и задачите под него в лявата и в дясната част на разтвора. Новото учебно съдържание е визуализирано в тематично развитие, етапи, акценти, характеристики. Новите понятия са представени в съответствие с жизнения опит на учениците и това позволява с лекота да се достига до тяхното обобщаване и систематизиране.

— ***В долната част на разтвора са разположени познавателни задачи за откриване на модели, отношения и взаимовръзки***. Функцията на тези задачи е да се систематизират съществуващите представи, да се обогати и обобщи детският опит в съответствие с водещите цели и задачи на урока. Те се осъществяват посредством разнообразни дейности от страна на учениците – отбелязване, оцветяване, съотнасяне, свързване и т.н. След изпълнението им задължително се извършва коментар, който има за цел включване на новите понятия в речника на ученика, а така също и развитие на речта, на умението за изразяване и обосноваване.

— ***В разработките на уроците за нови знания важна дидактическа функция изпълняват обособените рубрики***, чрез които се гарантира устойчиво усвояване на различни познавателни стратегии в процеса на обучението по *околен свят* и формиране на преносими умения.

Рубриката ***Откривам*** изисква извършването на анализ на различни ситуации, при които е необходимо решаване на определен проблем чрез трансформация и практическо приложение на придобитите знания. Ролята на самостоятелния анализ и оценка в тази рубрика е да укрепи познавателните способности на първокласника, да го насочи към търсене на зависимости и връзки.

Рубриката ***Дискусия*** разкрива различни гледни точки към изучаваните взаимоотношения, явления, процеси и обекти. В нея са представени както противоречащи едно на друго мнения, така и такива, които не се изключват взаимно. Чрез нея се дава възможност на учениците да изкажат своето виждане, да го сравнят с мнението на другите и да го развият. Така те се учат да се изслушват, да приемат различно мнение и да аргументират своето.

Рубриката ***Днес научих*** има обобщаващи функции. Чрез подходяща визуализация на съдържанието на новите понятия в урока се разкриват съществените и достъпни за първокласниците техни признаци. Визуализацията в рубриката следва модела на известните *Карти на ума*, при които от централното понятие с разклонения се представят различни негови характеристики. Освен за обобщаване и систематизиране на новите знания, тази рубрика цели подготовка и изграждане на умения за откриване съществените признаци на даден обект или явление и бъдещо самостоятелно създаване на *карти на ума*. Разглеждан като интерактивен ме-

тод на обучението, методът *Карта на ума* предполага активна позиция на ученика за извличане и визуализиране на информация за съществените признаци на клас обекти и улеснява възприемането, осмислянето, обобщаването и съхраняването ѝ. Това става в благоприятна творческа среда и насърчава учениците към креативност. Поради високата познавателна стойност на този метод, базиран на активната позиция на детето, той е включен както в края на всеки урок за нови знания – като готова схема, така и в уроците за обобщение, където ученикът самостоятелно създава *карта на ума*.

- *Разработките на уроците за затвърдяване в учебника имат следните методически особености*, които са определящи при осъществяването на урока:

— ***Затвърдяването на знанията не е на репродуктивно равнище***, а изисква активна и осъзната позиция на ученика, свързана с неговия жизнен опит. Познавателните задачи провокират детето към приложение на наученото през призмата на собствена позиция, изградена на базата на усвоените знания. Задачите изискват от детето:

- да анализира модели на поведение;
- да направи избор и да го обоснове;
- да открие или предложи решение на проблем;
- да осъзнае и съотнесе собственото си поведение спрямо разглежданите модели.

Изпълнението на тези задачи се извършва посредством разнообразни дейности – ***отбелязване***, ***оцветяване***, ***свързване***, ***решаване ребуси***, ***лабиринти***, ***скрити картини*** и ***кръстословици***.

Водеща дейност е ***обосновката***, ***аргументацията*** и ***речевото изразяване***, които формират умението за трансфер на знанията в нова ситуация.

- *Разработките на уроците за обобщаване в учебника имат следните методически особености*, които са определящи при осъществяването на урока:

— ***Уроците за обобщаване се реализират в два методически варианта*** – обобщителен урок и учебен проект.

Обобщителните уроци систематизират учебното съдържание и стимулират достигането до идеи и закономерности, влияещи върху светогледното формиране на ученика. Дават и възможност за текуща проверка, оценка и самооценка на знанията, уменията и поведението. В обобщителните уроци познавателните задачи са насочени към обобщаване и систематизиране, към откриване на несъответствия и противоречия в определен контекст. Централен компонент в този тип уроци е първата задача, която изисква на базата на извършените анализ и систематизация да се състави устно изложение, в центъра на което ученикът да постави себе си – да разкаже за своя роден край, за своите права и отговорности, за своето отношение към природата и своите наблюдения в нея.

В разработките ***проверката, оценката и самооценката*** се осъществява през задачи с тестов характер, без вниманието на детето да се фокусира върху проверовъчно-оценъчния компонент.

Учебните проекти предвиждат засилване на практическия елемент в обучението. В тях обобщаването се извършва чрез самостоя-

телни и групови дейности с конкретен практически резултат. Проектите завършват със създаването на малка тематична книжка с набор от материали по предвидените теми.

- *Работата с учебника се разгръща в процеса на обучение по околен свят посредством всички групи методи на обучение – **словесни**, **нагледни**, **практически**, **интерактивни** и **игрови**.* Тяхното съчетаване и допълване при реализацията на урока е заложено в тематичните разработки.

Методическото разнообразие на предвидените дейности и задачи в учебника осигурява динамика и висока познавателна наситеност на обучението.

Учебната тетрадка следва структурата на учебното съдържание от учебника, като предоставя възможност за продължаване на процеса на осмисляне, затвърдяване и прилагане на усвоените знания. В учебната тетрадка са застъпени задачи с игров характер, занимателни елементи и задачи за работа в екип и продуктивна дейност на ученика.

Как се работи с учебната тетрадка? Функциите на учебната тетрадка са да предостави допълнителни варианти за учебно-познавателна дейност при осмисляне, затвърдяване и приложение на знанията. Възможностите за включването на тази дейност са:

1. При осмисляне и първично затвърдяване на знанията с тетрадката се работи паралелно с работата в учебника. Този вариант на работа се прилага при преценка на учителя, че темата предполага самостоятелна работа в процеса на представянето ѝ.

2. При затвърдяване и приложение на знанията и формиране на познавателни умения работата с тетрадката се осъществява самостоятелно при самоподготовката вкъщи или в училище.

3. При изпълнение на екипни и творчески задачи в уроците за затвърдяване и обобщение работата с учебната тетрадка е насочена към продуктивната познавателна дейност и предполага развитие на творческите способности на учениците.

Електронният вариант на учебника следва структурата и основните идеи на печатното издание, като обогатява възможностите за представяне на учебното съдържание чрез включване на нови дейности за ученика, използвайки възможностите на дигиталните технологии.

Целта на изданието е да подпомогне преподавателите при провеждане на уроците и да направи работата с учениците по-забавна, по-интересна и по-успешна. В това издание са включени всички урочни статии и илюстрации от книжното тяло на учебника. Към темите от учебното съдържание са предложени интерактивни разработки, които съдържат:

- интересни **аудиоматериали** от художествени и научнопопулярни текстове по темите, необходими за постигане целите на конкретни урочни единици;
- **видеоматериали** към задачи и упражнения, онагледяващи овладяването на нови понятия и умения;
- **разнообразни мултимедийни разработки** с различни видове интерактивни задачи и тестове;
- галерии със снимки, онагледяващи и обогатяващи учебното съдържание;
- **забавни игри** и **упражнения** за формиране и развиване на уменията за

общуване както със своите родители и съученици, така и със заобикалящата ги околна среда.

При разработването му сме си поставили за цел да създадем удобен за ползване продукт, който да не изисква специални компютърни умения, и едновременно с това да осигурим възможност за неговото непрекъснато обогатяване и усъвършенстване. Надяваме се, че с негова помощ ще облекчим работата на всеки учител и ще го подпомогнем в усилието му да превърне учебния час в място за активно взаимодействие и поле за ефективно и успешно реализиране на образователната политика. Електронният вариант на учебника дава на учителя следните възможности:

- ***да преподава*** предвиденото учебно съдържание, като използва всички инструменти, които предоставя софтуерният продукт;
- ***да онагледява*** учебния материал чрез визуални и звукови средства, като по този начин улеснява процесите на възприемане и осмисляне на информацията;
- ***да актуализира*** по всяко време информацията, изучавана в предишни часове;
- ***да затвърдява*** знания и умения, при овладяването на които учениците срещат трудности;
- ***да въвежда*** по своя преценка допълнителна информация по всяка тема от включеното в учебниците съдържание;
- ***да осъществява*** ефективни междупредметни връзки;
- ***да повишава качеството на проверката и оценката*** на знанията и уменията, овладени от учениците, чрез използване на мултимедийно представени задачи с разнообразен формат.

Книгата за учителя е методическо пособие за планиране, организация, осъществяване и контрол на обучението по околен свят в 1. клас. В нея в практико-приложен план са представени основните съдържателни и функционални параметри на процеса на обучението и тяхната методическа интерпретация.

В отделна нейна част са представени *разработките на уроците*.

Целта на книгата за учителя е да подпомогне подбора на образователно съдържание и методическото построяване на уроците, без да рамкира дейността на учениците или на учителя. При разработката на отделните теми се обръща специално внимание на основните информационни ядра (плана на урока), актуализацията на познавателния опит, методите на обучение и конкретните подходи при изпълнение на предвидените задачи и дейности.

Учебникът, учебната тетрадка, електронният вариант на учебника и книгата за учителя осигуряват систематичност и цялостност при провеждане на учебно-възпитателния процес по *околен свят*.

Елементите на учебния комплект взаимно се допълват и създават предпоставки за осъществяване на педагогическия процес в единна система. Идеите, които стоят в основата на учебната програма, са практически разгърнати в учебника, обогатени са в електронния му вариант, а учебната тетрадка засилва възможността за практическото им приложение. Съдържателното разнообразие на учебния комплект, осигурено във всеки един от елементите му, позволява индивидуализация и диференциация на учебния процес и може да бъде оптимално пригодено за различния познавателен опит на първокласниците.

Учебният комплект осигурява всички необходими условия за провеждане на съвременно, интерактивно обучение в практически план и за неговата теоретична обосновка.

Този комплект осигурява следните предимства:

1. Действено обучение, поставящо ученика в разнообразни учебни ситуации, които му дават възможност за активно усвояване на знанията и за оптимално индивидуално развитие;

2. Обучение, подпомагащо ученика да извършва собствени наблюдения и разсъждения и самостоятелно да достига до знанието;

3. Обучение, развиващо умението за изслушване и обективна оценка на различни гледни точки, както и умението за изказване и защита на собствена позиция;

4. Обучение, което на практика формира и развива преносима компетентност за самостоятелен анализ и синтез;

5. Обучение, което осигурява реални, функционални възможности за извършване на проектни дейности и работа в екип, в резултата на които се създават практически продукти от учениците – проектни книжки, албуми, картотеки, пана и др.;

6. Обучение, насочено към изграждане на обективна оценка и самооценка.

УТВЪРДИЛ
Директор: .....
(Име, фамилия, подпис)

ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
по учебния предмет **ОКОЛЕН СВЯТ** за **ПЪРВИ** клас

ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
1	1	Представям своето семейство	Урок за нови знания	1. Описва себе си, своите интереси и любими занимания. 2. Свързва членовете на семейството си с техните роли и отговорности. 3. Разказва за семейни празници.	семейство, семеен празник	Разказва за членовете на своето семейство. Описва взаимоотношенията в семейството. Споделя лични преживявания. Съпреживява болките и радостите на членовете на семейството си. Компетентности в областта на българския език; Социални и граждански компетентности; Културна компетентност.; Умения за изразяване чрез творчество.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
2	2	Запознавам се с моето училище	Урок за нови знания	1. Разказва за своето училище и за труда на хората, които работят в него. 2. Описва своето училище и ролите на хората в него, включително своята.	училище	Описва училището, труда на хората в него и взаимоотношенията. Участва в ролеви игри. Свързва предмети с обстоятелства в конкретното училище. Познава правилата за поведение в училище. Компетентности в областта на бълг. език; Социални и граждански компетентности; Културна компетентност; Умения за изразяване чрез творчество.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор, диагностика на входно равнище чрез решаване на картинен тест	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
3	3	Разказвам за своя ден	Урок за нови знания	1. Разказва за себе си, своите интереси и любими занимания. 2. Обяснява необходимостта от спазване на дневен режим. 3. Посочва примери за толерантни взаимоотношения. 4. Посочва опасности при общуване с непознати.	дневен режим	Работа с часовник – свързване на време и дейност. Описва основните дейности в своя ден в тяхната последователност. Компетентности в областта на бълг. език; Социални и граждански компетентности; Културна компетентност.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
4	4	Придвижвам се безопасно до училище	Урок за затвърдяване	1. Посочва опасности при неспазване на правилата за движение по улицата. 2. Разбира необходимостта от спазването на правилата за безопасно движение по улицата. 3. Изброява по-важните природни и обществени обекти по пътя си от дома до училище.		Описва основни обекти на улицата. Изброява правила за безопасно поведение. Работи с карта-схема. Социални и граждански компетентности; Компетентности в областта на природните науки и технологиите; Умения за учене.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
5	5	Познавам своите права и отговорности (у дома и в училище)	Урок за нови знания	1. Посочва свои отговорности у дома и в училище и примери за толерантни взаимоотношения. 2. Изброява свои права и задължения в семейството и в училището. 3. Разбира, че хората имат различни гледни точки и трябва да ги знаем, за да живеем добре заедно. 4. Проявява толерантно отношение в общуването си с различния.		Участва в ролеви игри, свързани с поведение в обществото, семейство и училище. Включва се в ситуации, изискващи взаимопомощ и приемане на другия. Споделя лични преживявания и мнения. Обсъжда последствията от конфликтни ситуации. Социални и граждански компетентности; Компетентности в областта на бълг. език; Умения за учене.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
6	6	Спазвам правата на другите и своите отговорности	Обобщителен урок	1. Посочва свои отговорности у дома и в училище и примери за толерантни взаимоотношения. 2. Изброява свои права и задължения в семейството и в училището. 3. Разбира, че хората имат различни гледни точки и трябва да ги знаем, за да живеем добре заедно. 4. Проявява толерантно отношение в общуването си с различния.		Участва в ролеви игри, свързани с поведение в обществото /семейство и училище/. Включва се в ситуации, изискващи взаимопомощ и приемане на другия. Споделя лични преживявания и мнения. Обсъжда последствията от конфликтни ситуации. Социални и граждански компетентности; Компетентности в областта на бълг. език; Умения за учене.	текущо оценяване, оценяване на самостоятелна работа	
7	7	Природен календар	Урок за нови знания	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Извършва наблюдения и проучвания на обекти в природата. 3. Изброява правила за поведение сред природата.	Природен календар	Извършва коментирано наблюдение на природни явления. Сравнява и систематизира информация по зададени критерии. Създава прости схеми на изучаваните явления. Изработва седмичен природен календар. Умения за учене: – Сравнява, систематизира и обобщава информация по зададени критерии. – Създава и разчита прости схеми на явления и процеси. – Прилага адекватно умения за проучване и сравнение.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
8	8	Опознавам есента	Урок за нови знания	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Разказва за труда на хората през различните сезони. 3.Изброява правила за поведение сред природата. 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.	сезон есен	Наблюдава и констатира промяна при различни явления и обекти от неживата и живата природа. Разказва за прелетните птици и подготовка за зимата на различни животни. Компетентност да определя и сравнява сезоните; Компетентност за изразяване на български език и разкриване на причинно-следствени зависимости; Компетентност да наблюдава, да достига до изводи и обобщения.	оценяване; оценяване на устен отговор	
9	9	Разказвам за своя град или село	Урок за нови знания	1. Назовава името на държавата и селището, в които живее. 2. Описва местоположението на селището, в което живее, според близостта до планина, река, море, равнина и др. 3. Дава примери за дейности, свързани с опазване на чистотата на селището. 4. Посочва важни природни и обществени обекти в населеното място.	родина, селище	Разпознава типа селище, в което живее. Разказва за професиите на хората в него. Свързва професията с обществени сгради и обекти. Разказва за забележителности на родното място. Открива важни обществени сгради и забележителности на схема. Компетентности в областта на бълг. език; Социални и граждански компетентности; Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество; Умения за учене ; Компетентности в областта на природните науки и технологиите.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
10	10	Опознавам и пазя моята родина	Урок за нови знания	1. Описва местоположението на селището, в което живее, според близостта до планина, река, море, равнина и др. 2. Изброява основни правила за поведение сред природата. 3. Описва природата в родния край.	роден край	попълване, рисуване, оцветяване, словесно описание Общуване на роден език – описване на обекти в природата и в обществената среда. Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии. Социална и гражданска компетентност; Компетентност за подкрепа на устойчивото развитие.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
11	11	Познавам света около мен	Обобщителен урок	1. Описва местоположението на селището, в което живее, и природата в родния край. 2. Изброява по-важни природни и обществени обекти по пътя си от дома до училище. 3. Дава примери за дейности, свързани с опазване на чистотата на улиците. 4. Изброява правила за поведение сред природата.		Разпознава релефа и основни географски обекти. Открива на карта-схема местоположението на родния край. Разпознава и разказва за представители на растителния и животински свят в родния край. Предлага инициативи за опазване природата на родния край. Компетентности в областта на бълг. език; Социални и граждански компетентности ; Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество; Умения за учене; Компетентности в областта на природните науки и технологиите.	оценяване на устен отговор; оценяване на самостоятелна работа	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
12	12	Сравнявам групите растения	Урок за нови знания	1. Посочва по схема частите на растенията – корен, стъбло, листо, цвят, плод. 2. Изброява растения от заобикалящия го свят. 3. Разпознава по картина дървета (иглолистни и широколистни), храсти и тревисти растения. 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.	дърво, храст, тревисто растение	Наблюдение и сравнение на стъблата на отделните растителни видове. Попълване, сравняване, свързване, оцветяване, словесно описание. Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии. Умения за подкрепа на устойчивото развитие и здравословен начин на живот.	текущо оценяване; оценяване на устен отговор	
13	13	Грижа се за растенията	Урок за нови знания	1. Изброява условията за развитието на растенията – въздух, вода, светлина, топлина, почва. 2. Посочва по схема частите на растенията – корен, стъбло, листо, цвят, плод. 3. Разказва за труда на хората през различните сезони. 4. Дава примери за растителни храни. 5. Изброява правила за поведение сред природата.		Разкрива важни закономерности в хода на наблюденията и практическата дейност. Създава и използва при необходимост от намиране на аргумент на прости схеми на изучаваните предмети и явления. Планира изпълнението на учебни задачи с помощта на учителя. Сравнява различни обекти и систематизира информация по зададени критерии. Умения за учене чрез широк спектър от разнообразни дейности.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор и участие в екипна работа	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
13	13					Развиване на социални компетентности чрез възприемане на идеята за необходимостта от грижа за другия (растенията) според неговите потребности (въздух, вода, светлина, топлина, почва). Проява на инициативност и предприемачество.		
14	14	Празнуваме Коледа и Нова година	Урок за нови знания	1. Разказва за празници, свързани с отбелязването на народни традиции и обичаи. 2. Разказва за различни празници – официални и битови.		Споделя, разкрива преживяванията, мислите и чувствата си. Моделира елементи на празнично-обредната система на празниците. Коментира правила за правилно ползване на пиротехнически средства. Компетентност за разбиране и споделяне на ценностите и традициите на българското общество; Компетентност за изразяване чрез творчество.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор и участие в екипна работа	
15	15	Опознавам зимата	Урок за нови знания	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Разказва за труда на хората през различните сезони. 3. Изброява правила за поведение сред природата.	сезон зима	Наблюдава и констатира промяна при различни явления и обекти от неживата и живата природа. Разказва за различни начини на оцеляване през зимата при различни животни.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
15	15			4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Компетентност да определя и сравнява сезоните; Компетентност за изразяване на български език и разкриване на причинно-следствени зависимости; Компетентност да наблюдава, да достига до изводи и обобщения.		
16	16	Сравнявам дивите и домашните животни	Урок за нови знания	1. Изброява животни от заобикалящата среда. 2. Назовава домашни и диви животни и техните малки. 3. Дава примери за животински храни. 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.	домашни животни, диви животни	Попълва, маркира, оцветява и описва словесно различни животни. Създава проста схема за съдържанието на потребностите и грижите за конкретни животни (домашно животно или любимец и диво) с отчитане на техните потребности от собствена територия, движение, вода, храна, топлина, светлина, медицински грижи. Познава основни хигиенни правила, които хората спазват при контактуване с домашни и диви животни и се старае да им се подчинява.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
17	17	Грижа се за домашните и дивите животни	Урок за затвърдяване	1. Изброява животни от заобикалящата среда. 2. Назовава домашни и диви животни и техните малки. 3. Дава примери за животински храни 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Разкрива важни разлики в грижите за домашните и дивите животни. Сравнява и систематизирана информация по зададени критерии. Умения за диференциране на грижите за домашните животни (любимци) и за дивите животни; Компетентности по български език – разказва за грижите на хората за домашните и дивите животни през различните сезони.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор, оценяване при участие в екипна задача	
18	18	Аз съм приятел с природата	Обобщителен урок	1. Изброява растения и животни от заобикалящата среда. 2. Изброява правила за поведение сред природата. 3. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Попълва, маркира, оцветява и описва словесно различни животни и растения. Сравнява и систематизирана информация по зададени критерии. Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии; Умения за подкрепа на устойчивото развитие и здравословен начин на живот.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор, оценяване при участие в екипна задача	

ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
19	19	Проект „Растенията и животните около нас“	Учебен проект	1. Изброява растения и животни от заобикалящата среда. 2. Изброява условията за развитието на растенията – въздух, вода, светлина, почва. 3. Назовава домашни и диви животни и техните малки 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Създава списък на домашните животни, типични за родния край. Осъжда специалната материална среда, която човекът е създал за отглеждането на домашните животни. Споделя лични преживявания от наблюдение върху грижите на хората за домашните животни и на собствен опит от участие в такива грижи. Умее да разкрива важни закономерности в хода на обсъжданата тема и при работата с нагледните материали. Използва адекватно своите първоначално формирани умения за проучване и сравняване. Групира предмети по определени признаци. Сравнява и систематизира информация по зададени критерии.	текущо оценяване, оценяване на проектна работа	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
20	20	Заедно на Трети март	Урок за нови знания	1. Свързва честването на националния празник с датата Трети март. 2. Разпознава българското знаме и химна на Р. България като национални символи.	родина, знаме, химн	Споделя, разкрива преживявания, мисли и чувства свързани с националния празник. Социална и гражданска компетентност; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критери.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
21	21	Проект „Знамената на България“	Учебен проект	1. Извършва наблюдения и проучвания на обекти (културни и исторически забележителности). 2. Разказва за различни празници – официални и битови.		Споделя, разкрива преживявания, мисли и чувства свързани с моменти от миналото на народа ни. Социална и гражданска компетентност; Компетентности в областта на българския език – разказва и описва различни паметници и събития; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти.	текущо оценяване; оценяване на проектна работа	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
22	22	Опознавам пролетта	Урок за нови знания	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Разказва за труда на хората през различните сезони. 3. Изброява правила за поведение сред природата. 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.	сезон пролет	Наблюдава и констатира промяна на различни явления и обекти от неживата и живата природа, разказ за изменения при растения и животни през пролетта. Компетентност да определя и сравнява сезоните; Компетентност за изразяване на български език и разкриване на причинно-следствени зависимости; Компетентност да наблюдава, да достига до изводи и обобщения.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
23	23	Пазя се чист и здрав	Урок за нови знания	1. Посочва дейности за здравословен начин на живот – лична хигиена, закаляване и спорт. 2. Обяснява необходимостта от лична хигиена. 3. Изброява основни хигиенни правила.	хигиена здраве	Попълва, свързва, наблюдава, създава словесно описание. Общуване на роден език – разширяване и обогатяване на речниковия запас; Коментирано наблюдение и анализ на фактите; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии; Умения за водене на здравословен начин на живот.	текущо оценяване оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
24	24	Храня се здравословно	Урок за нови знания	1. Обяснява необходимостта от приемането на разнообразна храна. 2. Дава примери за растителни и животински храни. 3.Познава основните правила за здравословно хранене.	здраво-словно хранене	Попълва, свързва, наблюдава, създава словесно описание. Общуване на роден език – разширяване и обогатяване на речниковия запас; коментирано наблюдение и анализ на фактите; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии; Умения за водене на здравословен начин на живот.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
25	25	Грижа се за моето здраве	Урок за нови знания	1. Посочва дейности за здравословен начин на живот – лична хигиена, закаляване и спорт. 2. Обяснява необходимостта от спазване на лична хигиена и дневен режим. 3. Обяснява необходимостта от приемането на разнообразна храна. 4. Изброява основни хигиенни правила.		Попълва, свързва, наблюдава, създава словесно описание. Общуване на роден език – разширяване и обогатяване на речниковия запас; коментирано наблюдение и анализ на фактите; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии; Умения за водене на здравословен начин на живот.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
26	26	Проект „Светофар на здравето“	Учебен проект	1. Обяснява необходимостта от приемането на разнообразна храна. 2. Дава примери за растителни и животински храни. 3. Познава основните правила за здравословно хранене.		Оценява, избира, аргументира оценката и избора си, моделира. Компетентност за изразяване чрез творчество.	текущо оценяване,; оценяване на проектна работа	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
27	27	Как да се държа безопасно вкъщи и навън?	Урок за нови знания	1. Дава примери за подходящо поведение при опасни ситуации у дома и в училище. 2. Знае как да постъпва и към кого да се обърне при нужда в опасни за живота и здравето ситуации. 3. Посочва основни правила за поведение сред природата.		Описва обекти и възникващи във връзка с тях опасни ситуации в природата, жилищната среда и човешките взаимоотношения – по сезони и на териториален принцип. Разкрива причините, които довеждат до възникване на рискови ситуации. Изяснява личната си отговорност за възникването на рискова ситуация. Компетентности да изброява правила за безопасни игри и поведение в жилищната среда и сред природата.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
28	28	Празнуваме пролетните празници	Урок за нови знания	1. Разказва за празници, свързани с отбелязването на народни традиции и обичаи. 2. Разказва за различни празници – официални и битови.		Споделя, разкрива преживявания, мисли и чувства. Социална и гражданска компетентност; Умения за учене – коментирано наблюдение на обекти, систематизиране по зададени критерии.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	

№	Учебна седмица	Тема на урочна единица	Урочна единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми и/или раздели	Забележка
29	29	Опознавам лятото	Урок за нови знания	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Разказва за труда на хората през различните сезони. 3. Изброява правила за поведение сред природата. 4. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Наблюдава и констатира промяната при различни явления и обекти от неживата и живата природа. Разказва за отглеждането на потомство при различни животни. Компетентност да определя и сравнява сезоните; Компетентност за изразяване на български език и разкриване на причинно-следствени зависимости.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
30	30	Познавам промените в природата през различните сезони	Обобщителен урок	1. Разпознава характерни промени в природата през различните сезони. 2. Разказва за труда на хората през различните сезони. 3. Извършва наблюдения и проучвания на обекти и природни явления.		Попълва, сравнява, свързва, оцветява, съотнася. Компетентност да наблюдава, да достига до изводи и обобщения.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор, оценка на работа в екип	
31	31	Заедно на 24 май	Урок за нови знания	1. Свързва честването на 24. май с делото на братята Кирил и Методий. 2. Разказва за различни празници – официални и битови.		Споделя, разкрива преживявания, мисли и чувства по темата. Социална и гражданска компетентност; Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество.	текущо оценяване, оценяване на устен отговор	
32	32	Какво научих в 1. клас	Диагностика изходно ниво	1. Показва знания и умения по основните теми. 2. Показва разбиране на усвоеното учебно съдържание. 3. Показва умение за практическо приложение на знанията.			изходна диагностика чрез решаване на тестови задачи	

Педагогическата технология, разработена в комплекта, и реализирането на ДОС и учебната програма

При разработване на комплекта е използван системно-педагогическия подход, който позволява учебно-възпитателния процес да се проектира като система. Основните елементи на тази система са:

1. *Цели на обучение* – обогатяване и систематизиране на представите за заобикалящия свят и приложение на знанията при ориентирането в него.
2. *Учебно съдържание* – обогатяване на съществуващите представи и нови понятия.
3. *Организационни форми* – урок за нови знания, урок за затвърдяване, обобщителен урок, учебен проект
4. *Педагогическа технология* – дейности, методи, похвати, средства
5. *Очаквани резултати* – знания, умения, компетентности
6. *Проверка и оценка* – входно равнище, текуща проверка, изходноравнище.
7. *Широко приложение на визуални стратегии.*
— Визуално детайлизиране на учебното съдържание и представянето му в горната част на двете страници от разтвора. Този подход има следните предимства:

— Новото учебно съдържание попада в основното зрително поле на ученика.
— Осигурява повече място за визуализацията на новото учебносъдържание и за представянето му в развитие, етапи, акценти, характеристики.

8. *Възрастовите особености на учениците изискват акцент върху нагледните опори*, които обхващат цялото учебно съдържание. Чрез използването на модела на мисловната карта при дефиниране на новите понятия, се създават визуални опори, които са много по-близки до детето за по-добро разбиране и осмисляне на абстрактния иначе характер на всяко едно понятие.
9. *Създаване и обогатяване на модели за познавателна дейност.*

Тази идея се осъществява чрез различните рубрики в комплекта: *Откривам*, *Кой е прав*, *Вече знам* и др. Мултиплицираното им използване дава възможност овладяването на една мисловна стратегия да се затвърди и да стане устойчива. Това позволява последващо надграждане и приложение на модела на ново равнище или към други области на познанието.
10. *Методическа динамика и разнообразие* – при разработване на комплекта тази идея е застъпена чрез осигуряване на разнообразие и наситеност на процеса на обучение.

Организационните форми, които се предвиждат, включват освен традиционните и *работата по учебен проект*, която мотивира учениците за по-висока активност и екипност.

Проектираните методи при работа с учебника също са много разнообразни – ***разказ, беседа, разглеждане, описание, обяснение, моделиране, ситуиране, самостоятелна работа, дискусия, карта на ума*** и още много, в това число – и ***игрово-занимателни***.

МЕТОДИЧЕСКИ НАСОКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ТЕМИТЕ ОТ УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ

Тема: Представям своето семейство

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Кои са членовете на семейството?*
2. *Кой какво прави в семейството?*
3. *Къде и как почива семейството?*
4. *Какво празнува семейството?*
5. *Кое семейство е сплотено?*

Опорни знания и умения:
знанията за собственото семейство, за членовете му и ролите на всеки в него; знанията за ежедневието на семейството, развлеченията, почивките и празниците в него; знания за различни типове семейства от собствени наблюдения.

Нови понятия:
семейство, семейни празници

Методически указания за реализиране на темата:

Вниманието на учениците се насочва към създаването и развитието на изобразеното семейство. Чрез разказ и беседа по илюстрацията се проследя-

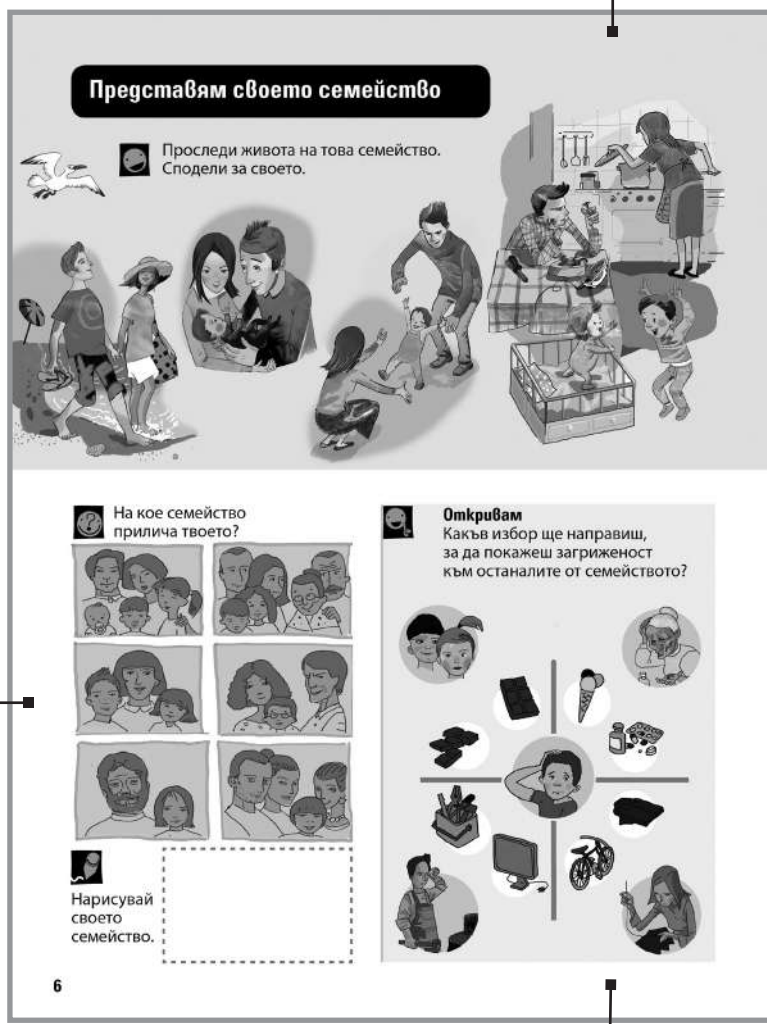

Задача:

Вниманието се насочва към различни типове семейства. Децата откриват модела на своето семейство, назовават членовете му. Ако моделът на собственото семейство липсва, го изобразяват в празното поле. Затвърдяват се членовете на семейството.

Откривам:

Разглежда се ситуацията, при която детето трябва да направи избор между своето желание и нуждата на друг член от семейството. Вниманието се насочва към необходимостта да се прояви загриженост към останалите членове на семейството и да се преодолеят личните желания, с цел изграждане на чувство за взаимопомощ, загриженост и подкрепа в семейството. Детето открива, че сплотеността в семейството изисква понякога да се откажеш от своите желания, за да подкрепиш останалите.

ват взаимоотношенията на привързаност, появата на дете и грижите за него, като се коментират членовете на семейството и техните ежедневни задължения и занимания. Проследяват се взаимоотношенията на доверие между членовете на семейството, любовта им към новороденото дете. Акцентира се върху общия бит в семейния дом и отношенията извън него. Децата разказват за възможностите за почивка и за празниците на изобразеното семейство. Това ги провокира сами да разкажат за своето семейство в контекста на разгледаното – членове, взаимоотношения, роли, ежедневие, почивка, празници.

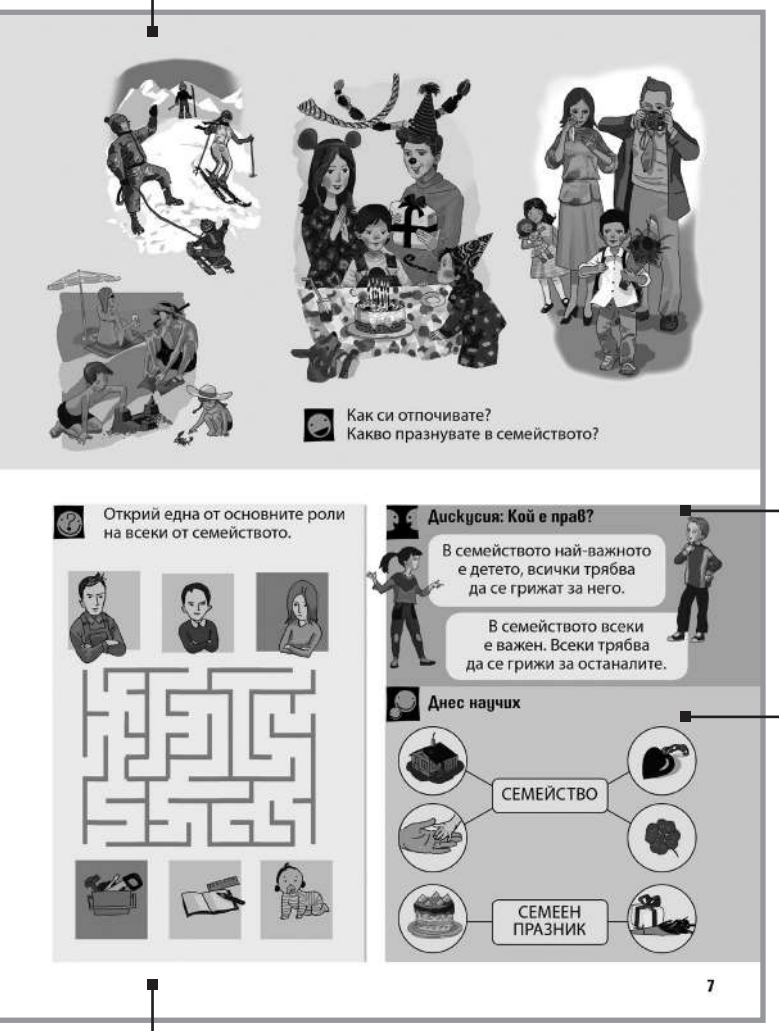

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че в семейството взаимното внимание, уважение, подкрепа и сплотеност между всички негови членове са определящи за щастието на семейството. Всеки от членовете му, в определен моменти, поставя потребностите на другите над своите.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Основните признаци на семейството са:

- Има общ дом и общ бит.
- Членовете му се подкрепят.
- Всички се обичат.
- Всички са щастливи заедно.

2. На семейните празници:

- Цялото семейство се събира заедно и се весели.
- Изразяват се обич, уважение и признателност един към друг по различни начини.

Задача:

Решаването на лабиринта се съпътства от обяснение за ролите на всеки в семейството, като се коментират и други основни роли, както и отмяната и взаимопомощта при изпълнението им. Всяка пътека в лабиринта е добре да бъде изпълнена с различен цвят.

Тема: Запознавам се с моето училище

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се казва твоето училище?*
2. *Кой те посреща в училище?*
3. *Кой как се труди в училище?*
4. *Как се държи ученикът в час и междучасие?*

Опорни знания и умения:
преживяванията от първия учебен ден, от запознаването с обстановката, правилата, реда в училище и запознаването с хората, които се трудят в него; откриване на общото и различното между детската градина и училището

Нови понятия:
училище

Методически указания за реализиране на темата:

След актуализиране на преживяванията от първия учебен ден вниманието на учениците се насочва към илюстрациите. Проследяват се основ-

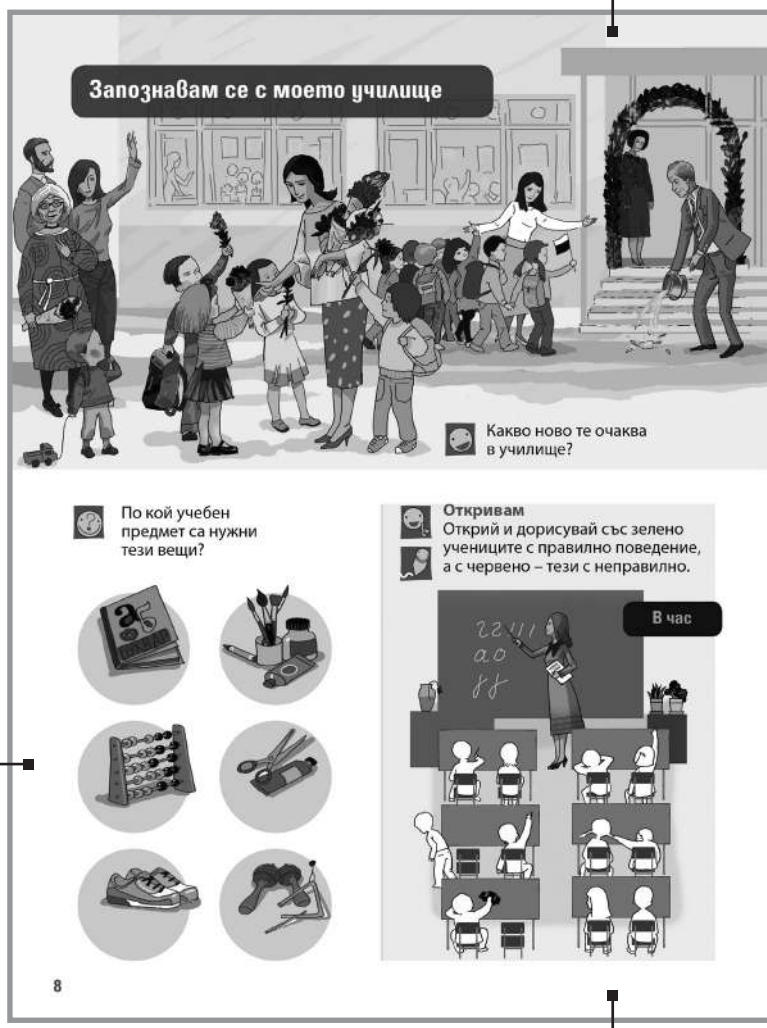

Задача:

Вниманието се насочва към учебните предмети в училище и необходимите пособия за всеки от тях. Коментира се кое в кой учебен предмет се използва и как ще служи на ученика.

Откривам:

При изпълнението на тази задача се въвеждат понятията „учебен час“ и „междучасие“. С беседа и разказ се изяснява какво се случва в учебните часовете и за какво служат междучасията. Учениците се провокират към

ни моменти и емоции, съотнесени към техните собствени. От училищния двор учениците се пренасят в училищната сграда. Правят мислена разходка, като с беседа и разказ се запознават с помещенията в нея и хората, които се трудят в тях. Съотнасят ги към към своето училище. Правят обобщение за това какво се е променило в техния живот след постъпването им в училище.

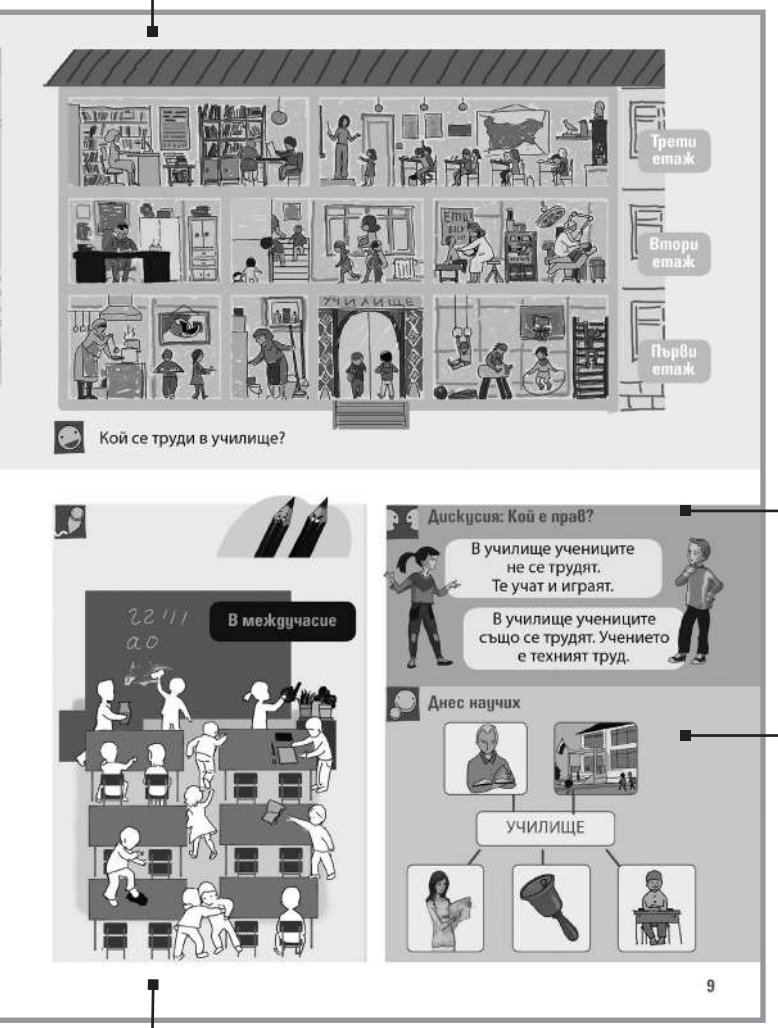

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне доразбирането на причините, поради които училището е задължително. Да се изведат основните отговорности на ученика в него. Да се даде възможност на децата да се убедят, че ученето е труд и изисква усилия и преодоляване на трудности.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Всяко училище има свое име.
2. В училището се трудят много хора.
3. В училището ученикът също се труди.
4. В училище има часове и междучасия.
5. Всяко училище се ръководи от директор и има свой правилник.

самостоятелно откриване на отговорности и правила за поведение по време на часа и в междучасие. Насочвани от учителя, децата достигнат до разбиране на необходимостта от правила и тяхното спазване, защо са нужни и защо е важно да се спазват.

Допълнителна задача:

Урокът може да започне или да завърши с разходка в училището и запознаване с помещенията и хората, които работят в тях.

Тема: Разказвам за своя ден

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Какъв е дневният режим на ученика?*
2. *Защо е нужно да се спазва дневен режим?*
3. *Защо се редуват труд и почивка?*
4. *Какви са твоите интереси и любими занимания?*

Опорни знания и умения:
нещата, които прави всеки ден; припомня се как е минавал денят на детето преди да стане ученик

Нови понятия:
дневен режим

Задача:
Вниманието се насочва към редуването на учебните предмети в един ден и защо е необходимо това. Обосновава се нуждата от редуване на умствена дейност с физическа и емоционално въздействаща. Задачата подпомага осъзнаването на собствените дейности на ученика в училище и развива рефлексивните стратегии.

Методически указания за реализиране на темата:
Чрез беседа се проследява по картините как минава един ден на ученика, като за всеки един от моментите в него

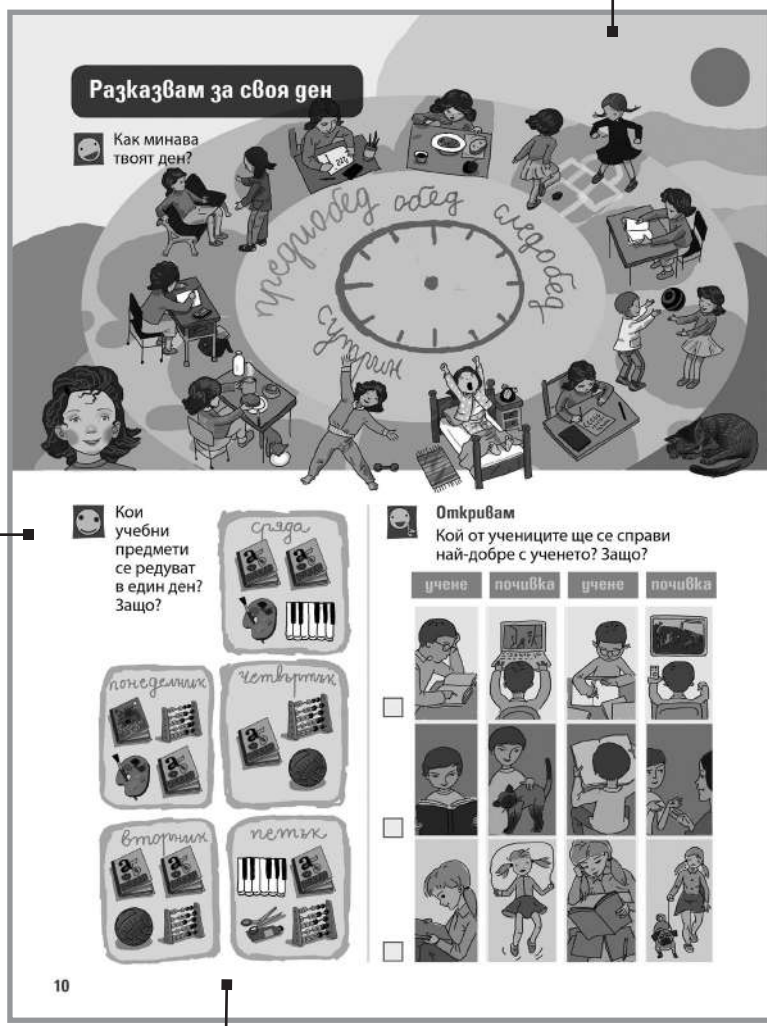

Откривам:
Задачата е учениците да се запознаят с някои психохигиенни аспекти на организацията на дневния режим: необходимост от редуване на различни типове дейност – дейности, свързани с полагане на умствен труд, и дейности, подходящи за почивка от умствено натоварване, както и с връзката между добрата активна почивка и успешното учене. Умишлено са представени варианти, които провокират дискусия, като целта е да се открие възможно най-добрият начин на комбиниране на дей-

ученикът споделя своя личен опит. Чрез обяснение се коментира нуждата от спазване на дневен режим, кои са предимствата от спазването му и рисковете, които крие нарушаването му. Обръща се внимание на редуването на дейностите и препоръката да се спазват приблизително едни и същи часове, в които те се извършват. Възможно е проблемите, без това да изключва която и да е от тях при определени условия. Чрез беседа учениците могат да се провокират да предложат и други варианти за редуване на труд и почивка.

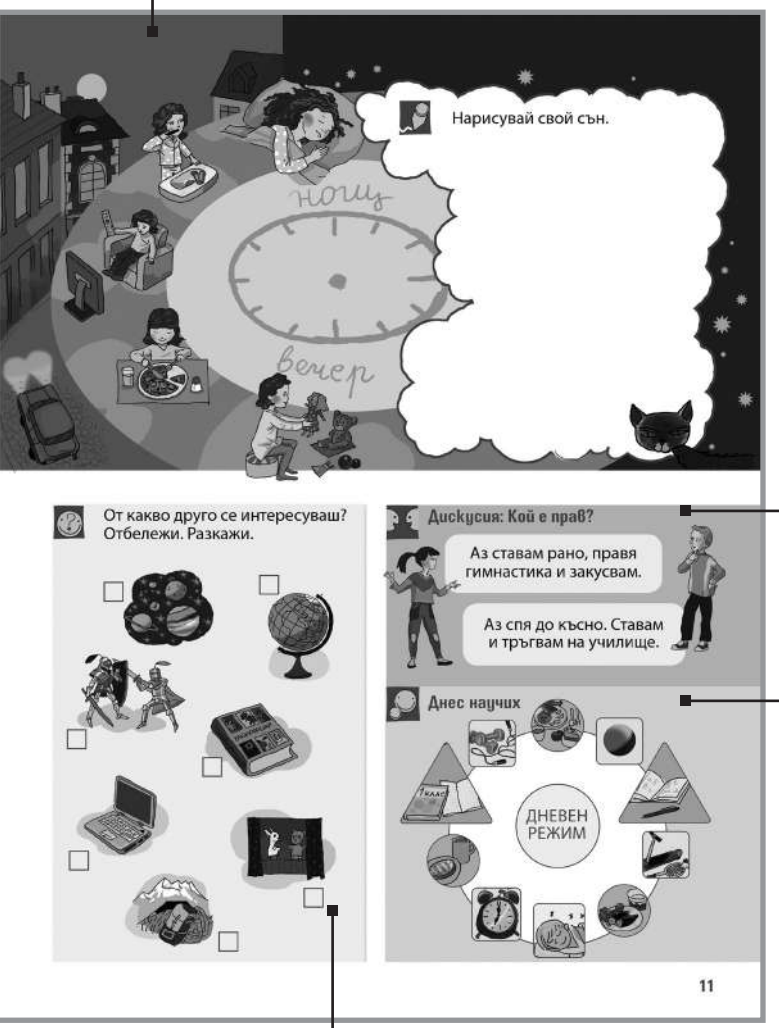

матизиране на темата чрез разместване на различни режимни моменти в контекста на игрова ситуация от типа „Вярно ли е това?“.

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до важността на съня за детето – редовното лягане и събуждането навреме са определящи за бодростта и работоспособността на ученика в училище.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

Дневният режим е редуване на еднотипни дейности в едно и също време, благодарение на което живеем здравословно и се справяме по-лесно с ежедневните си задачи:

1. учене;
2. хранене;
3. игра;
4. сън.

Задача:

Задачата предполага свободно споделяне на интересите и любимите занимания на ученика, като част от неговия ден. От него се изисква да състави кратък разказ, като сподели своите виждания.

Допълнителна задача:
Да организират и изиграят играта „Светофар“.

Тема: Придвижвам се безопасно до училище

Вид на урока:
за затвърдяване

План:
1. *Какво ни казва светофарът?*
2. *Къде пресичаме безопасно?*
3. *Как стигам до училище безопасно?*
4. *Как пътувам безопасно?*

Опорни знания и умения:
актуализиране на знания за светофар и пешеходна пътека; активиране на знания, базирани на собствени наблюдения и преживявания

Актуализиране на представи:
светофар, пешеходна пътека, опасност, безопасност

Методически указания за реализиране на темата:

Вниманието на учениците се насочва към светлините на светофара и тяхното значение. Допълва се със значението на пешеходната пътека и на тази база те трябва да открият безо-

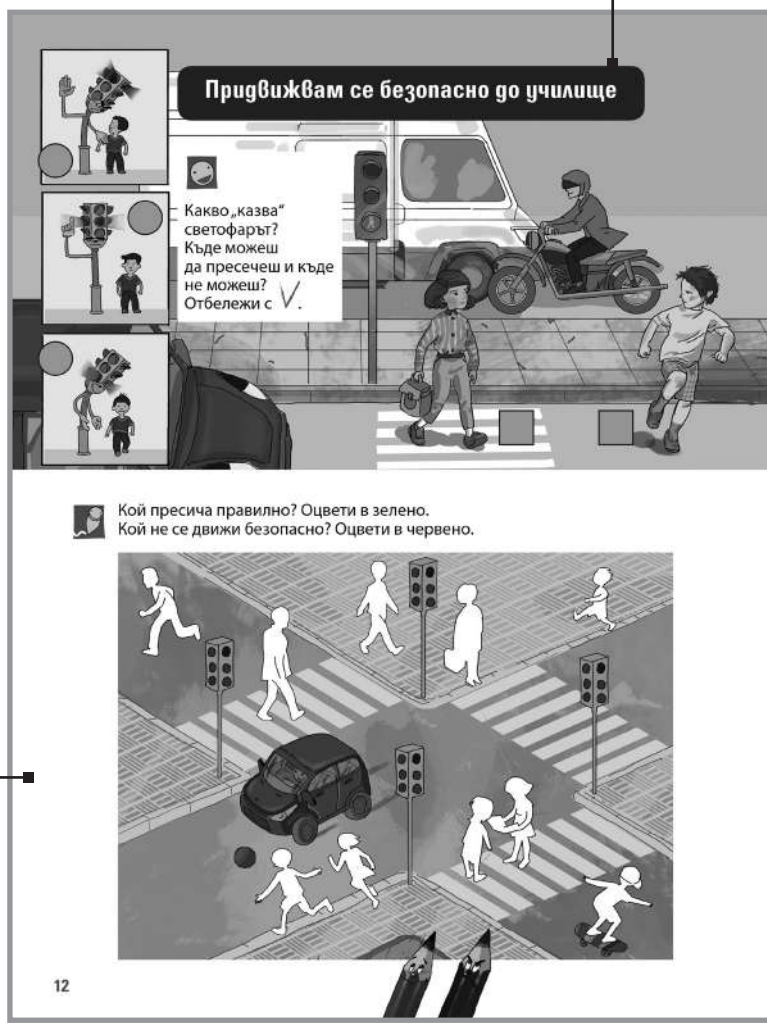

Задача:

Пред учениците се поставя задача да формулират правила за безопасно поведение. Специално внимание се обръща на правилата за пресичане на улицата. С опора върху картинката учениците определят кое поведение на улицата е опасно (рисково)и го допълват с нови варианти, опирайки се на личния си опит. Коментират се опасните места на тротоара и последиците, които биха могли да настъпят при игра в близост до уличното платно или върху него.

пасното и опасното поведение на двете деца. Обръща се внимание на това, че дори и при зелен светофар, пресичането става само на пешеходна пътека, с бърз ход, но спокойно, без тичане.

В задачата е предложена вариативност, като са разгледани два възможни маршрута до училище – кратък и дълъг. Дискутират се опасностите при използване на краткия път и се аргументира необходимостта от избор на по-дългия. Учениците откриват обществените сгради и ги определят като ориентири, които са свързани с маршрута. Учениците трябва да опишат маршрутите, по които биха могли да минат, за да дойдат до училището или да се приберат до дома си. Описват ориентирите по своя маршрут. Учениците, които живеят близо един до друг и имат един и същи маршрут, могат да се допълват взаимно, за да се постигне по-пълно описание.

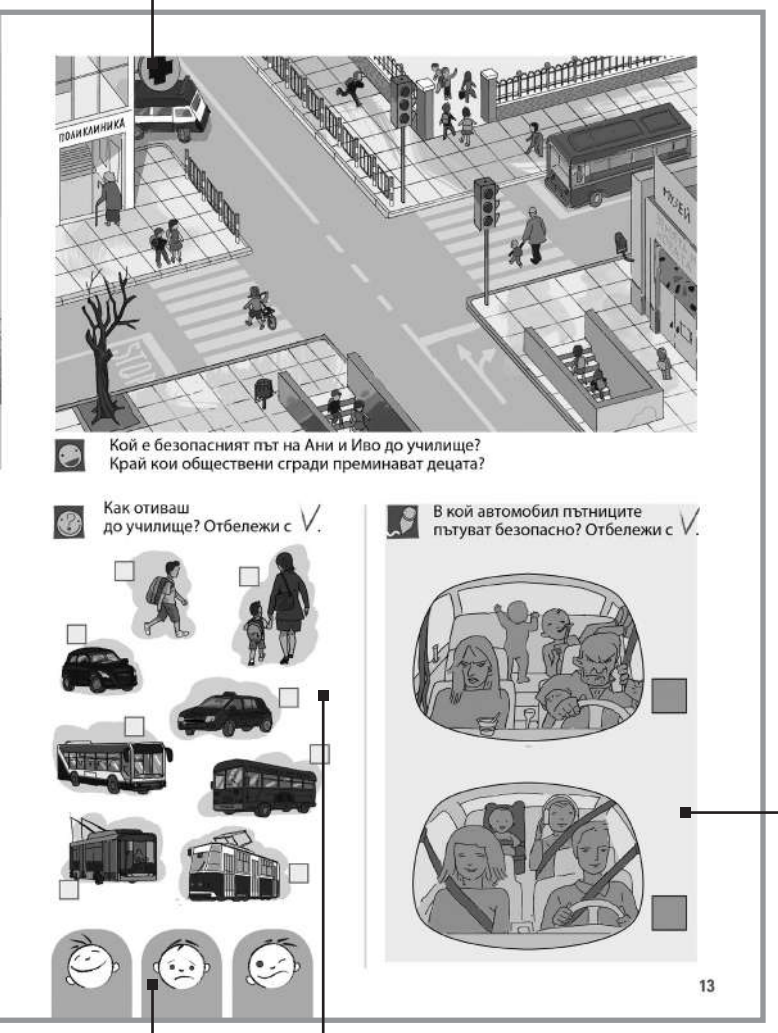

Задача:

Задачата насочва към правилата за безопасно поведение при пътуване с лек автомобил както на децата, така и на възрастните в него. Емоционалното състояние на пътниците утвърждава идеята, че спазването на правилата дава спокойствие и увереност по време на пътуването.

Задача:

С беседа се установяват възможните начини за придвижване до училище и правилата, които трябва да се спазват във всеки от случаите. Децата се насърчават да съставят разказ за начина, по който те стигат до училище, като отбележат картините и ги ползват за опора.

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Тема: Познавам своите права и отговорности

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Всяко право е свързано с отговорност*
2. *Права и отговорности в училище*
3. *Права и отговорности у дома*

Опорни знания и умения:
личен опит за правата и задълженията у дома и в училище на ниво представа

Актуализиране на представи:
обобщаване на представите за права и отговорности/задължения

Методически указания за реализиране на темата:

Вниманието на учениците се насочва към това да формулират към всяко право съответстваща на него отговорност (за-

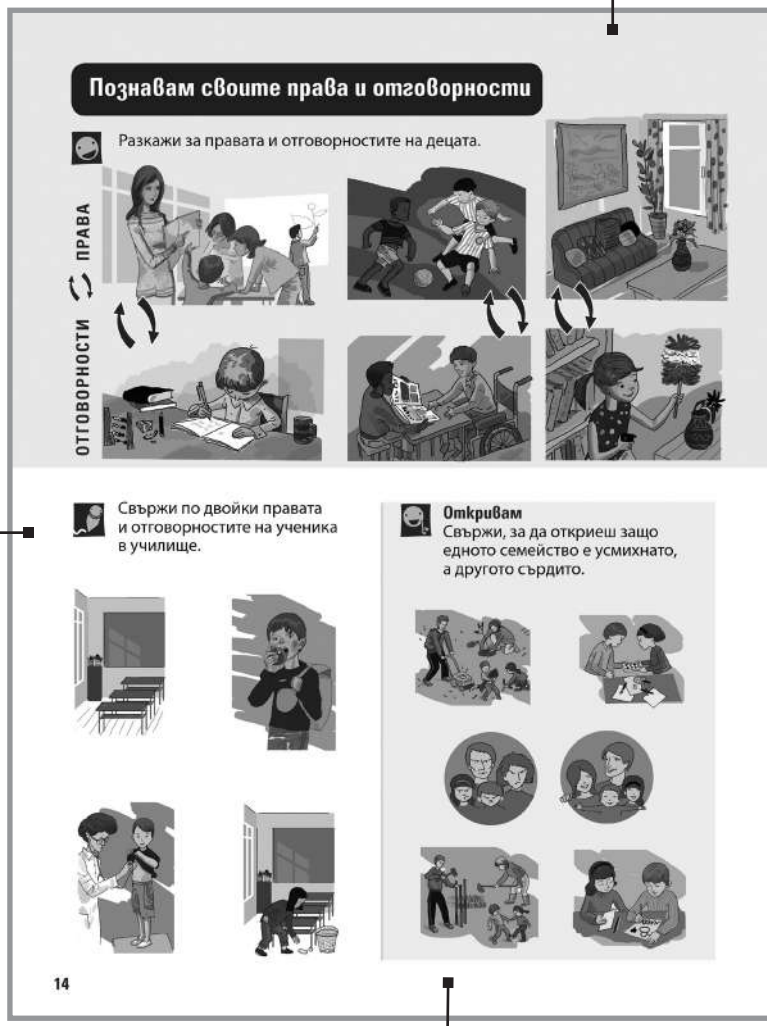

Задача:

Задачата цели откриване и обсъждане на правата и отговорностите на личността:
а) на правото на добро здравеопазване и задължението за грижа за собственото здраве;
б) пренасянето на право и задължение в нова ситуация (правото на чиста и уютна класна стая и задължението да не се нарушава реда и да не се накърнява това право за себе си и за другите).

Откривам:

Връзката между право и отговорност се анализира в емоционален план, като акцентът се поставя върху правата и отговорностите (задълженията) в семейството. Подчертава се зависимостта на добрите взаимоотношения от спазването на правата и отговорностите от всички негови членове. Подчертават се специфичните права и отговорности на ученика.

дължение). Коментарите водят учениците до идеята: *За да бъде спазвано моето право, е необходимо да поема моята отговорност (задължение)*. Коментират се правото на добро образование и отговорността да се учи старателно, правото да бъдеш приеман и отговорността да приемеш другите, правото на чист и уютен дом и отговорността той да бъде пазен и поддържан, правото на чиста околна среда и отговорността тя да бъде пазена, правото да се изказва мнение, правото да бъдеш изслушан и отговорността да се изслушва мнението на другите, правото на уважение от страна на възрастните и отговорността те да бъдат уважавани.

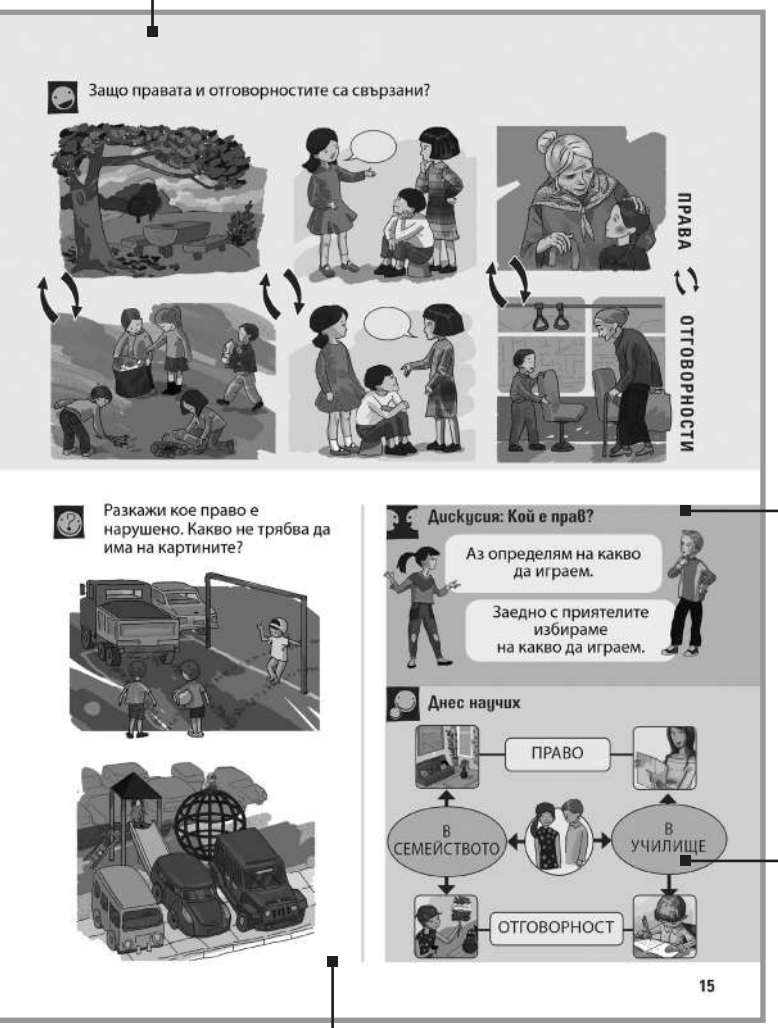

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че дори и в игрите трябва да се зачитат правата на другите, да бъдат изслушвани мненията и предложенията им и да се съобразяваме с тях.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Всяко право носи и съответната отговорност.

2. Ако искаме да уважават нашите права и ние трябва да уважаваме правата на другите.

Задача:

Задачата провокира откриването на ситуации на нарушени права. Споделяне на резултати от собствени наблюдения за аналогични ситуации. Учениците предлагат решения.

Тема: Спазвам правата на другите и своите отговорности

Вид на урока:
обобщителен урок

План:
1. *Какви са моите права и отговорности в семейството?*
2. *Какви са моите права и отговорности в училище?*
3. *Какви са моите права и отговорности на улицата?*
4. *Какво знам и мога?*
5. *Как оценявам знанията си?*

Опорни знания и умения:
знания за различията между хората и необходимостта от взаимно уважение към всеки

Актуализиране на представи:
обобщаване на представите за правата и отговорностите /задълженията

Методически указания за реализиране на темата:

Задълбочава се и се затвърдява разбирането за взаимната връзка между право и отговорност/задължение. Задачата изисква анализ на съдържанието на картинките и оценка на слу-

Спазвам правата на другите и своите отговорности

Кой спазва своите отговорности и правата на другите? Отбележи с ✓.
Кое право е нарушено? Разкажи.

В семейството | В училище | На улицата

Разгледай картините и разкажи за своите права и отговорности у дома и в училище.

Открий грешките на художника.

16

Задача:

Задачата е със занимателен характер. Свързана е с основните роли, права и отговорности на членовете на семейството. Провокира дискусия, в която учениците могат да изкажат различни мнения. Трябва да се обърне внимание на децата, че е важно да се изслуша всеки и да се покаже уважение към изразеното от него мнение.

чаите, в които правата не са спазени. Като използват съдържанието на картините, учениците разказват за своите приоритетни права и отговорности/задължения. Може да бъде предложено обсъждане на типични поведенчески казуси от ежедневието (семейството, улицата, училището).

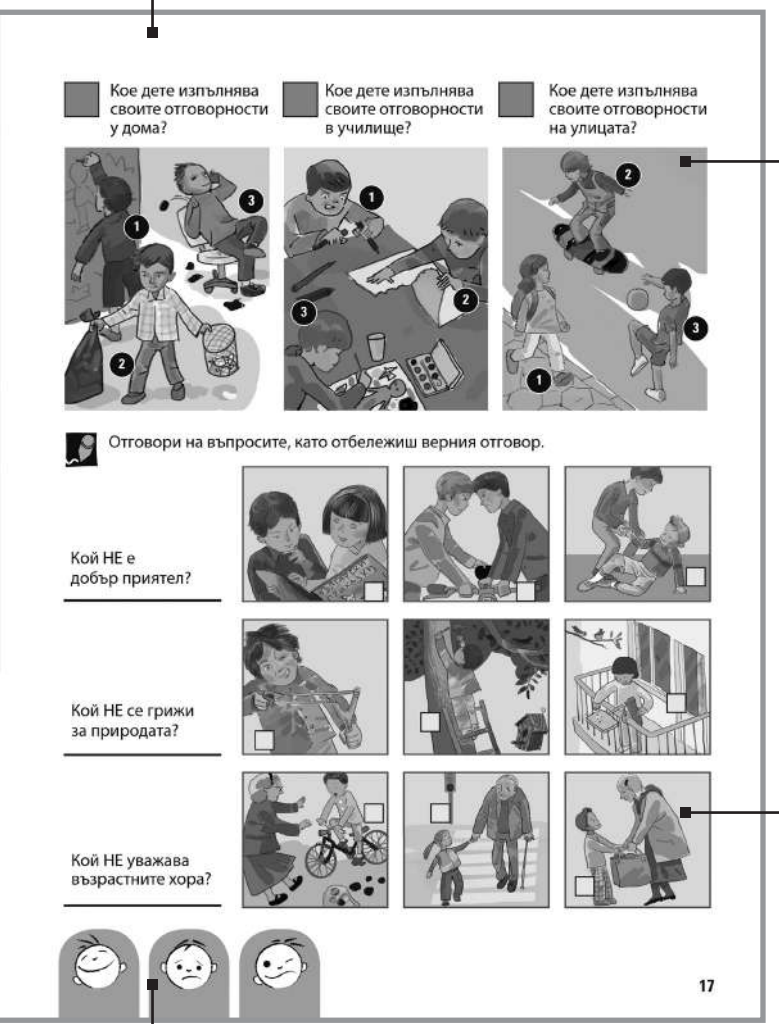

Задача:

Разглежда се поведението на всяко от децата на картината, след което всеки ученик трябва да избере верния отговор и да го запише в квадратчето.

Задача:

След прочитане на въпроса учениците самостоятелно откриват картинката на верния отговор и го отбелязват. Следва коментиране на верните отговори и по трите въпроса. На основата на този коментар учениците си правят самооценка и дават примери на лични положителни постъпки.

Задача:

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Тема: Природен календар

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Кои са знаците за времето?*
2. *Как зависят от промените на времето растенията?*
3. *Как зависят от промените на времето животните?*
4. *Как зависят от промените на времето хората?*

Опорни знания и умения:
личният опит на учениците и знанията, получени за времето и при работата с природния календар в детската градина

Нови понятия:
природен календар

Задача:
Задачата има за цел учениците самостоятелно да установят връзката между състоянието на времето в даден момент и поведението на хората. С насочващи въпроси те извеждат тезата, че времето е по-силно и то има определящо значение: хората могат да променят поведението си, но не могат да променят времето.

Методически указания за реализиране на темата:
Учебното съдържание се развива в две части. Започва с беседа за различните характеристики на времето, като се раз-

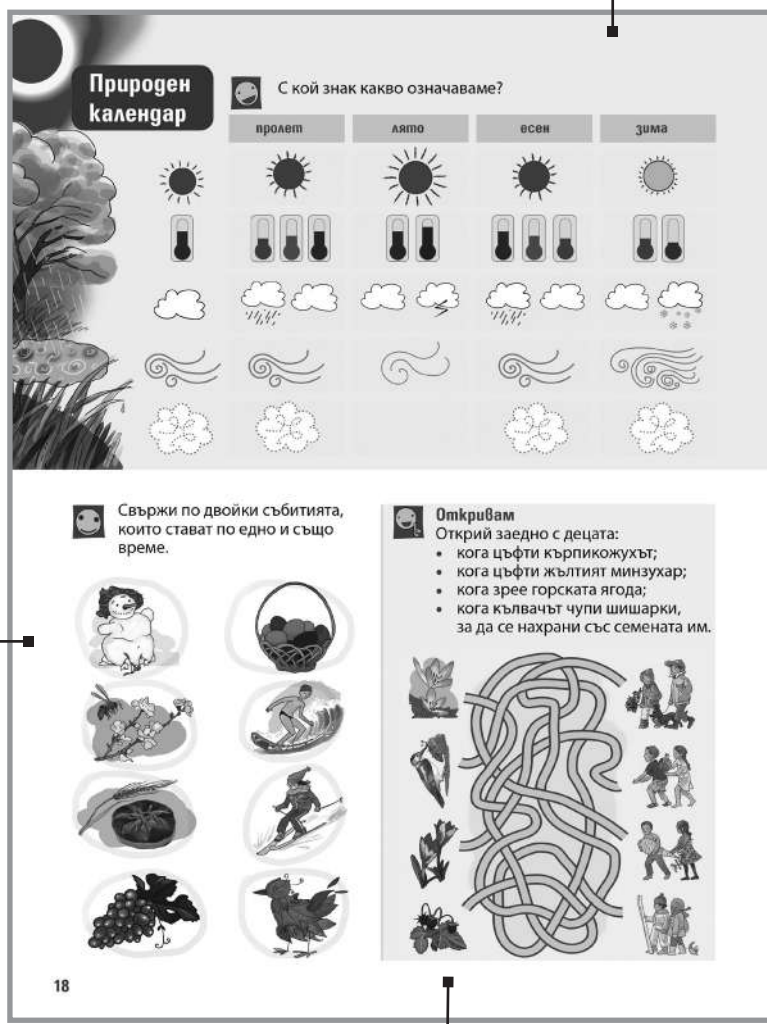

Откривам:
В рубриката *Откривам* учениците работят върху лабиринта, като за всяка пътека използват различен цвят. Те научават любопитни факти за зависимостта на растенията и животните от състоянието на времето през различните сезони. Правят сравнение между минзухара и мразовеца (кърпикожуха). Научават, че кълвачът сменя храната си през зимата.

граничават някои от основните компоненти: сила на слънчевото греене, температура, облачност и валежи, вятър и скорост на вятъра. Беседата се опира на личния опит на децата. Знаците са систематизирани в табличен вид. Таблицата със знаците се запазва и се използва за справки при попълването на природния календар през различните сезони. Работата продължава в дясната страна, като се проследява въздействието на промяната на времето върху състоянието на растенията и поведението на хората и животните.

Добре би било в класа да има природен календар, в който децата да попълват знаците за времето всеки ден. Календарът може да се изработва и всеки месец или да е сезонен.

Дискусия:

Целта на задачата е да се провокират децата за извършване на наблюдения и експерименти. Те установяват, че снежинките се топят по-бързо, когато повърхността, върху която „кацат", е по-топла. Могат да се потърсят аналогии и в други ситуации (*Защо не правим снежен човек вкъщи? Защо дрехите през лятото съхнат по-бързо?*). Предлага се на учениците да формулират свои въпроси по темата.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. В природния календар се отразяват промените на времето, като за това се използват различни знаци.

2. Промените във времето влияят върху състоянието на растенията и определят поведението на животните и хората.

Задача:

С решаването на тази задача учениците установяват, че климатичните явления и събитията в природата определят съдържанието на трудовата дейност на хората. Засаждането на дръвче е възможно както през есента, така и напролет, но се уточнява, че това се прави или през късна есен, след листопада, или през ранна пролет, преди разлистването.

Тема: Опознавам есента

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се променя времето през есента?*
2. *Как се променят растенията през есента?*
3. *Какво се променя при животните през есента?*
4. *Какво правят хората през есента?*
5. *Какви празници празнуваме?*

Опорни знания и умения:
знанията за сезонните промени, получени в детската градина; знания за различните сезони от собствени наблюдения; актуализиране на знания за природен календар

Нови понятия:
сезон есен

Задача:
Есенната картина дава възможност за цялостен поглед на природата през есента. Учениците се насочват към таблицата със знаците от урока „Природен календар“, за да открият най-подходящите знаци за времето, които рисуват в празните квадратчета (слънце, термометър, облаче, вятър).

Методически указания за реализиране на темата:
Работата върху учебното съдържание се базира на основната идея, че промените във времето водят до промени в живата природата и промени в живота и дейности и птици. Откриват липсващите елементи от картината в приложението, като е нужно да разпознаят и изберат подходящите за сезона и да ги поставят по местата им.

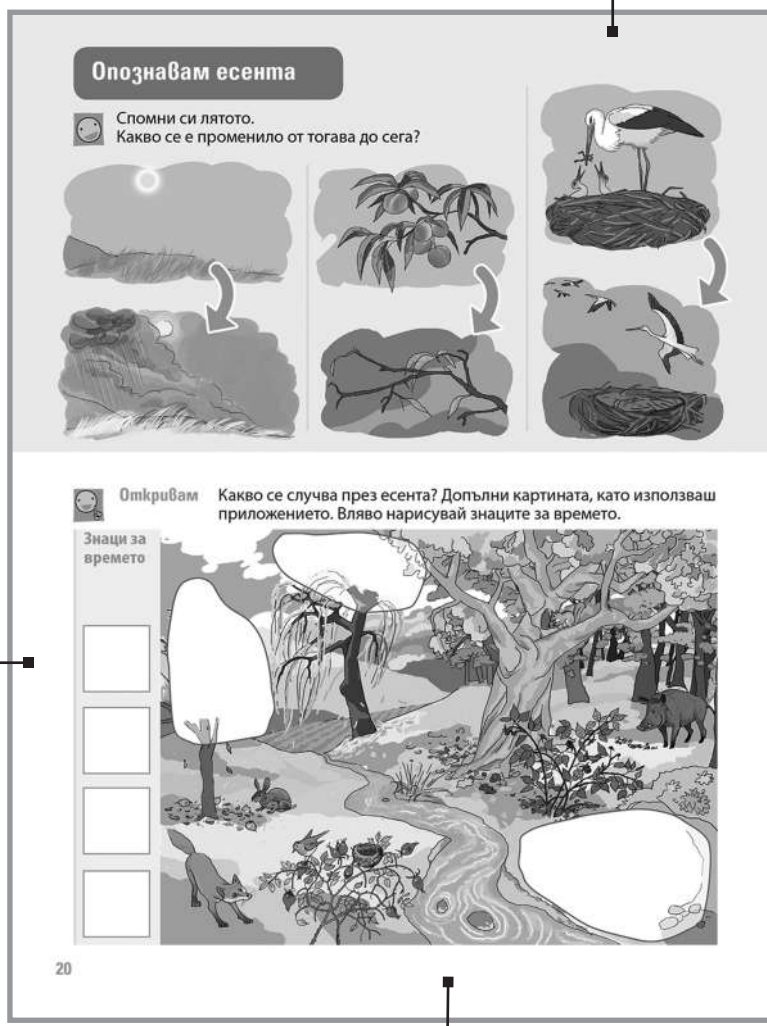

Откривам:
Разговорът се насочва към промените на растителността в природата и животните в нея. Разкриват се характерните за сезона прояви в поведението на изобразените бозайни-

та на хората. Актуализират се спомените на децата за времето през лятото и се търсят в конкретика промените през есента и техните причини. Същият е подходът и при анализа на растенията и животните. Разгледаните промени определят и характерните за есента дейности при хората – трудова дейност, забавления на децата и празници (Първият учебен ден и Денят на народните будители).

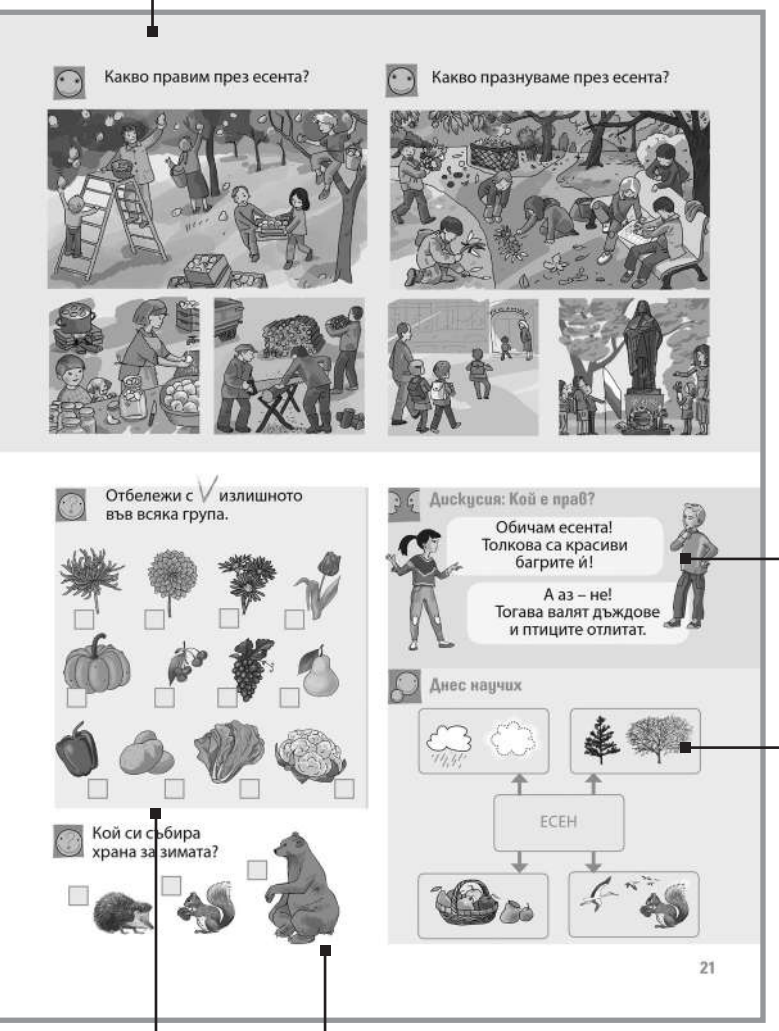

Дискусия:

В хода на дискусията децата споделят чувствата и емоциите, които им носи есента. Разкриват се причинно-следствените връзки, които водят до облика и характерните особености на сезона.

Дава се възможност на учениците да изкажат и различни свои мнения, върху които да се дискутира.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. През есента започва да става по-студено, денят – по-къс, слънцето грее по-слабо, появяват се слани.

2. Листата на широколистните дървета окапват, зелени остават само иглолистните.

3. Животните се готвят за зимата, прелетните птици отлитат на юг.

4. Хората прибират реколтата от своя труд.

Задача:

Откривайки животното, което си събира храна за зимата, учениците разказват и за това как мечката и таралежът се подготвят през есента за зимата.

Задача:

Беседата е насочена към богатото разнообразие от плодове и зеленчуци през есента, като се обособяват в групи типичните за сезона цветя, плодове и зеленчуци. Учениците трябва да открият и отбележат всяко в групата, което не е характерно за сезона, и да кажат за кой сезон е характерно.

Тема: Разказвам за своя град или село

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се казва твоето селище? Град или село е то?*
2. *Какви сгради има в него?*
3. *Какво работят хората?*
4. *Каква е природата около твоето родно място?*
5. *Какви забележителности има?*

Опорни знания и умения:
Опора се търси в житейския опит и наблюденията на детето в ежедневието, впечатленията и преживяванията му.

Нови понятия:
роден край, селище

Методически указания за реализиране на темата:

Двете картини – на град и село, – се разглеждат в хода на беседата, като вниманието на децата се насочва към откриването на общите неща за двете картини и тези, които ги различават. Определят на коя от двете

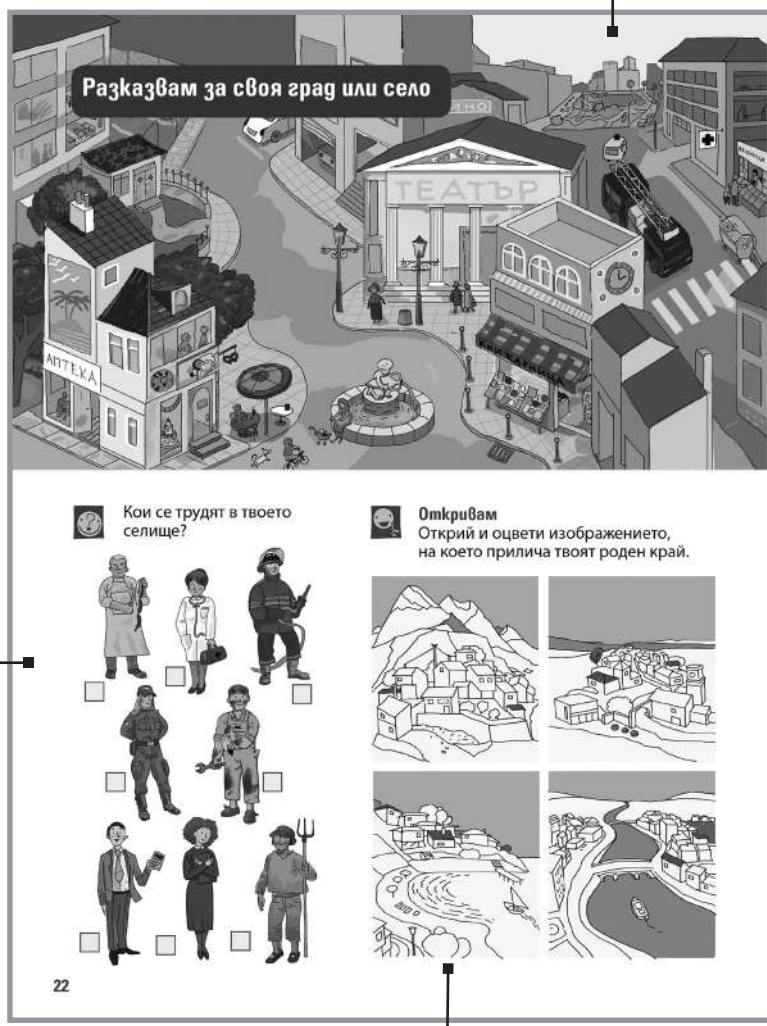

Задача:

Вниманието се насочва към професиите, характерни за населеното място на ученика. Назовава се професията. Беседва се върху работата, характерна за всяка професия, и необходимостта от нея.

Откривам:

Учениците трябва да открият и оцветят това от схематичните изображения, което съответства в най-голяма степен на техния роден край. Да съотнесат обобщения образ, модела, към даденостите на своя роден край. Учениците се убеждават, че мястото, на което то се намира, не е случайно. В миналото хората са избрали благоприятни условия за живот (обсъждат се конкретно).

картини в по-голяма степен прилича тяхното селище и го назовават. Разказват къде се намира, какво го заобикаля, какви хора са избрали да живеят там. Беседата продължава с анализ на селището, основни сгради в него, къде се намират, защо са в центъра му. На основата на направените наблюдения и сравнения децата определят като град/село всяко от селищата и се търсят основните неща, които го характеризират. От картините се извежда съдържанието на основното понятие селище. Прави се обобщение, че градовете и селата се наричат селища.

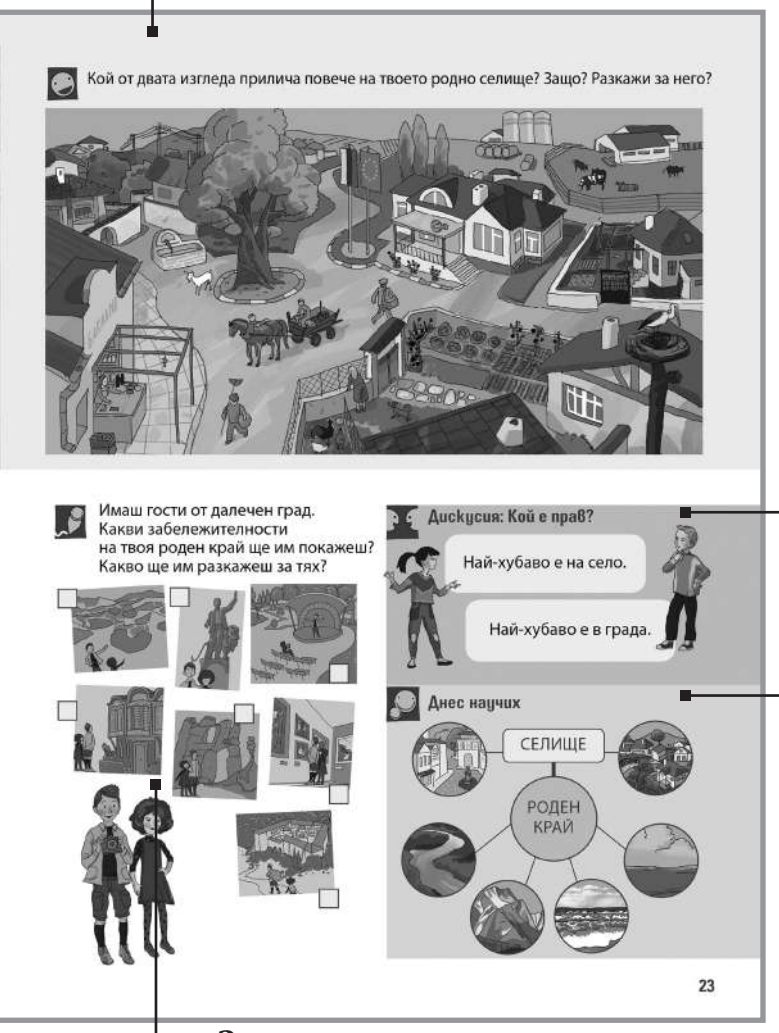

Задача:

Систематизират се знанията за забележителностите на родния край – природни и исторически, без да се разграничават. Ученикът се поставя в активната позиция на екскурзовод. Може да се осъществи ролева игра: телевизионен журналист взема интервю от гостите на селището, които изказват своите впечатления.

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до извода, че всяко населено място има своите красоти, предимства и недостатъци, но за този, който е роден в него, то е най-хубавото място на света, защото е неговото родно място. Дискусията допуска изразяването на различни мнения. Важно е детето да обосновe твърдението си.

Днес научих:

Обобщенията, до които се достига, са следните:

1. Селището, в което живеем, заедно с неговата околност наричаме роден край.

2. В родния край има различни забележителности – природни и културни.

Допълнителна задача:

Може да се постави и задача децата да представят природна или културна забележителност от родния край. Алгоритъмът е следния:

– Къде се намира това?

– Кой го е създал – природата или хората?

– Как изглежда? Защо изглежда така?

– Защо хората го харесват?

– Какви грижи са необходими, за да се запази?

Може да се организира и като игра: „Познай за какво ти разказвам“.

Допълнителна задача:

Децата могат да се провокират към дискусия за това, какво биха искали да променят в своето селище и защо.

Тема: Опознавам и пазя моята родина

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Каква е природата на моята родина?*
2. *Какви забележителности има в нея?*
3. *Какви селища има в родината ни?*
4. *Как да я пазим чиста?*

Опорни знания и умения:
Опора се търси в житейския опит и наблюденията на децата в ежедневието, знанията за различна природна среда и видовете селища.

Нови понятия:
родина

Методически указания за реализиране на темата:

Темата се развива в две посоки – родната природа, забележителностите и селищата на България. В първата част се активизират и използват представите на

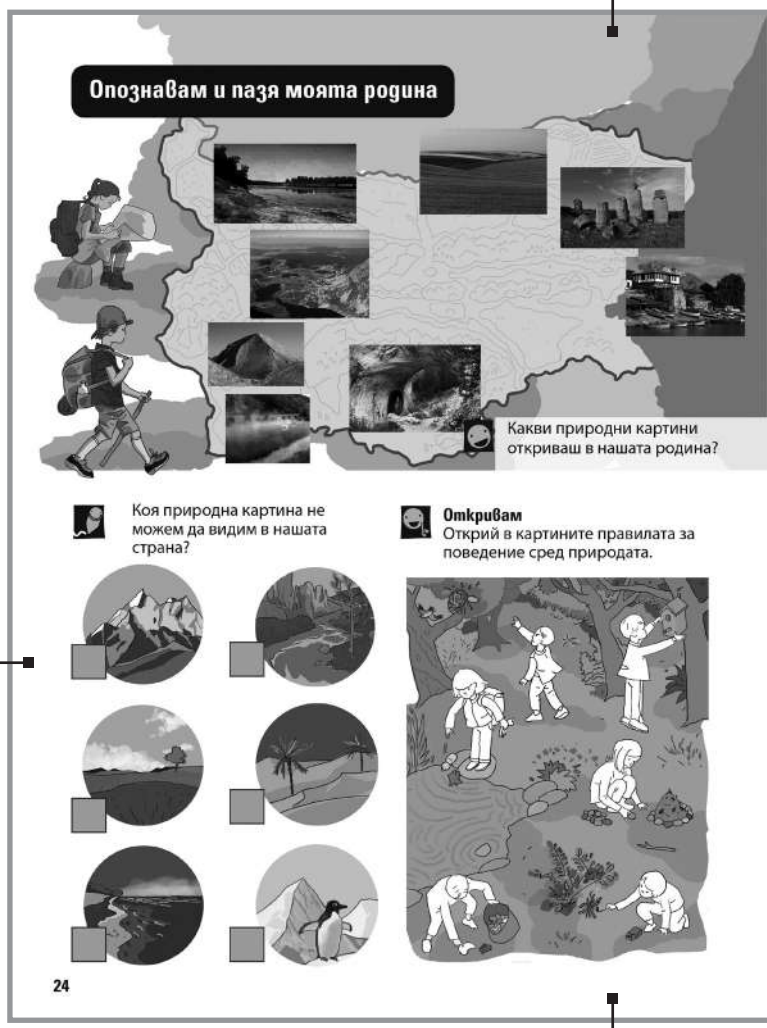

Задача:

Вниманието се насочва към природните форми и водните басейни, към разграничаването на природните картини, характерни за България, от такива, които не могат да се видят в нея. Учениците отбелязват характерното за родината.

Откривам:

Учениците трябва да открият правила за поведение след природата – в планината и на морето, които да осигурят нейното опазване, както и опазването на собствените здраве и живот. Решението изисква да се оцветяват в зелено децата, които спазват изведените и коментирани правила, а в червено – тези, които не ги спазват. Учениците трябва да бъдат сти-

учениците за различните природни форми и обекти на основата на нагледните опори, за да се представи богатството и разнообразието на родната природа – планини, равнинни места, реки, извори, езера, море. След това вниманието се насочва към конкретните природни забележителности и обекти, свързани с миналото на родината, които се откриват в приблизителното местоположение на нарисуваната карта на България. Беседата продължава с видовете селища в България, като се обръща специално внимание на столицата София като най-значима сред тях.

мулирани да споделят личен опит и преживявания в природна среда – на планина, на море, край река, язовир и др.

Дискусия:

Дава се възможност на учениците да изразят своите предпочитания и да ги аргументират. В хода на дискусията трябва да се стигне до извода, че всяка част от природата има своите красоти, предимства и недостатъци и всеки има право да харесва един или друг обект. Дискусията допуска изразяването на различни становища. Важно е детето да обоснове твърдението си.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

Родината е:

- земята ни (като територия);
- родният дом (родния край);
- хората и традициите;
- природата и миналото.

Допълнителна задача:

Може да се постави задача на децата да споделят кои места и забележителности на България биха искали да посетят. Какво знаят за тях? Могат ли да научат повече? Откъде?

Допълнителна задача:

Децата може да бъдат провокирани към дискусия за това дали биха искали да живеят в друга страна и може ли тя да стане тяхна родина.

Тема: Познавам света около мен

Вид на урока:
обобщителен урок

План:
1. *Какъв тип е твоето селище – град или село?*
2. *Каква е природата на твоя роден край?*
3. *Каква трудова дейност и професии са характерни за него?*
4. *Какви природни и културни забележителности има?*
5. *Какво знам и мога?*
6. *Как оценявам знанията си?*

Опорни знания и умения:
знания за селища в България, природа и забележителности, професии

Актуализиране на представи:
затвърдяват се понятията селище, роден край и родина

Методически указания за реализиране на темата:

Чрез предложените елементи се конструира характерен „пъзел“, отговарящ на спецификите на конкретното селище, в което живее детето. Учениците откриват и отбелязват характер-

Задача:

Задачата е със занимателен характер, свързана е с откриване на несъвместими дейности или ситуации. Провокира се дискусия, в която учениците могат да изкажат различни мнения, като се обръща внимание на изслушването на всеки и уважението към изразеното от него мнение.

ното за своя роден край и го използват като опора за съставянето на разказ за него. Децата може да се насърчат да изкажат емоционалното си отношение към него – любими места, какво чувстват към него, какво харесват и какво не и да обосноват споделеното. Целта на този тип задачи е да се конструира самостоятелно и резултатът да служи като нагледна опора за създаване на свързан разказ по конкретната тема.

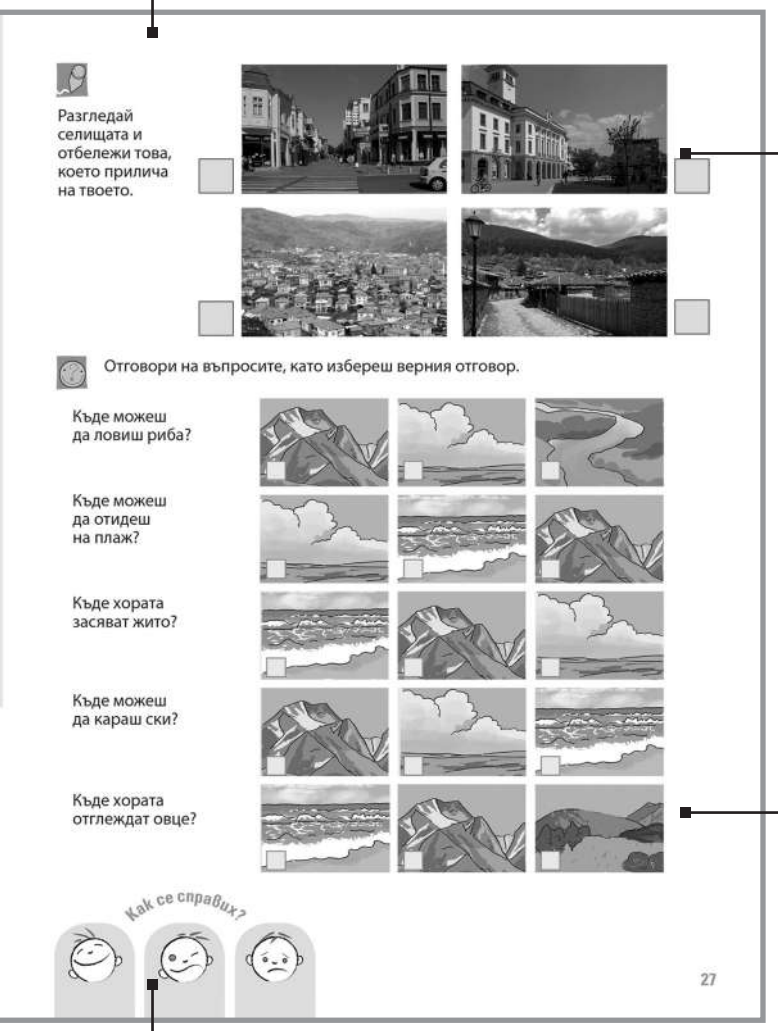

Задача за проверка и самооценка:

Учениците разглеждат самостоятелно картините, откриват прилики на своето родно място с някое от изображенията, като съобразят типа селище и заобикалящата го природа.

Задача:

След прочитане на въпроса учениците трябва сами да открият картината, която е верен отговор, и да я отбележат. Отговорите се коментират след отбелязването и по трите въпроса. На основата на този коментар учениците правят самооценка на работата си.

Задача:

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Допълнителна задача:

Издирване на предания и легенди за родния край.

Тема: Сравнявам групите растения

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Кои са растенията, по какво си приличат и по какво се различават?*
2. *Какви групи растения откриваме, когато разглеждаме стъблата им?*
3. *Какви групи растения откриваме, когато разгледаме листата им?*

Опорни знания и умения:
Урокът се провежда на основата на актуализирането на личния опит на учениците и конкретните им представи за отделни дървета, храсти и тревисти растения.

Нови понятия:
дърво, храст, тревисто растение

Методически указания за реализиране на темата:

В началото учениците определят на какви групи се делят растенията.

1. Стъблото на тревисто растение – всички трябва да установят, че то е сочно и меко. Актуализират се представите за

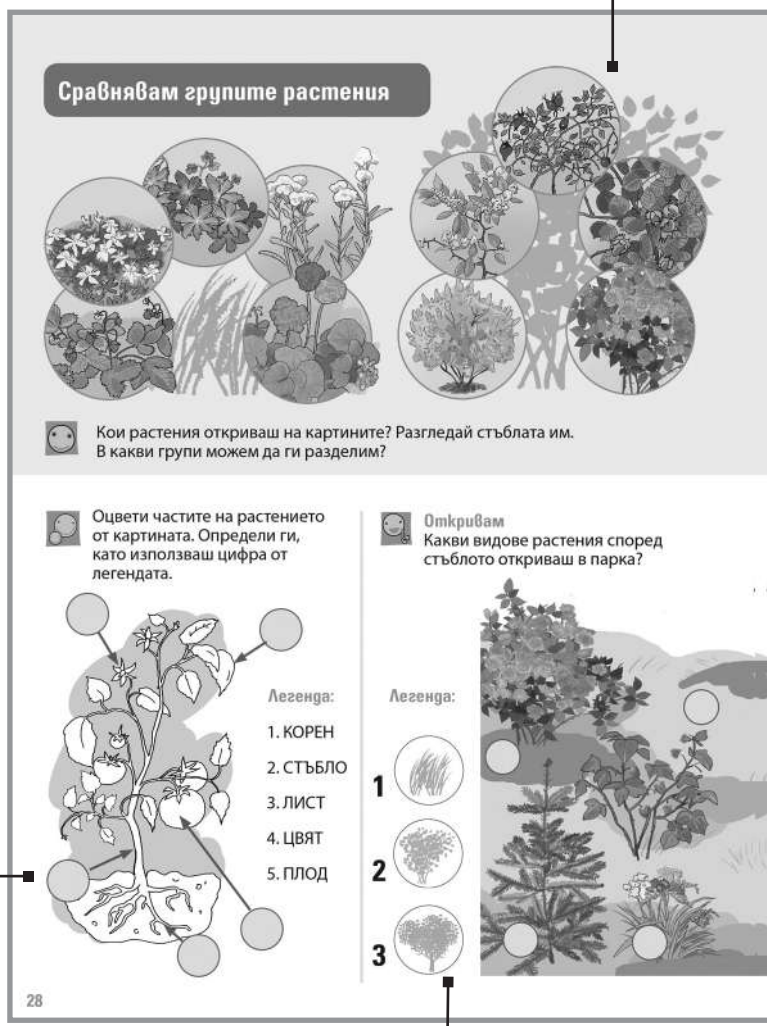

Задача:

Разглеждат се и се описват различни растения, като се назовават техните части (живи растения или картинки). След това учениците установяват с кои думи се наричат еднаквите части на растенията. Рисунката се коментира и отбелязаните части се назовават с кратко описание на функцията на всяка част. След оцветяването учениците самостоятелно номерират частите на растението.

Откривам:

Учениците затвърдяват и обобщават своите знания за признаците, по които става групирането на растенията на дървета, храсти и треви. Те отделят самостоятелно значимия

сочните и меки стъбла на растенията, които са нарисувани на фона на тревата. Затвърждават се знанията за основните признаци на групата на тревите.

2. Покажете част от клон на храст или дърво – не е сочно и е твърдо. Нека децата разгледат растенията, нарисувани на фона на храста. Актуализират се представите за конкретни видове храсти и се извеждат основните признаци – много тънки, и дървесни клони, излизащи направо от почвата, няма дънер.

3. След това на децата се предлага да разгледат растенията, нарисувани на фона на дървото. След актуализиране на знанията се определят признаците: дървото има един дебел, висок ствол; от него се разклоняват клони, които с помощта на листата образуват корона.

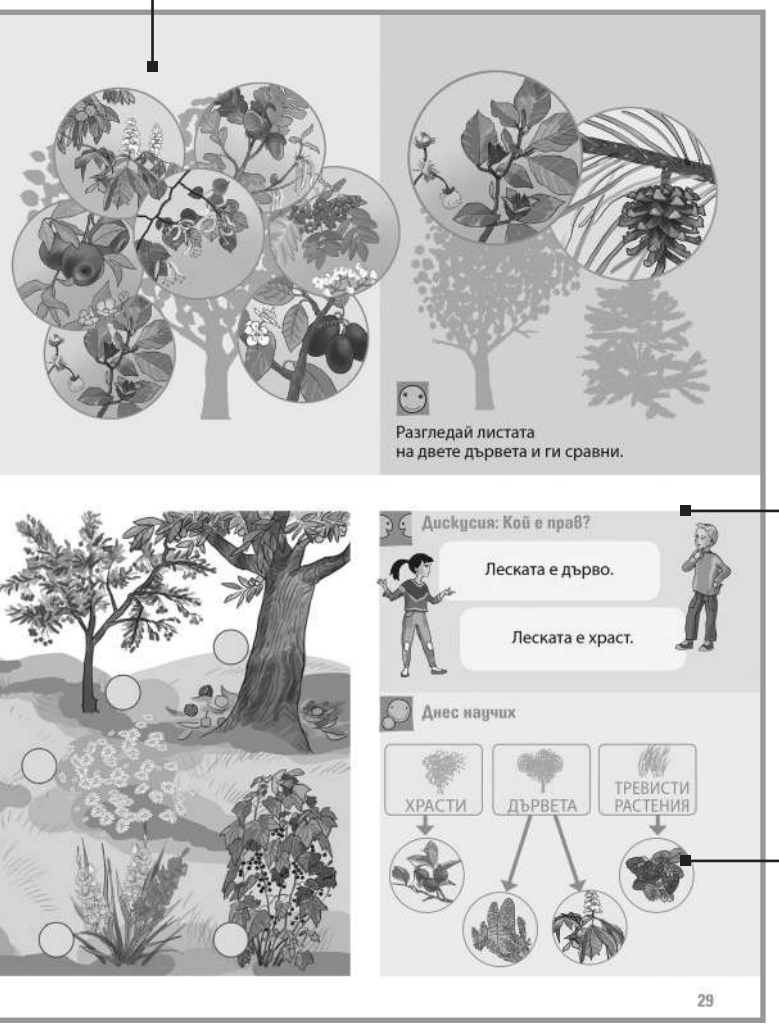

Дискусия:

Дискусията насочва към признака, по който се групират растенията. Според начина, по който се е развила, леската може да бъде и дърво, и храст. Дискусията може да продължи и с други спорни въпроси като: *Може ли тревата да бъде по-висока от човека? Виждали ли сте такива треви?* (слънчоглед, царевица). *Направете списък на такива тревисти растения. Има ли дървета, които не израстват по-високи от човека?* (картинки бонсай)

Днес научих:

Обобщенията, до които се достига, са следните:

1. Според вида на стъблото растенията са: дървета, храсти и тревисти растения.

2. Според вида на листата растенията са: широколистни и иглолистни.

признак и го назовават свободно. Посочените растения се отнасят към един от трите вида растения според стъблата. Задачата се изпълнява самостоятелно, като обозначенията за всяка от групите предварително се коментират от ученици. При проверката на изпълнението на задачата се изисква ученикът да обоснове защо го отнася към съответната група, като охарактеризира вида на растението.

Тема: Грижа за растенията

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *От какво се нуждаят растенията (почва, вода, светлина, топлина, въздух)?*
2. *Какви грижи полагаме, да за им ги осигурим?*
3. *С какво си служим?*

Опорни знания и умения:
житейският опит и наблюденията на учениците, споменете им за работата в природния кът на детската градина

Нови понятия:
Активират се представите за това какво е нужно на растението, за да порасне.

Методически указания за реализиране на темата:

Актуализират се знанията на ниво представа, както и тези от детската градина за необходимото на растението, за да се развива. Задачата прави пропедев-

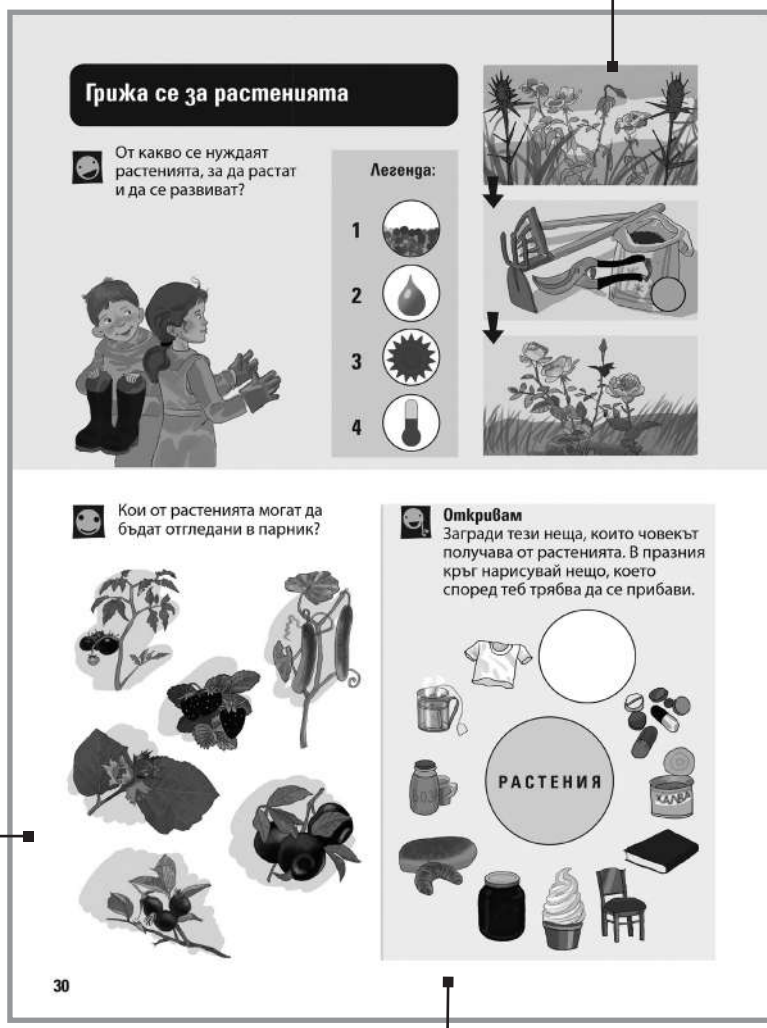

Задача:

Задачата е насочена към осигуряването на подходящи условия за развиването на растенията в сезон, в който природата не ги осигурява.

Защо е нужно това, какви предимства и недостатъци има този вид отглеждане на растенията и всяко растение ли може да се отглежда по този начин? Затвърдяват се знанията за тревисти растения – те са тези, които могат лесно да се отглеждат в парник.

Откривам:

Учениците откриват огромното значение, което растенията имат за живота на човека. Учениците трябва да открият какво получава човекът от растенията. Кои продукти, от какви

тика на бъдещото въвеждане на условията за живот на растенията. Чрез беседа за нуждата, която човекът има от растенията, се мотивира необходимостта от полагането на грижи за тях. Коментира се какво се случва с едно растение, ако някое от необходимите неща липсва. Какво трябва да се направи, за да му се осигури и как хората могат да направят това. Какви инструменти ползват, какви растения се получават? Обобщава се, че тези продукти имат растителен произход, защото се получават от растения. Подготвя се въвеждането на понятието растителни храни.

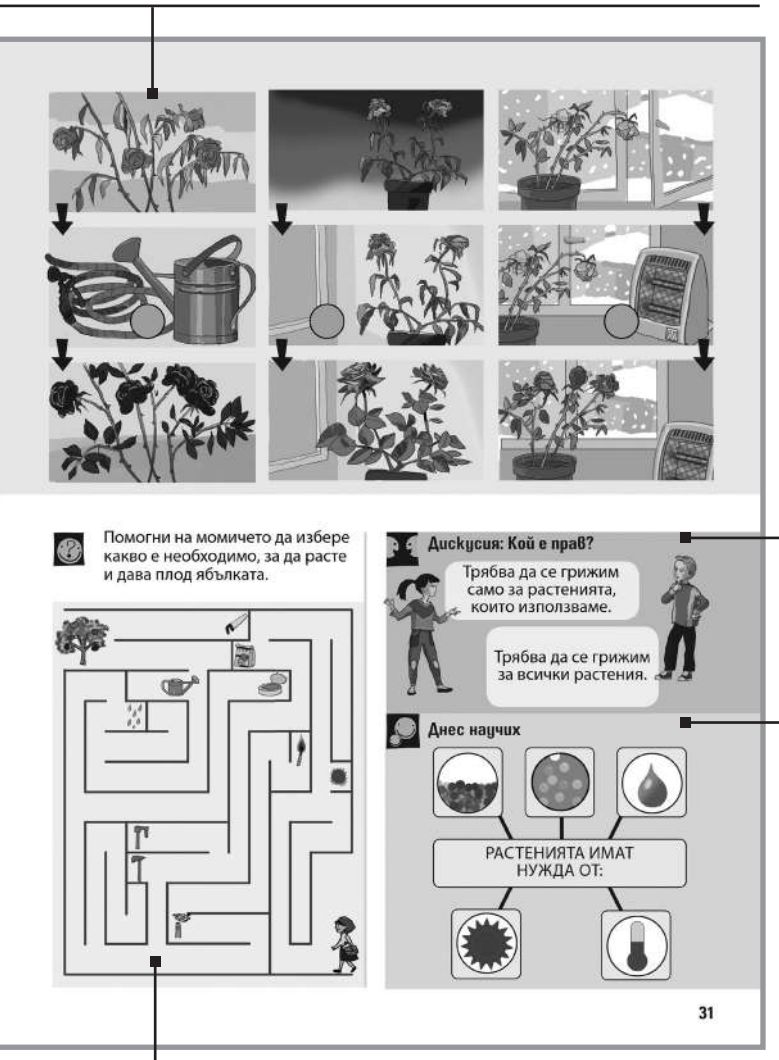

дейности извършват? На всяка от картините учениците поставят цифрата, отговаряща на това, което осигуряват на растението конкретните дейности на човека.

Дискусия:

Дискусията насочва към необходимостта за грижа както към растенията, които човек засажда и отглежда сам за свои нужди, така и към растенията в природата. Дискутира се защо е нужно това. Дискусията се насочва към важното място на растенията в природата както за чистотата на въздуха, така и за съществуването на дивите животни и зависимостта им от растенията.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

Всички растения, за да растат и да се развиват, се нуждаят от: почва, вода, светлина, топлина, въздух.

Задача:

Минавайки през лабиринта, учениците трябва да открият нужното на едно растение, да споделят защо му е нужно то, какво осигурява на растението, как го използва човекът (ако е инструмент), а така също да осъзнаят и отделни обстоятелства, които биха нарушили това развитие.

Допълнителна задача:

Да се създаде растителен кът в класната стая и децата да се грижат за растенията в него.

Тема: Празнуваме Коледа и Нова година

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как празнуваме Бъдни вечер и Коледа?*
2. *Как празнуваме Нова година?*
3. *Как се подготвяме за празниците?*

Опорни знания и умения:
знанията за подготовката и преминаването на празниците, актуализация на преживяванията и вълненията при отбелязване на празниците

Нови понятия:
Коледа, Нова година

Методически указания за реализиране на темата:

Последователно се разглеждат трите празника – Бъдни вечер, Коледа и Нова година. Работата с илюстрациите в учебника се допълва от разказ и беседа и се

Задача:

Задачата е насочена към затвърдяване на названията и поздравленията на празниците и допълване на знанията за народните обичаи, които се изпълняват – коледуване и сурвакане. Разграничават се участниците в двата обреда. Чрез артистични игри и етюди обредите могат да се пресъздадат от деца.

Откривам:

Целта на поставената задача е да се разпознаят разгледаните празници по определен символ: Бъдни вечер – раждането на Христос, Коледа – подаръците, които децата намират под елхата, и Нова година – отбелязването в 24 часа. Празниците се свързват с датата, на която се празнуват. Изисква се да се каже на коя дата се празнува всеки от празниците.

отбелязва най-типичното при подготовката, традициите и обичаите при отбелязването им. Проследяват се взаимоотношенията между роднините и членовете на семейството – уважение, желание да зарадваш другите и да отправиш най-хубавите пожелания. Децата разказват за празниците в своите семейства, като се спират на настроението, украсата, празничната трапеза, взаимоотношенията и пожеланията. Чрез „мозъчна атака“ може да се провокират децата с въпроса „Как би зарадвал най-близките си за празниците?“

Допълнителна задача:
Организиране на благотворителен коледен базар съвместно с родителите.
Представяне на коледен обред.

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че празничните дни са най-чакани и желани заради събирането на роднини, близки и приятели и възможността те да бъдат заедно и да споделят своите надежди и мечти. На децата може да се предложи да дискутират и по други въпроси.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. На Коледа:

- Бъдни вечер предхожда Коледа, на масата има само постни ястия;
- празнуваме раждането на Иисус Христос;
- коледарите благославят домовете, а под елхата има подаръци.

2. Нова година:

- настъпва в 24 часа на 31.12.;
- всички се веселят, на трапезата е новогодишната баница;
- със сурваканото пожелаваме здраве и плодородие.

Задача:

Изобразената ситуация насочва децата към размишлението, че очакваните коледни чудеса са плод на човешката доброта, състрадание и взаимопомощ. „Чудото“ в дома на самотната възрастна жена е сътворено от децата, всеки може да бъде творец на чудеса.

Тема: Опознавам зимата

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се променя времето през зимата?*
2. *Как се променят растенията през зимата?*
3. *Какво се променя при животните през зимата?*
4. *Какво правят хората през зимата?*
5. *Какво празнуваме през зимата?*

Опорни знания и умения:
знанията за сезонните промени, получени в детската градина; знанията за различните сезони, получени от собствени наблюдения; знанията за природния календар

Нови понятия:
сезон зима

Задача:
Зимната картина дава възможност за цялостен поглед към природата през зимата. Учениците трябва сами да открият най-подходящите знаци за времето от таблицата в урока „Природен календар“ и да ги нарисуват в празните квадратчета (слънце, термометър, облаче, вятър).

Методически указания за реализиране на темата:
Учебното съдържание се развива в две части – промени в природата и в дейността на хората, обусловени от промените през зимата Актуализират се с беседа спомените на децата за времето

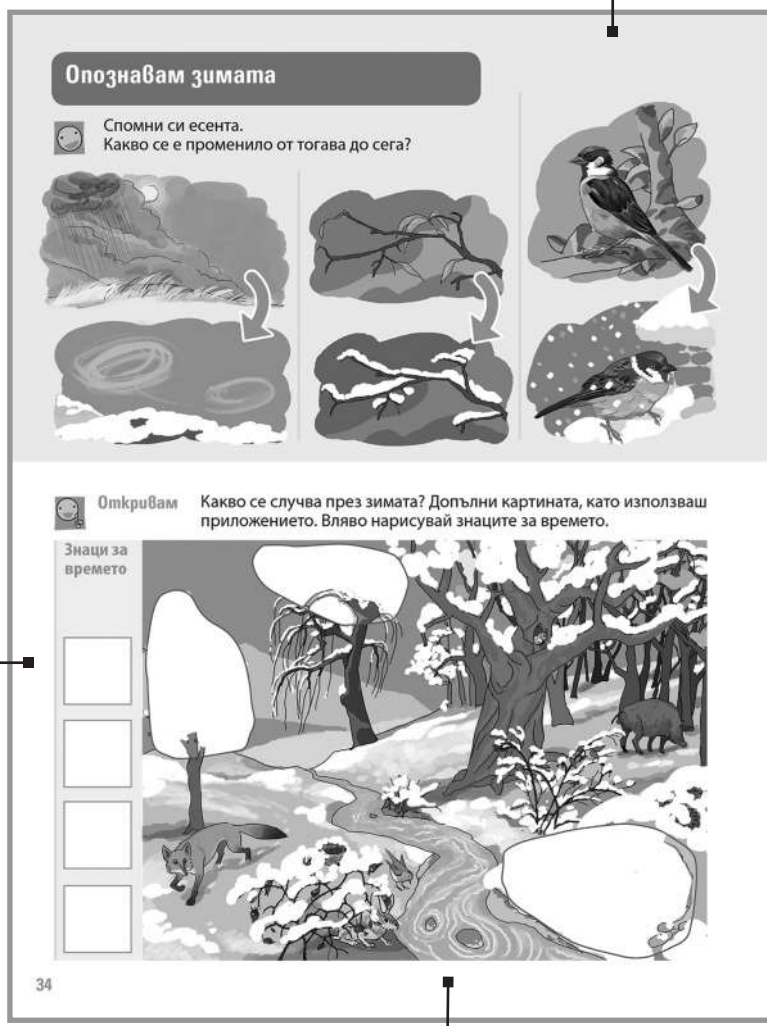

Откривам:
Разговорът се насочва към промените на растителността в природата и нейните обитатели. Разкриват се характерните за сезона прояви в поведението на изобразените животни. Децата откриват липсващите елементи от картината в приложението, разпознават ги. Избират подходящите за сезона и ги поставят по местата им.

през есента и се търсят в конкретика промените през зимата. Същият е подходът и при растенията и животните. Разгледаните промени определят и характерните за зимата дейности при хората – трудова дейност, забавления на децата и празниците, като се разглеждат – Бъдни вечер, Коледа и Нова година. Децата се стимулират да разкажат лични преживявания от забавленията през зимата и празниците.

Задача:

Беседата е насочена към една от основните характеристики на зимата – снега. Чрез наблюдение и сравняване учениците достигат до извода, че всяка снежинка има своя неповторима форма, но всички имат винаги по 6 лъча. Дава им се възможност да изразят естетически предпочитания, без да се ограничават в броя. Може да им бъде предложено да изрежат различни снежинки.

Дискусия:

В хода н дискусията децата споделят чувствата и емоциите, които им носи зимата. Разкриват се характерни особености на сезона, които го определят. Дава се възможност за споделяне на различни мнения и предпочитания.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. През зимата е най-студено, валят снегове, духат ветрове.

2. Клоните на дърветата са голи, зелени остават само иглолистните.

3. Някои животни спят зимен сън, птиците, които зимуват тук, си търсят храна.

4. Хората не работят на полето, почистват снега.

Задача:

Откривайки животното, което спи зимен сън, учениците разказват и за това как лисицата и вълкът прекарват зимата.

Тема: Сравнявам домашните и дивите животни

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Кои животни наричаме домашни?*
2. *Кои животни наричаме диви?*
3. *Как се грижим за домашните животни?*
4. *Как помагаме на дивите животни?*

Опорни знания и умения:
житейският опит и наблюденията на учениците, знанията им за конкретни диви и домашни животни

Нови понятия:
домашни животни, диви животни

Методически указания за реализиране на темата:

Актуализират се знанията за животните, които учениците познават. Изброяват се изобразените животни. В беседата се уточнява, че за тези животни човекът се грижи, като ги отглежда. Разговорът продължава

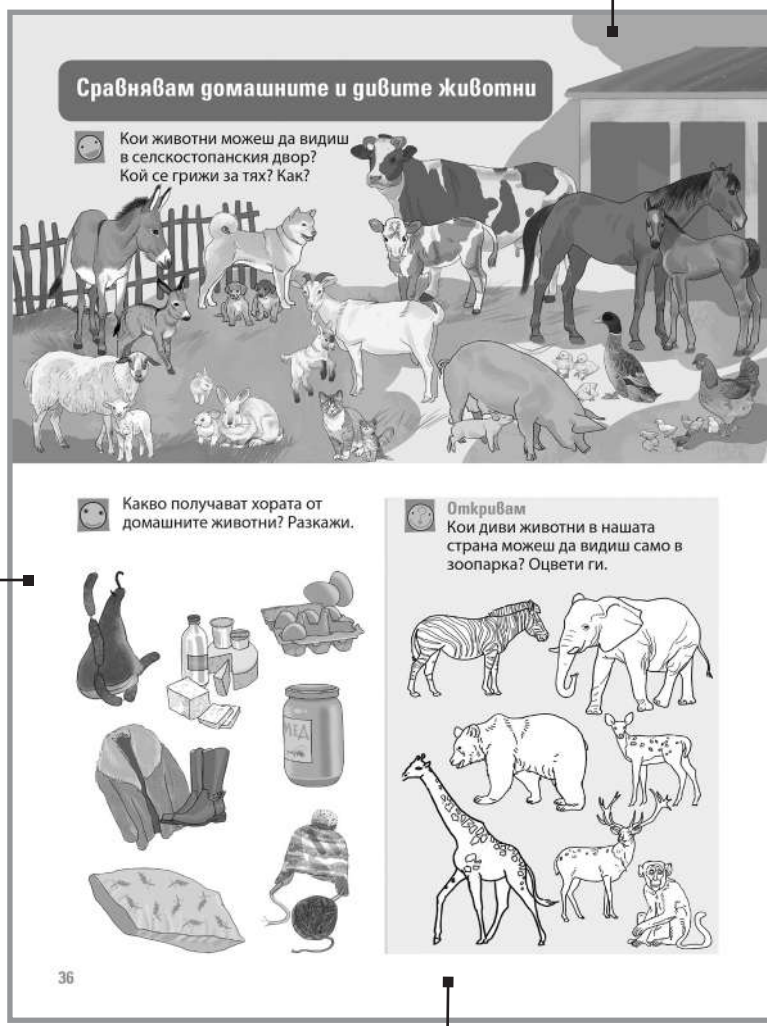

Задача:

Учениците откриват дълбоката зависимост на човека от домашните животни. Трябва да открият какво получава човекът от домашните животни. Кои продукти от какви животни се получават. Подготвя се въвеждането на понятието животински храни, по признака произход. Дискусията може да се разшири, като се включи ролята на домашните любимци.

Откривам:

Учениците трябва да открият кои животни живеят в България и кои не, както и да ги определят като диви или домашни и да обяснят по какъв признак ги причисляват в тази група. След изпълнение на задачата могат да изброят и други диви животни, които живеят свободно в българската природа, и такива, които не са характерни за България.

за нуждата, която кара човекът да отглежда животни. Назовават се животното и неговото малко. Беседва се за грижите, които човекът осигурява – храна, подслон, здраве, както и „жилища“.

Беседата се премества върху животните в гората. Учениците ги изброяват, назовават малките им, храната им, убежищата им. Разговорът се насочва към намесата и ролята на човека – грижи ли се той за тях, как може да им помага, с какво може да им навреди. На базата на това се въвеждат понятията *диви и домашни животни*, като основен признак на разграничаването е грижата на човека за тях. Търсят се съответствия между диви и домашни животни. Децата изказват предположения откъде са се появили домашните животни, как някои от дивите животни са станали домашни.

При сравнението между домашни и диви животни се използват няколко основни въпроса: *Полага ли човекът грижа за животното? Може ли да оцелее без грижите на човека? Използва ли го и за какво? Намесва ли се в отглеждането на малките му?*

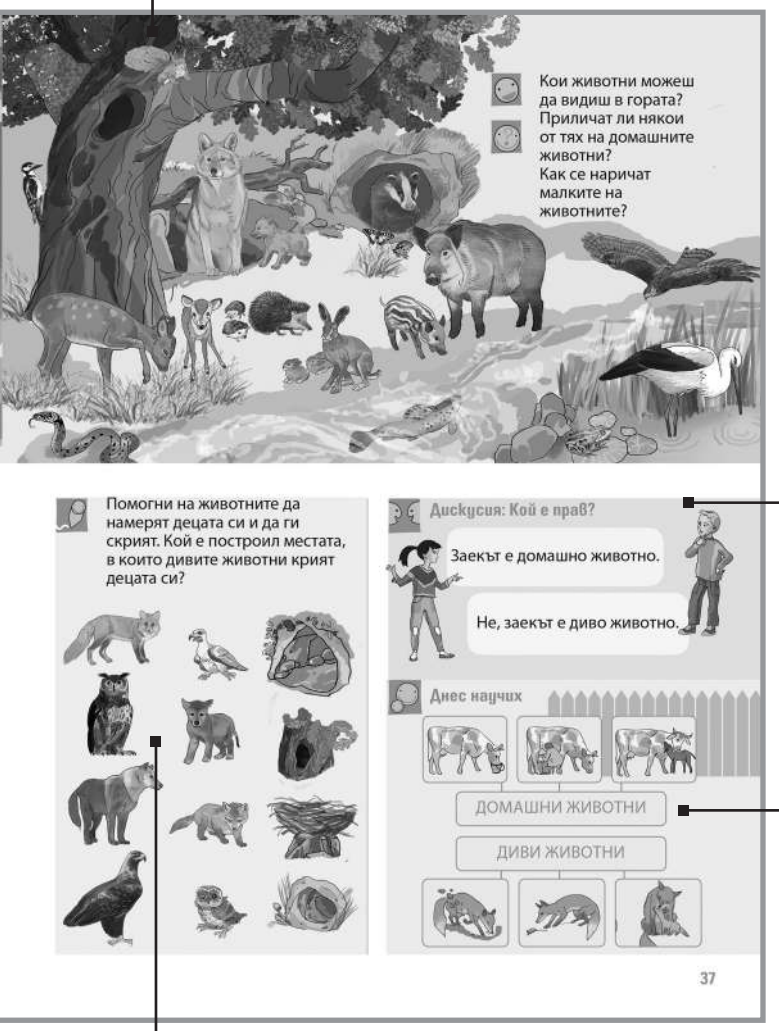

Дискусия:

Дискусията насочва вниманието към приликите и разликите между диво и домашно животно от един и същ вид. Учениците се провокират към аргументиране на изказаното мнение. Стига се до извода, че макар и от един и същ вид домашното и дивото животно имат различия, обусловени от различния начин на живот. Дискусията може да се пренесе и върху други видове *домашно-диво*.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Домашни животни – човекът ги отглежда, за да използва това, което получава от тях.

2. Диви животни – живеят свободно в природата; човекът не се грижи пряко за тях, но опазва техните местообитания, не се намесва в грижите за малките.

Задача:

Задачата е насочена към откриване на признаците, по които едно животно се определя като диво, но вече в условията на проблемна ситуация. Дивите животни самостоятелно се грижат за малките си и за тяхната и своята безопасност, като сами си правят укрития. Децата се запознават с названията на укритията – бърлога, дупка, хралупа, гнездо.

Допълнителна задача:

Децата могат да изиграят играта „Диво или домашно животно съм“.

Тема: Грижа се за домашните и дивите животни

Вид на урока:
урок за затвърдяване

План:
1. *Как се грижа за своя домашен любимец?*
2. *Как се грижим за домашните животни?*
3. *Как помагаме на дивите животни?*
4. *Защо трябва да пазим гората и нейните обитатели?*

Опорни знания и умения:
впечатленията и знанията на учениците за домашни животни и любимци, споделяне на собствен опит

Нови понятия:
домашни животни, диви животни

Методически указания за реализиране на темата:

Учениците разказват за своите домашни любимци – какви са, кой се грижи за тях, как. След това проследяват картините и разказват как детето се грижи за своето коте. Грижите за домашния любимец се раз-

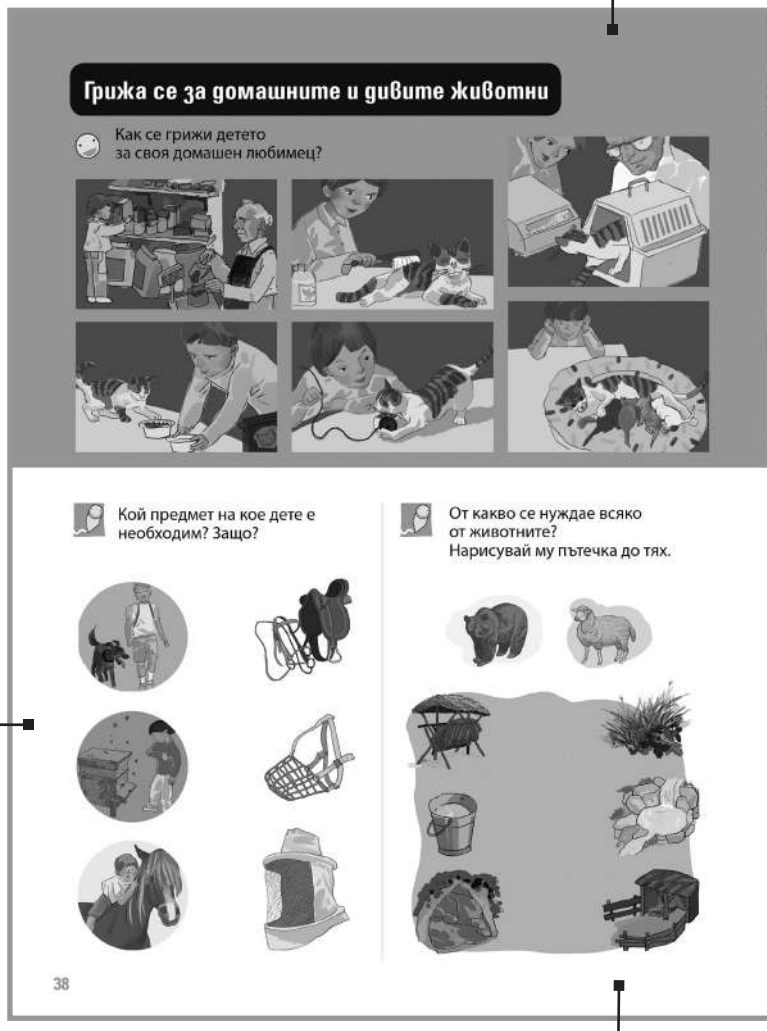

Задача:

Задачата насочва вниманието на учениците както към грижата за домашните животни, така и към грижата за собствената им безопасност при отглеждането им. Отговорът изисква свързване на всеки от предметите с конкретно животно. Децата трябва да обяснят защо е нужно и за кого е важно използването на показаните предмети – за животното, за човека или и за двамата. Дадена е възможност на учениците да споделят знанията си и за други предмети, свързани с грижата за домашните животни.

Задача:

Задачата цели разграничаване на диво от домашно животно. От една страна учениците откриват общите неща, нужни и на дивите, и на домашните – вода, храна, убежище; от дру-

глеждат в модела необходимост от грижата – резултат от нея. Например грижа – *хранене*: на котката се дава подходяща храна и никога сурово месо; *резултат* – тя е здрава, подвижна и не носи рискове за стопаните си от паразити. Учениците разказват дали правят всичко изброено за своя любимец. Обсъждат се общите и специфичните грижи за различните видове домашни любимци. Търсят разликата между домашния любимец и стопанските домашните животни. Насочват се да сравнят грижите за едните и другите и това, което човекът получава от едните и от другите.

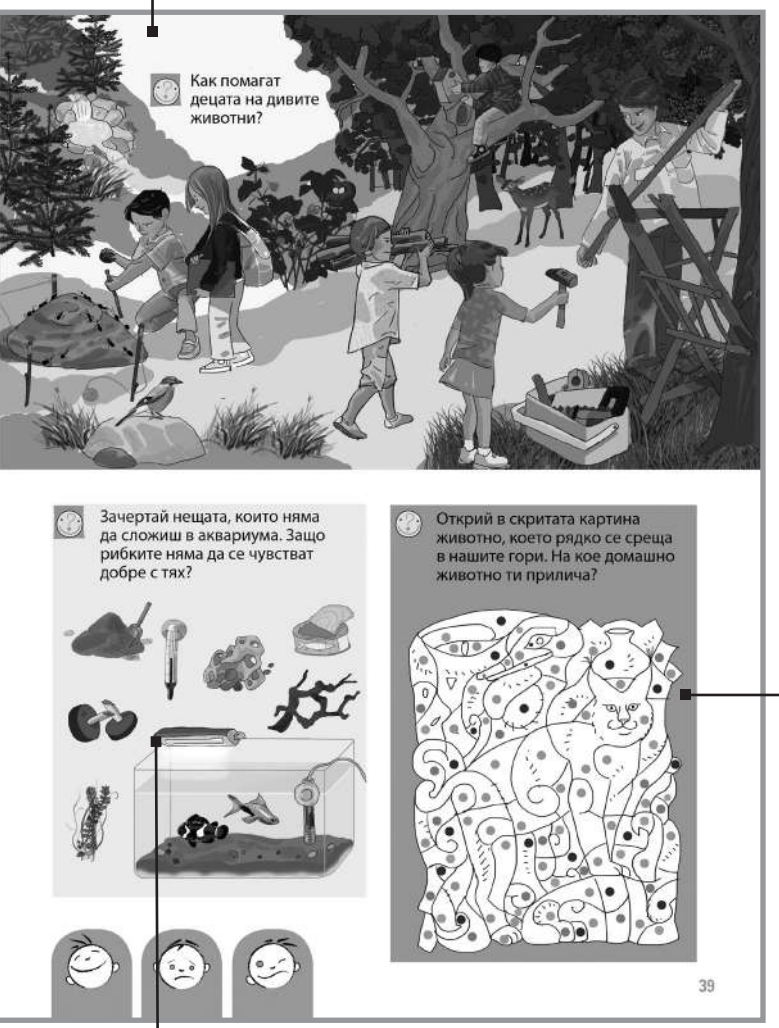

Работата продължава по следващата картина с ориентация към въпроса по същия начин: човекът ли се грижи за дивите животни. Уточнява се, че той не се грижи за тях, но им помага в определени случаи, ситуации, сезони, за да ги запази. Човекът трябва да съхранява местата, в които живеят, да създава изкуствени места (къщички и хранилки).

Децата обсъждат изобразените животни и споделят за други.

Задача:

Задачата насочва към необходимостта да се опазват животните и местообитанията им, защото противното често води до изчезването на някои видове. Може да се споделят любопитни факти за рисовете, причините за намаляването им в българската природа – намаляването на горите, отсъствието на вековни тъмни гори, проблеми с намирането на храна, строителство в горите. Какви са възможностите за заселване на риса? Какво би помогнало и какво би попречило това да се случи?

Задача:

Обсъжда се кои предмети нямат място в аквариума и защо. Как те затрудняват живота на рибите в него, с какво могат да го застрашат или да им навредят? От обсъждането на предметите, които нямат място в аквариума, учениците преминават към обсъждане на предметите, които не бива да бъдат изхвърляни в природата – нашия общ дом.

Допълнителна задача:
Да се направи проучване за други рядко срещани в България диви животни.

га – разликата в начина на осигуряване на тези условия. Свързвайки, учениците се насочват да изкажат изводите, до които стигат, след като опишат пътя на всяко от животните.

Тема: Аз съм приятел с природата

Вид на урока:
урок за затвърдяване

План:
1. *Какво значи да си приятел на природата?*
2. *Какви правила спазват приятелите на природата?*
3. *Как и кога можем да помагаме на природата?*
4. *Как човекът вреди на природата?*

Опорни знания и умения:
личният опит и наученото за отделни биологични видове от детската градина

Актуализиране на представи:
диви животни

Задача:
Задачата насочва вниманието на учениците към последствията от необмисленото и безотговорно поведение на хората; към вредите, които човек може да нанесе на природата – пожари, сеч, наводнения. Унищожават се местообитанията и укритията на животните, изчезва тяхната храна, много от спасилите се животни са болни или безпомощни, често застрашени от смърт.

Методически указания за реализиране на темата:
Може да се започне с „мозъчна атака“, за да се открие отговор на въпроса: „Какво означава да бъдеш приятел на някого (да ти бъде интересно с него, да искаш да разбереш какво ти казва,

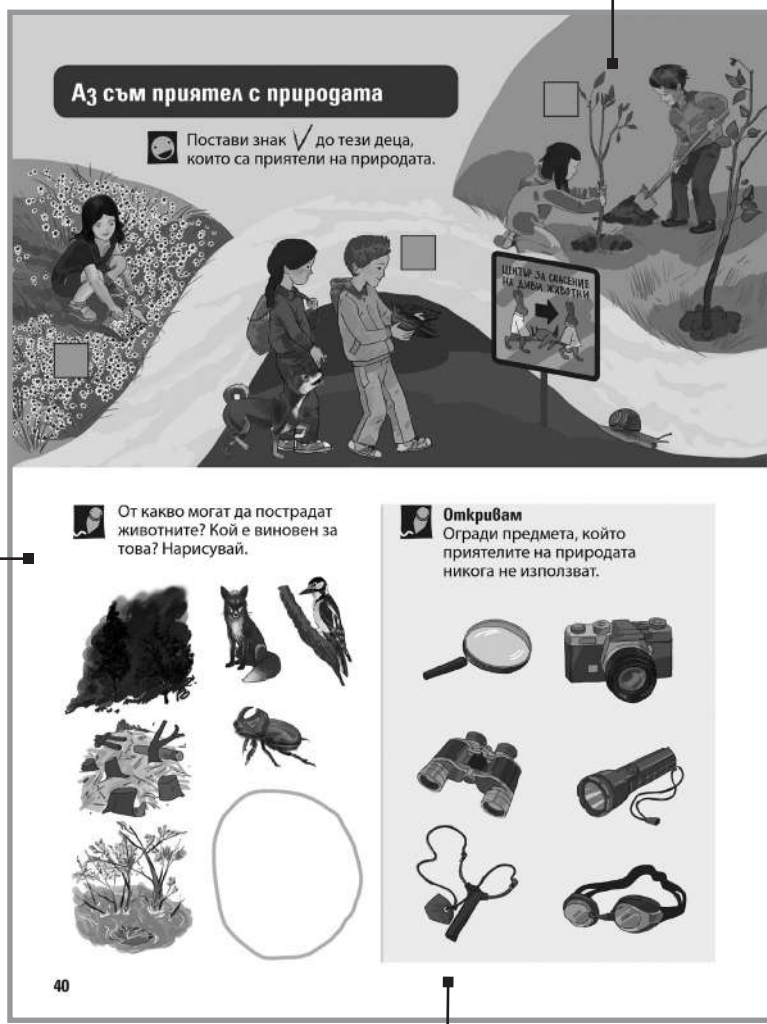

Задача:
Учениците разглеждат изобразените предмети и коментират как и за какво приятелите на природата ползват всеки един от тях. От кои предмети могат да научават повече за природата и как? Откриват този, който може да нанесе вреда, и обясняват защо не бива да се ползва. Разговорът включва и опасността от играта с прашка не само за птиците, но и за самите деца.

да знаеш от какво има нужда, да му помагаш, да можеш да потърсиш помощ от него, да не го насилваш да прави неща, които не иска)?“ След това се разглежда поведението на децата от обзорната картина и обсъждане на въпроса: *Кое място наричаме Център за спасение на диви животни?* На основата на отговорите се извеждат правила – *Не пипай птици и диви животни без ръкавици! Увери се в своята безопасност!* и други. Беседва се по въпросите – *Защо не събираме всички цветове на растенията? Защо залесяваме? Как да спасим паднало от гнездото птиче? Как да помогнем на костенурка, попаднала на шосето? Може ли да отглеждаме като домашен любимец спасеното животно?* Обсъждането на всяка ситуация завършва с извеждането на правила за поведения, които учениците предлагат сами въз основа на наученото.

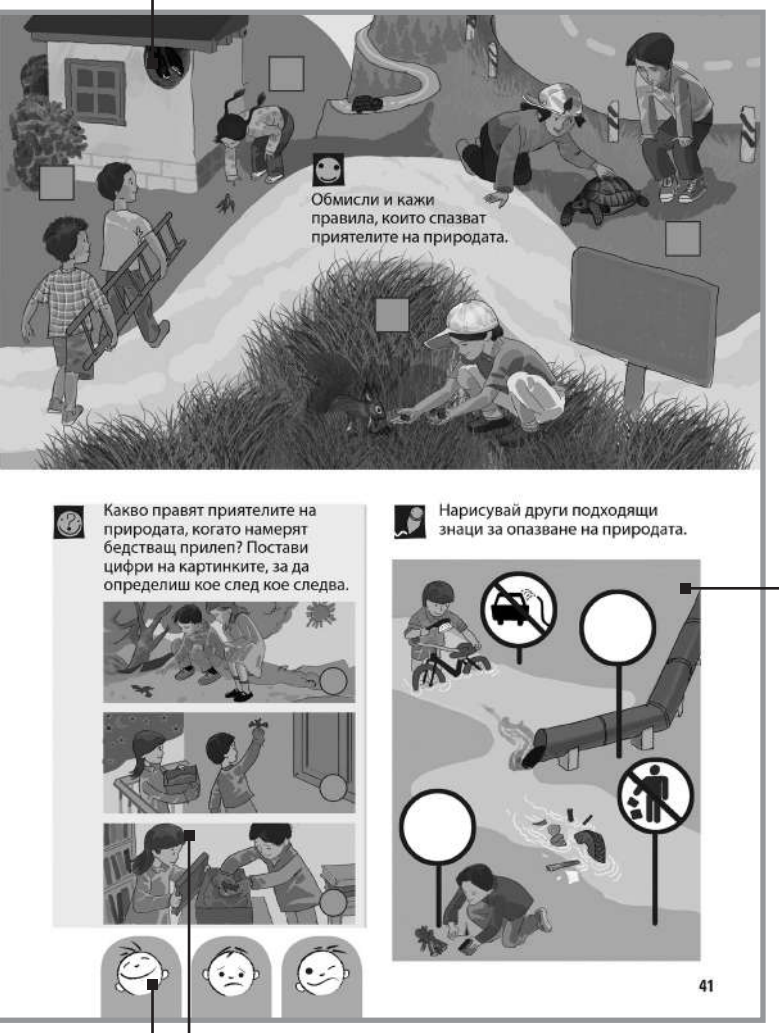

Задача:

Задачата насочва към опазване чистотата на природата. Коментират се резултатите от човешката дейност, които нанасят щети на природата, и учениците предлагат решения, измислят и рисуват забранителни знаци в съответствие с тези решения.

Задача:

Задачата е свързана с установяване на правилото: помагаме на другия така, както му е нужно, а не така, както ни се иска. Установяват се правила за помощ на животни в нужда – кога да се помогне, какво да се използва, към кого да се обърнем. В случая с прилепа е необходимо предварително децата да се запознаят с някои особености в начина му на живот – нощно животно, може да излети само от вертикална повърхност. Ситуацията с прилепа е един пример. Учениците могат да се стимулират да споделят и за други подобни, които също да се обсъдят.

Задача:

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Допълнителна задача:
Организиране на поход сред природата.

Тема: Растенията и животните около нас

Вид на урока:
учебен проект
План:
1. *Условия за живот на растенията*
2. *Части на растенията*
3. *Растителни продукти*
4. *Животински продукти*
5. *Личен опит*
6. *Самооценка*

Опорни знания и умения:
знанията за условията на живот на растенията, видовете растения, частите на растението, домашни и диви животни, растителни и животински продукти, грижа за растенията и животните, умения за групиране и прегрупиране

Понятия:
На практическа основа се затвърждават понятията: дърво, храст, тревисто растение, домашни животни и диви животни.

В хода на работата се активизират и обобщават знанията за растенията и животните, като се пренасят в действен план. Учениците създават собствена книжка, която интерпретира придобитите знания. Подходът дава възможност за пренос на придобития опит в нова проблемно-познавателна ситуация. Учениците могат по желание или след поставяне на задача да допълнят своята книжка, да добавят нови страници, да направят по подобие друга книжка по темата или друга тема, отразяваща интересите на детето. Това от своя страна дава възможност за развитие на креативност и творческа мисъл.

Методически указания за реализиране на темата:

Въведението към дейностите по проекта започва с назоваване на изброените растения. Разграничават се по вид според стъблото и според листата, след което вниманието се насочва

Проект „Растенията и животните около нас"

Ти научи много неща за растенията и животните.
Можеш да съставиш първата част от твоята книжка „Мога".
Ще научиш и нови неща. За да се справиш успешно със задачите, спазвай тази последователност и използвай приложението.

1. Растенията се нуждаят от определени условия, за да се развиват нормално. Припомни си кои са те. Изрежи и залепи.
2. Вече знаеш кои са частите на всяко растение. Изрежи и залепи на правилните места.
3. Открий в приложението какво получаваме от всяко растение, за да разбереш защо човекът ги отглежда. Залепи така, че да стане като книжна хармоника.
4. Открий в приложението какво получаваме от всяко животно, за да разбереш защо човекът ги отглежда. Изрежи, прегъни и залепи.
5. Попълни своя лексикон.

БРАВО!
Ти изработи първата част от своята книжка „Мога".
Вече знаеш как се прави. Можеш да добавяш нови части към нея за всичко, което те интересува.

42

На страницата *Лексикон* учениците работят самостоятелно, като споделят свой собствен опит, предпочитания, нужди; като избират както обектите, така и начинът, по който да го представят – изброяване, описа-

към общото между тях: всички се нуждаят от подходящи условия, за да растат и да се развиват – почва, светлина, топлина, вода, въздух. Учениците ги откриват в приложението и ги залепят на съответните места. Обясняват как и откъде растенията ги получават; кога се налага човекът да се намеси, за да им ги осигури.

Разговорът продължава с частите на растението, които учениците назовават, откриват в приложението, изрязват и лепят на съответните места. Обясняват за какво служи всяка от тях на растението, а след това кои части от различни растения използва човекът, как и за какво, което води до следващата стъпка от създаването на книжката – *Защо човекът отглежда растенията*.

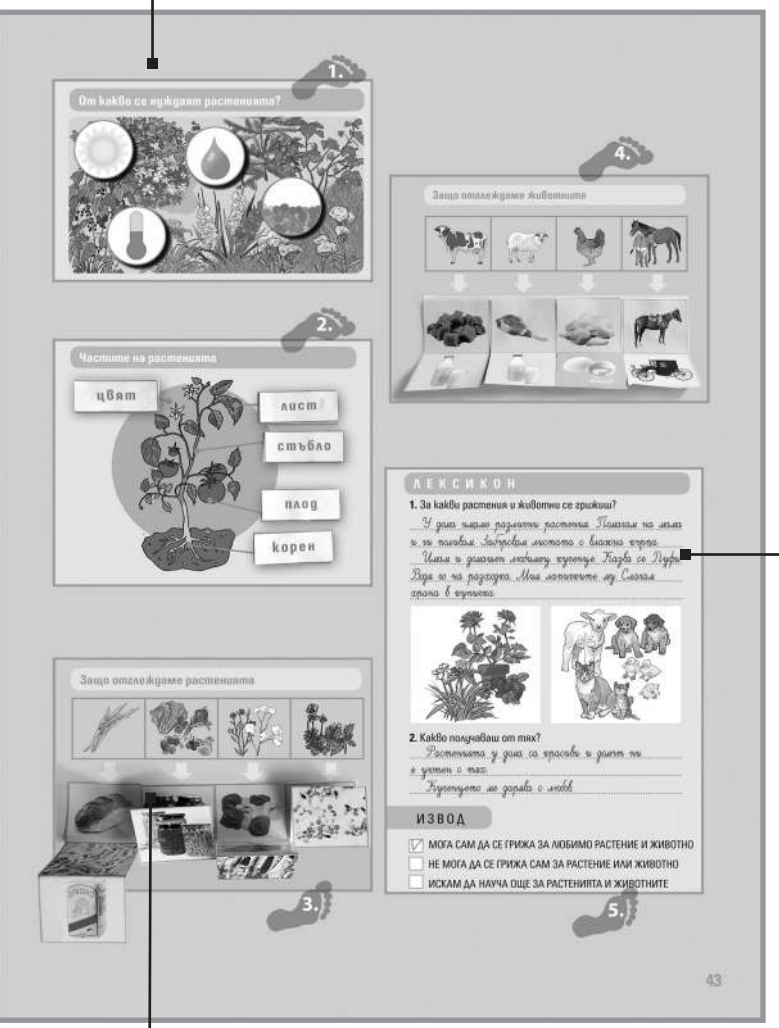

Учениците разглеждат растенията и коментират от кое какво получава човекът и за какво го използва, след което откриват, изрязват и залепват на съответните места продуктите от всяко растение. Споделят за кои растения какви грижи трябва да полага човекът, за да получи нужното му от тях.

Прави се връзка между растенията и животните, като се насочва вниманието към това, че растенията са нужни не само на хората, но и на животните, които човекът също отглежда за задоволяване на свои нужди. Акцентира се на домашните животни и грижите за тях, за да се получи нужното от тях. При работата се следва същата логика. Изброяват се продуктите, получавани от различните животни, откриват се в приложението някои от тях и се подреждат по съответните места.

ние, картина, снимка, схема.

Работата завършва със самооценка на придобитите знания и умения, като се насърчава изследователска дейност по поставени задачи или собствени предпочитания. Например да добавят към книжката групи растения, домашни и диви животни, инструменти за грижа за растенията, любимо растение, любимо животно, домашни любимци и др.

Тема: Заедно на Трети март

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как празнуваме Трети март?*
2. *Защо Трети март е национален празник на България?*
3. *Какво е българското знаме?*
4. *Кой е химнът на България?*

Опорни знания и умения:
знанията за честването на националния празник, актуализиране на впечатления от отбелязване на националния празник, цветовете на българското знаме

Нови понятия:
знаме, химн

Задача:

Задачата е насочена към запознаване с едни от най-известните паметници, които признателният български народ е издигнал в памет на загиналите за нашата свобода: Паметника на свободата на връх Шипка, мемориален комплекс „Бранителите на Стара Загора 1877 г.“ и панорама „Плевенска епопея 1877 г.“

Методически указания за реализиране на темата:

Проследява се честването на празника на връх Шипка. Предлага се кратка информация за значението на боевете на връх Шипка и ролята на българските

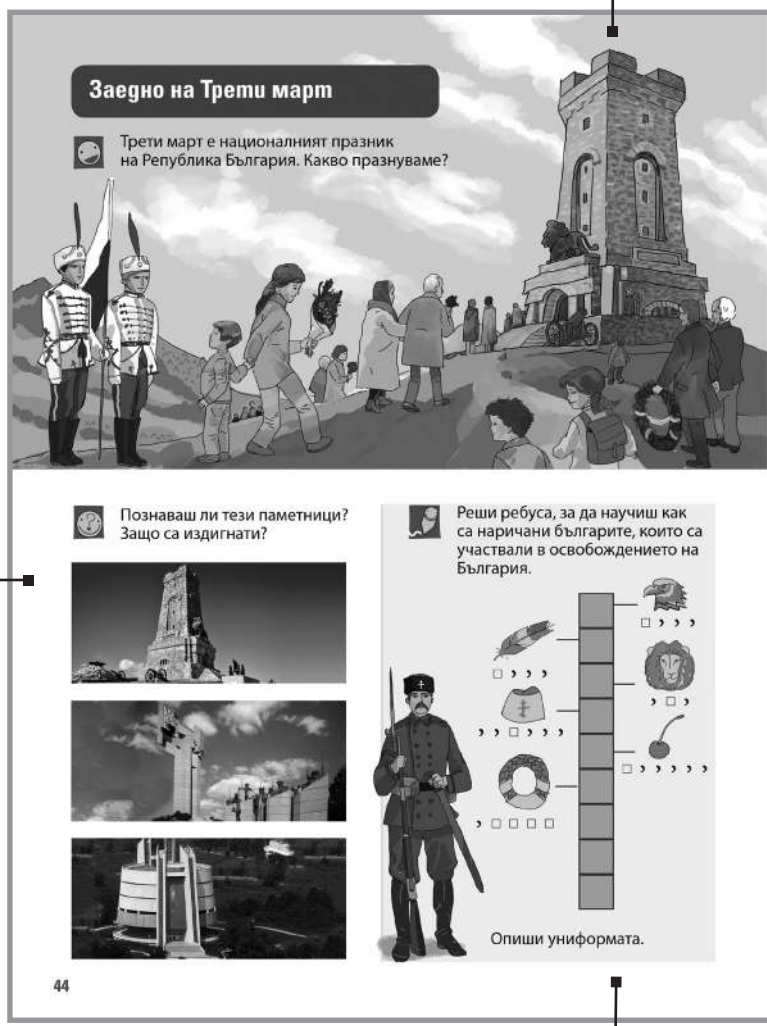

Откривам:

Целта на поставената задача е учениците да се запознаят със Самарското знаме, символ на българското опълчение и на българското участие в Руско-турската война. Оцветяването на знамето може да се подпомогне с демонстрация на знамето чрез ИКТ или друго изображение.

опълченци в тях. По илюстрациите в учебника учениците разказват как отбелязват празника българските граждани. Обръща се внимание на признателността и преклонението пред подвига на опълченците и руските войници, които са воювали за свободата на България. Честването на националния празник се свързва и с издигането на българското знаме под звуците на българския химн. Значението на думата *химн* се разяснява като тържествена песен и се обръща внимание на начина, по който заставаме, когато звучи химнът. Препоръчително е учениците да чуят химна.

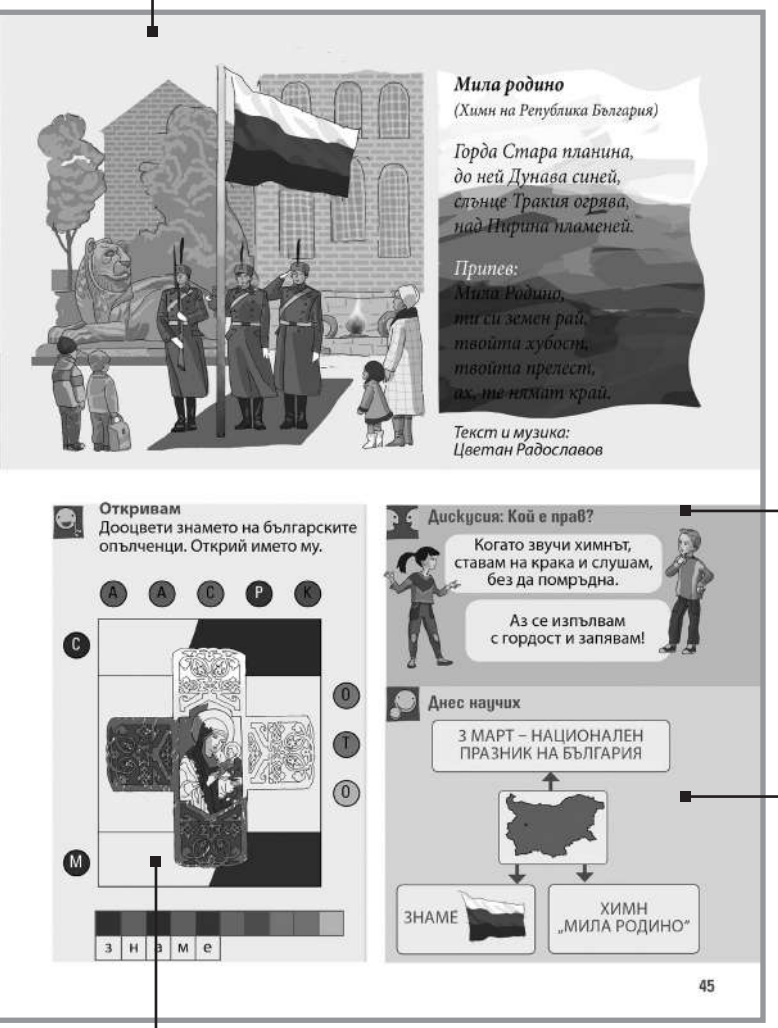

Задача:

Задачата има за цел да се обърне внимание на названието опълченец, на облеклото и въоръжението на българските опълченци, които редом с руските войни са се сражавали за свободата на България.

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че при слушането на химна на България всеки трябва да покаже своето достойнство на българин и че е горд със своята родина. България е държава с многовековна история, трудолюбив и надарен народ.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Националният празник на България – Трети март, се отбелязва с тържествени чествания в цялата страна.

2. Българското знаме и българският химн са символи на държавата.

3. На националния празник тържествено се издига българското знаме и звучи българският химн.

Допълнителна задача:

Може да се предложи на децата да изработят българското знаме; да поднесат цветя пред паметник, свързан с националния празник; да проучат историята на паметник или личност от родния край.

Тема: Знамената на България

Вид на урока:
учебен проект

План:
1. *Български знамена през годините*
2. *Символика на българското знаме*
3. *Съотнасяне на знаме към събитие*
4. *Символи на България*
5. *Признателност към героите на родината*
6. *Споделяне на личен опит*
7. *Самооценка*

Опорни знания и умения:
знанията за родина, за национален празник, за знаме и химн

Понятия:
Работи се за практическото приложение на знанията за родина, знаме, химн, подготвят се за въвеждане на понятието герб.

В хода на работата се затвърдяват понятията *родина, знаме, химн*, като се пренасят в действен план и учениците се поставят в активна позиция. Като резултат те създават собствена книжка, която интерпретира придобитите знания и обогатява с нови. Запознават се със събития и личности от миналото на родината ни чрез разказ на учителя и последваща беседа. Дава се възможност както за осмисляне и обогатяване на представите и знанията за националния празник, така и за подготовка за възприемането на знания за миналото на родината ни. Акцентът трябва да е върху стимулиране чувството на гордост от принадлежността към род и родина и възпитаване в родолюбие.

Методически указания за реализиране на темата:

Въведението към дейностите по проекта включва актуализация на знанията за знаме, които се допълват и обогатяват на емоционално ценностна основа. Чрез разказ, подходящ за

Проект „Знамената на България“

Всяка държава има свое знаме. То е светиня. От създаването си до днес, България няма пленено знаме на бойното поле. За да разбереш повече за някои от българските знамена, състави втора част от твоята книжка „Мога“.

1. Открий в „Знамената на България“ три български знамена-светини. Какво знаеш за тях? С какви събития са свързани?
2. За да разбереш как се е променял българският флаг през годините, изрежи от приложението знамената и ги залепи последователно, като започнеш от най-старото знаме. Залепи ги така, че да стане книжка.
3. Всеки от цветовете на българското знаме има своето значение. Ще го разбереш от приложението. Изрежи, прегъни и залепи на съответното място.
4. Разгледай знаменосците и дай на всеки неговото знаме. Изрежи от приложението и залепи.
5. Всяка държава има свои знаме, герб и химн. Открий и залепи на техните места българските символи. Допиши липсващите думи на химна.
6. Открий кои паметници за кои събития са издигнати от признателните потомци. Залепи ги така, че да стане книжка.
7. Попълни своя лексикон и направи изводи за себе си.

БРАВО!
Ти изработи и втората част от своята книжка „Мога“. Към тази книжка можеш да добавяш още страници с интересни неща, които си научил за знаменатa на България. Запази я, за да добавиш към нея и следващата част.

46

На страницата *Лексикон* учениците работят самостоятелно, като споделят свой собствен опит, предпочитания, нужди; избират както обектите, така и начина, по който да го представят – изброяване, описание, чрез кар-

възприемане от първокласника, учениците се запознават с първото българско знаме – конската опашка, като едновременно с това получават първоначална представа за създаването на България; за това, че в миналото си е имала периоди на могъщество и на падение. В моменти на слабост е била завладявана от други народи, но е водела битки за освобождаването си. Така се дава възможност за запознаването с още едно от знамената на България – знамето на Априлското въстание – събитие, което довежда до Руско-турската освободителна война, символ на която е Самарското знаме. Могат да се разкажат любопитни факти за всяко едно от знамената, достъпни за възприемане от децата, за събитията и личностите, с които са свързани, като се включват и учениците, използвайки представите и знанията им за тях.

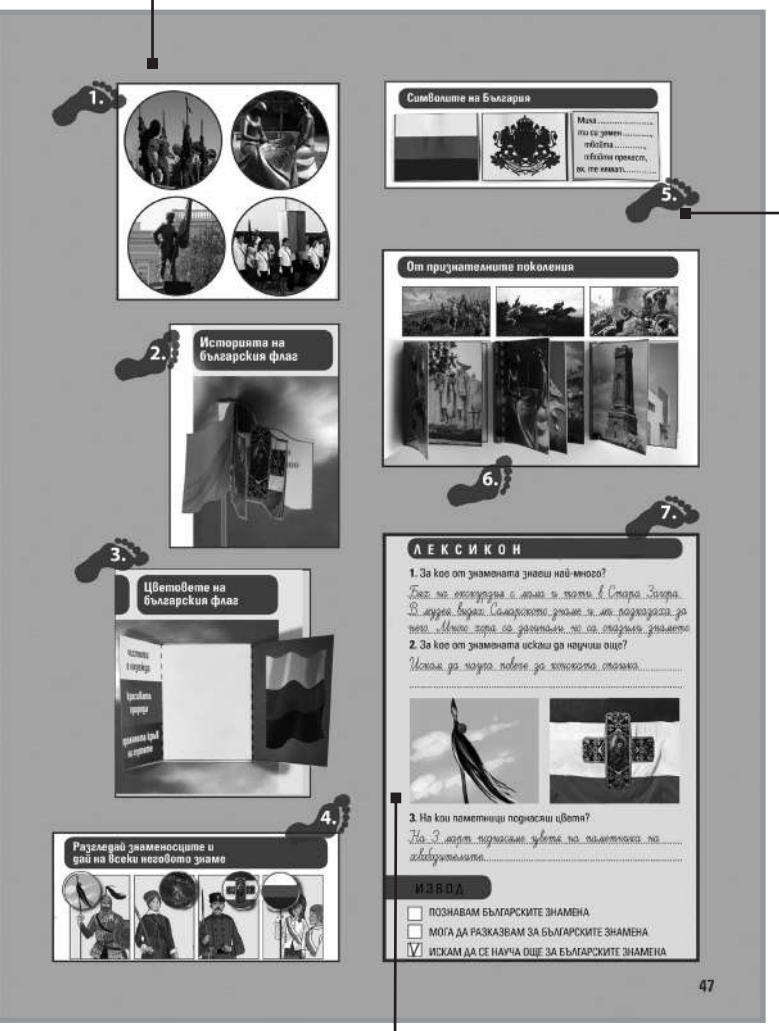

Въз основа на изложеното учениците определят и изрязват от приложението и залепват изброените знамена в последователността на събитията, за които са предназначени, за да достигнат до националното знаме. Затвърдяват се знанията за него, като се допълват с разказ и беседа за символиката на всеки от цветовете му. Вниманието се насочва към думата знаменосец, като се акцентира, че носенето на знамето е чест и отговорност. Учениците лепят до всеки знаменосец съответното знаме от приложението. Разговорът преминава към символите на България. Към познатите вече знаме и химн се добавя и гербът. Учениците го откриват в приложението и го поставят на мястото му. Следващата задача насочва към признателността на потомците и необходимостта миналото да се познава и помни, да се пази паметта за героите на България. Прави се връзка между памет и паметник. Учениците съотнасят всеки паметник от приложението със събитието и ги залепят на местата им като книжка.

тина, снимка, схема или друго. Работата завършва със своеобразна самооценка на придобитите знания и умения, като се насърчава изследователската дейност по поставените задачи или по собствени предпочитания. Например добавяне и на други български знамена, проучване на други химни на България, изработване на книжка с имена на герои, с паметници от родния край, проучване на събития и други.

Тема: Опознавам пролетта

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се променя времето през пролетта?*
2. *Как се променят растенията през пролетта?*
3. *Какво се променя при животните през пролетта?*
4. *Какво правят хората през пролетта?*
5. *Какво празнуваме през пролетта?*

Опорни знания и умения:
знания за сезонните промени, получени в детската градина, знания за различните сезони от собствени наблюдения, актуализиране на знания за природния календар

Нови понятия:
сезон пролет

Методически указания за реализиране на темата:

Учебното съдържание се развива в две части – промени в природата и дейност на хората, обусловени от промените през пролетта. Чрез беседа се актуализират спомените на децата за времето

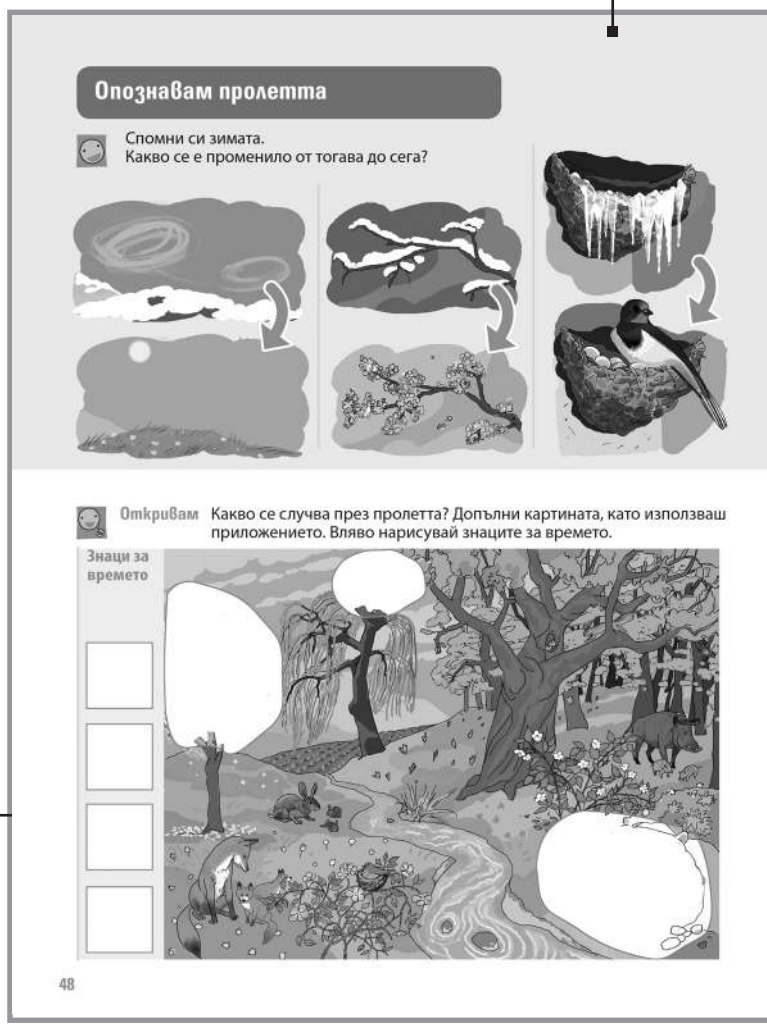
Опознавам пролетта

Спомни си зимата.
Какво се е променило от тогава до сега?

Откривам Какво се случва през пролетта? Допълни картината, като използваш приложението. Вляво нарисувай знаците за времето.

Знаци за времето

48

Откривам:

Пролетната картина дава възможност за цялостен поглед към природата през пролетта. Учениците трябва сами да открият най-подходящите знаци за времето от таблицата в урока „Природен календар“, които рисуват в празните квадратчета (слънце, термометър, облаче, вятър).

Разговорът се насочва към промените на растителността в природата и нейните обитатели. Разкриват се характерните за сезона прояви в поведението на изобразените животни. Откриват се липсващите елементи от картината в приложението и се поставят по местата им.

през зимата и се търсят в конкретика промените през пролетта. Същият е подходът и при растенията и животните. Разгледаните промени определят и характерните за пролетта дейности на хората – трудова дейност, забавления на децата и празници, като се разглеждат Лазаровден, Цветница, Великден. Децата се стимулират да разкажат лични преживявания от забавленията през пролетта и от празниците.

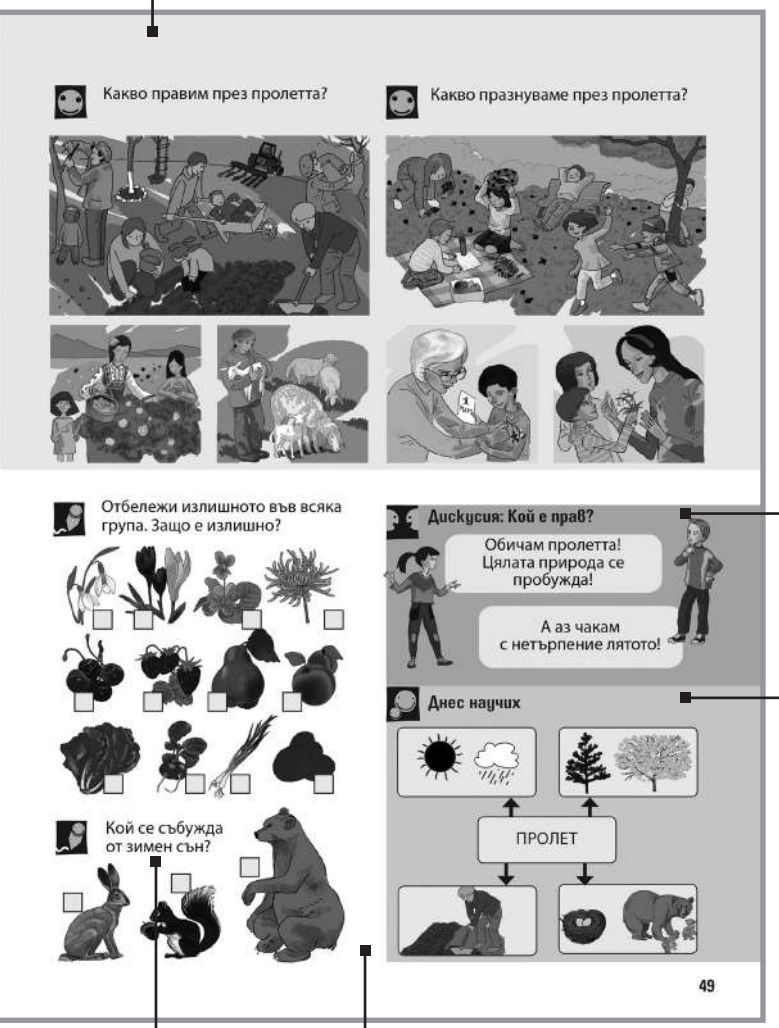

Задача:

Беседата е насочена към характерните за пролетта цветя, плодове и зеленчуци. Учениците трябва да открият и отбележат в групата всяко, което не е характерно за сезона, и да го отбележат.

Дискусия:

В хода на дискусията децата споделят чувствата и емоциите, които им носи пролетта. Разкриват се характерни особености на сезона, които го определят.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. През пролетта става по-топло, валят пролетни дъждове.

2. Дърветата цъфтят и се разлистват.

3. Животните раждат малките си, птиците снасят яйца, прелетните се завръщат от юг.

4. Хората работят усилено на полето, обработват почвата, засяват и засаждат растенията.

Задача:

Откривайки животното, което се събужда от зимен сън, учениците разказват и за това какво правят през пролетта заекът и катеричката.

Допълнителна задача:

Предложете на децата да засадят луковица или да засеят различни семена. Нека след това да наблюдават развитието им.

Тема: Пазя се чист и здрав

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Значение на здравето за човека*
2. *Хигиена и здраве*
3. *Закаляване, спорт и здраве*
4. *Посещение при лекар и зъболекар*

Опорни знания и умения:
знанията за ролята на здравето в живота на хората, за ежедневните дейности за поддържане на хигиена в семейството и в училище, за спорта и закаляването, за профилактичните прегледи

Нови понятия:
здраве, хигиена

Темата дава възможност за включване на игрови и ситуационни методи, чрез които се активизира детският опит по темата. Той се систематизира въз основа на следните параметри:

- самостоятелност на детето при поддържане на лична хигиена;
- отговорност за собственото здраве.

Методически указания за реализиране на темата:

Встъплението в темата изисква да се обобщят представите за здравето като неотменима ценност в нашия живот. Чрез симулативни игри, разказ и беседа

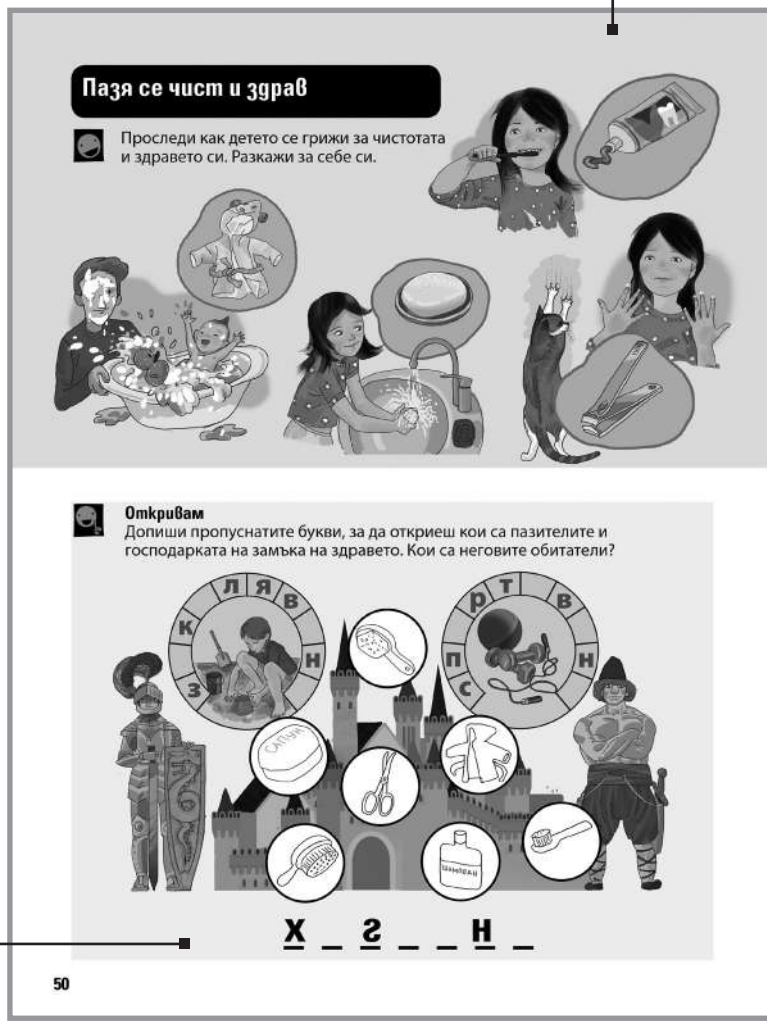

Откривам:

Игровата ситуация „Замъкът на здравето“ съчетава затвърдяването на понятията *хигиена, закаляване, спорт* с изграждането на умения за обосноваване на тяхната взаимовръзка със здравето. В игрова среда се изисква от учениците свободно да изказват мнение за „господарката“, „пазителите“ и „обитателите“ на замъка, като по този начин понятията се включват в активния им речник. Детето разкрива ролята на всеки от нарисуваните предмети за опазване на хигиената и здравето.

се проследява поддържането на лична хигиена – най-напред като грижи от родителите, а впоследствие като задължение на всяко дете. Коментират се отделни дейности за добра хигиена и чрез обяснение се обосновават връзките **хигиена – здраве, закаляване и спорт – здраве**. Развива се идеята, че всеки човек е отговорен за здравето си и от поведението му зависи голяма част от неговото здраве. В този контекст се разглежда ролята на редовното посещение при лекар и зъболекар.

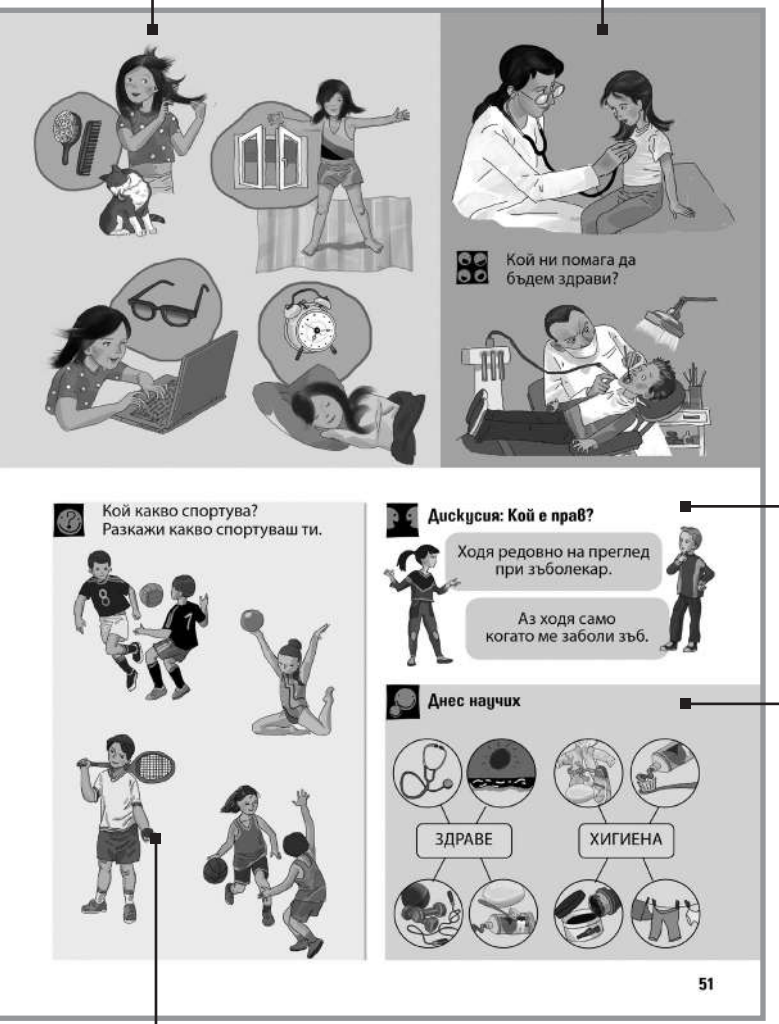

Дискусия:

В хода на дискусията се стигна до идеята, че посещението при зъболекар, ако се прави редовно, не е толкова неприятно, защото колкото е по-малък проблемът, толкова по-лесно се отстранява. Същата дискусия може да се пренесе и в лекарския кабинет. Учениците може да бъдат провокирани и към обсъждане на други дискусионни въпроси, свързани с хигиената.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Основните фактори за доброто здраве са:
- лична хигиена;
- закаляване и спорт;
- грижи за здравето;
- посещение при лекар и зъболекар.

2. Личната хигиена включва:
- чистота на тялото;
- чистота на зъбите;
- чистота на дрехите;
- чистота на обувките.

Допълнителна задача:
Учениците сами да изведат правила за опазване на чистотата и уюта в класната стая, които всички да спазват.

Задача:

Разпознаването на отделните спортове се съпътства от обяснение на уменията, които изисква всеки от тях. Учениците споделят и за други видове спорт, а тези, които тренират, разказват с какво спортът им помага да бъдат по-здрави.

Тема: Храня се здравословно

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Хранения на детето през деня*
2. *Разнообразно и пълноценно хранене*
3. *Хигиена на храненето*
4. *Здравословно меню*

Опорни знания и умения:
знанията за броя и състава на храненията на детето през деня, хигиена на храненето, ролята на плодовете и зеленчуците в нашето хранене

Нови понятия:
здравословно хранене

Задача:

Задачата дава възможност за групиране на познати за децата храни в 2 групи според произхода им. За всяка от храните се проследява дали се получава от растение, или от животно, като може да се посочи и пътят на храните преди да достигнат до нашата трапеза. Цел на задачата е и да се формира уважение към храната като продукт, в който е вложен много труд.

Откривам:

Занимателната ситуация се решава самостоятелно от учениците. Чрез нея по непосредствен и забавен начин се затвърдяват изискванията към хигиената на хранене. Целта на задачата е учениците да обосноват мнението си, като преценят необходимостта и целесъобразността на предложените действия преди хранене. При желание и възможност учениците могат да предложат и други действия, които извършваме преди хранене – подреждане на прибори, поставяне на покривка и т.н.

Методически указания за реализиране на темата:

Встъплението в темата обхваща обсъждане на значението на храненето за всеки човек и особено за децата. Проследяват се задължителните 5 хранения, като се коментира чрез беседа времето

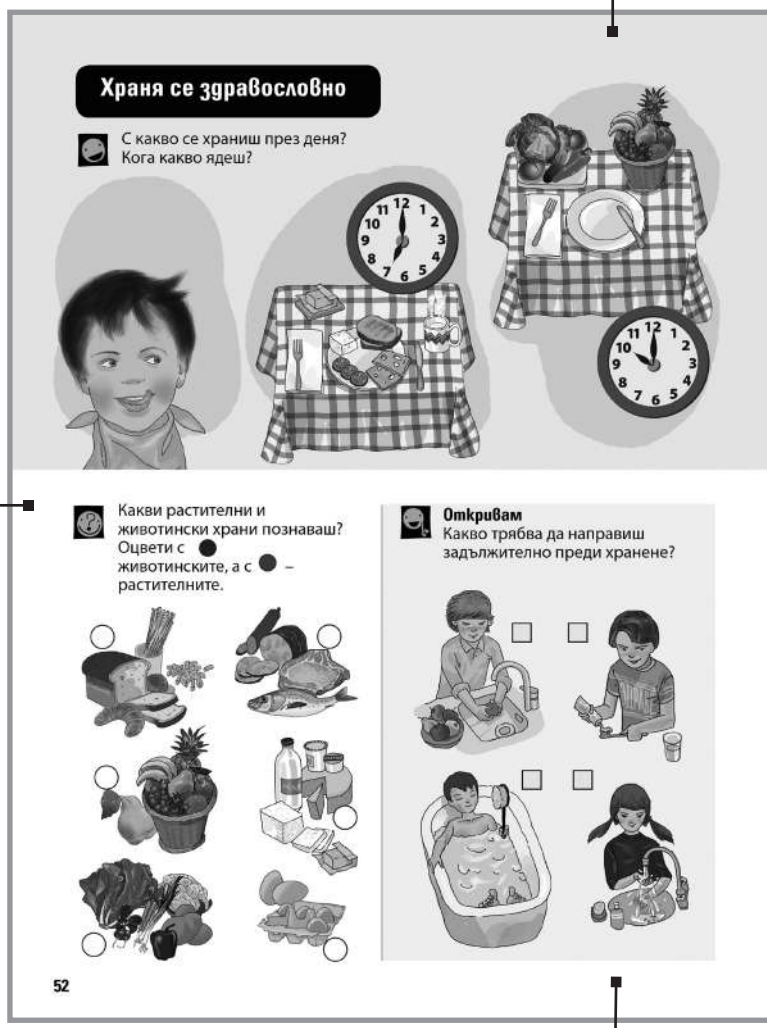

на всяко от тях и какво трябва да съдържа. Децата дават примери за своето хранене и правят преценка на полезността на различни хранителни продукти, които употребяват. Задължително се достига до значението на начина на хранене за здравето. Развива се идеята, че трябва да се приемат разнообразни хранителни продукти, защото растящият организъм на детето има нужда от различни вещества, за да се развива правилно.

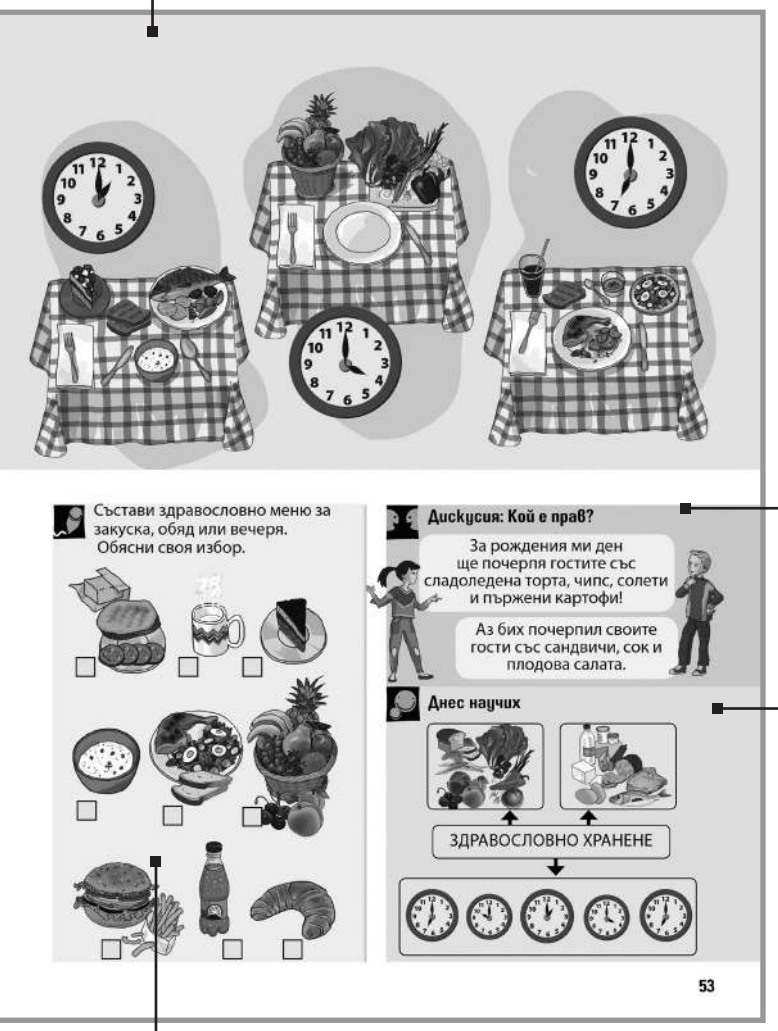

Задача:

Учениците самостоятелно или в група избират здравословно меню за обяд, като се изисква да обосноват избора си. Задачата може да се насочи и към други храни по избор и предложения от учениците.

Дискусия:

В хода на дискусията се стигна до идеята, че много от храните, които са вкусни, всъщност не са много полезни или са направо вредни – например чипсът, хамбургерите и пържените картофи. Дискусията има за цел да накара децата да избират храната според нейното значение за организма.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

Здравословното хранене изисква да се храним 5 пъти на ден в определено време и да приемаме разнообразна и пълноценна храна, в която има зърнени продукти, млечни храни, месо и риба и много плодове и зеленчуци.

Допълнителна задача:

Да се изготви дневно меню по групи и да се представи пред жури – също от ученици, което да избере най-здравословното.

Тема: Грижа се за своето здраве

Вид на урока:
урок за затвърдяване

1. *Лична хигиена и здраве*
2. *Хранене и здраве*
3. *Режим и здраве*
4. *Спорт и закаляване и здраве*

Опорни знания и умения:
знанията за грижите, които всеки човек трябва да полага за здравето си; личен опит и самооценка на различни аспекти на поведението

Актуализиране на представи:
здраве, хигиена, здравословно хранене, режим

Методически указания за реализиране на темата:

Вниманието на учениците се насочва към ролята на личната хигиена и на хигиената на дома и работното място за здравето, доброто настроение

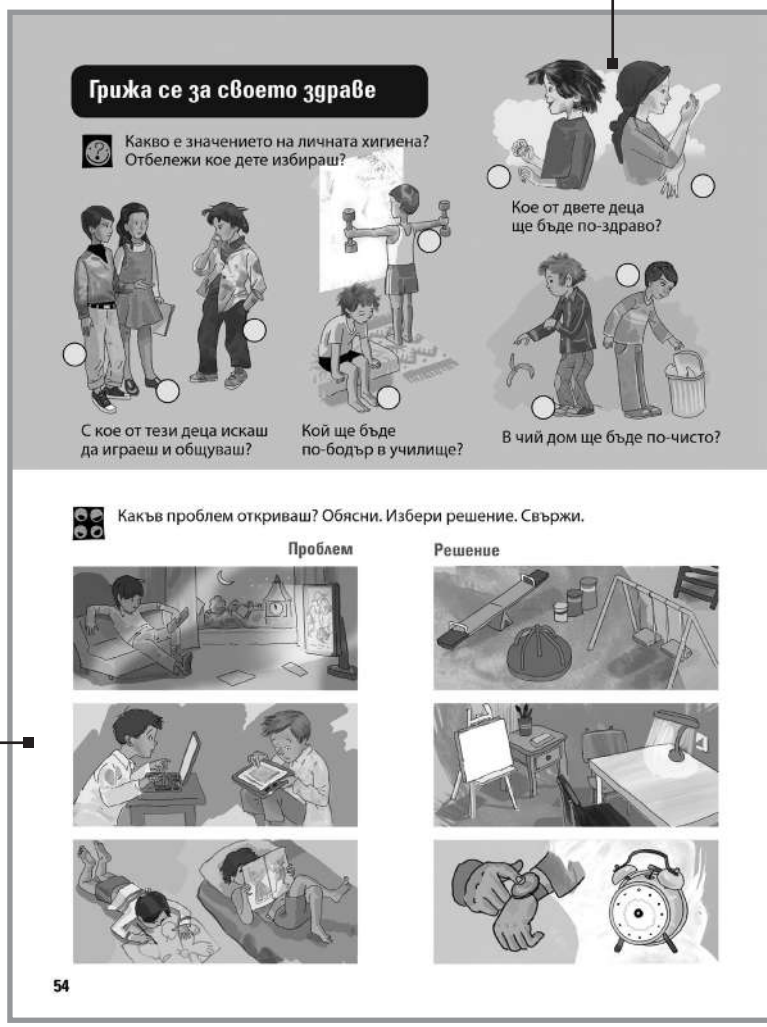

Задача:

Задачата обобщава основни изисквания на дневния режим. Децата откриват нарушените правила и обосновават до какви последици за здравето може да доведе всяко от тях: стоенето до късно пред телевизора, прекалената употреба на компютър и таблет, неправилната позиция при рисуване и четене. Учениците избират и предлагат как да се реши възникналият проблем. При възможност те могат да предложат и други алтернативи на неправилното поведение, които да разкажат устно.

и общуването с другите. Чрез обсъждане на предложените ситуации и избора на учениците се достига до извода, че хигиената е едно от най-важните условия за здравето, самочувствието и успеха на дейността ни.

Задачата предполага затвърдяване на знанията за разнообразното и пълноценно хранене, както и обогатяване и обобщаване в практически план на знанията за употребата на различните видове храни в седмичното меню. Дискутира се честото приемане на захарни изделия и пържени храни, като се поощряват децата да обмислят избора на храна и да проявяват самоконтрол. Допълването с храна от всяка от групите може да се реализира и чрез работа по двойки, за да споделят децата помежду си и да изкажат различни мнения.

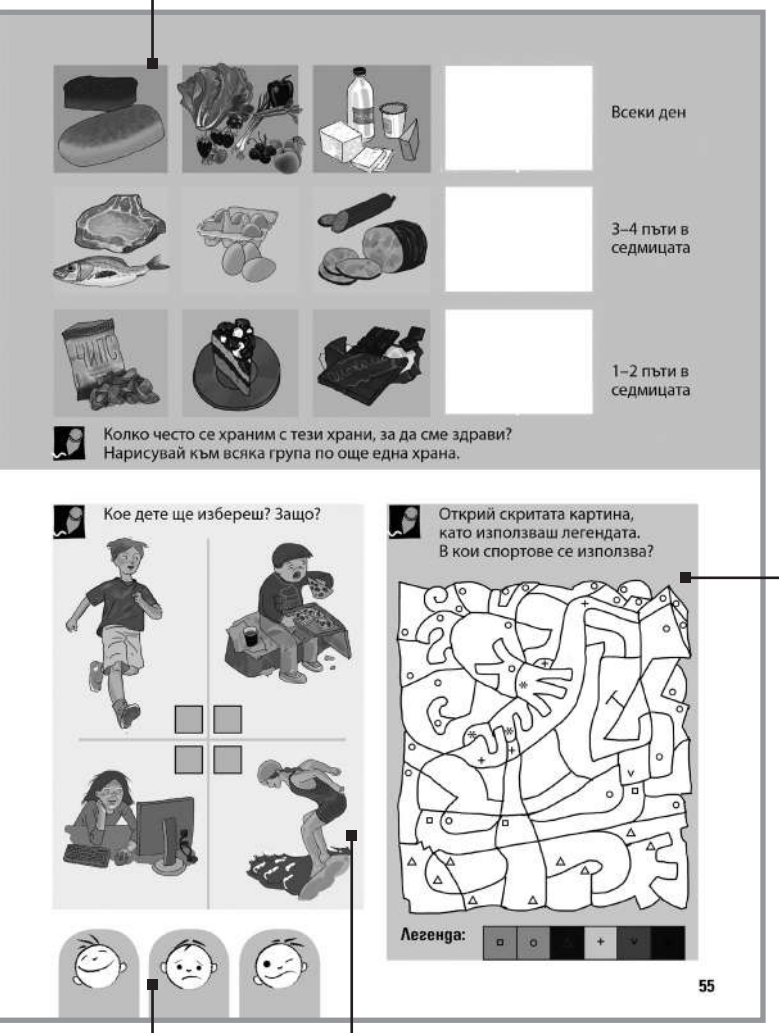

Задача:

Задачата обогатява знанията на учениците за зимните спортове – фигурно пързаляне, хокей на лед, шорттрек.

Задача:

Децата коментират поведението на изобразените персонажи, като сравняват най-напред двете момчета, а после и двете момичета. Изборът им се обосновава с аргументи за опазване на здравето и ролята на режима, здравословно хранене, спорта и закаляването.

Задача:

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Допълнителна задача:

Работа по групи – да се създаде постер за спорта и закаляването през четирите сезона.

Тема: Светофар на здравето

Вид на урока:
учебен проект

План:
1. *Полезни и вредни храни*
2. *Избор на здравословна храна*
3. *Пътят на храната до трапезата ни*
4. *Здрави зъби*
5. *Пазители на здравето*
6. *Споделяне на личен опит*
7. *Самооценка*

Опорни знания и умения:
знанията за хигиена, закаляване, спортуване, здравословно хранене, умения за избор и обосноваване на мнение

Понятия:
Работи се за практическо приложение на знанията за здраве, хигиена, здравословно хранене.

В хода на работата се затвърдяват понятията *хигиена, здраве, здравословно хранене*, като учениците се поставят в активна позиция. Като резултат децата създават собствена книжка, която интерпретира придобитите знания и обогатява с нови. Акцентира се върху пътят на храната, който е дълъг и нелек. За да стигне до трапезата ни, много хора с различни професии полагат труд. Вниманието се насочва към основните аспекти на здравословния начин на живот – разнообразно хранене, лична хигиена, спортуване и закаляване. Важно място в проекта заема изграждането на умението да се направи правилен избор на здравословни храни на фона на вкусните, но нездравословни изкушения.

Методически указания за реализиране на темата:

Въведението към дейностите по проекта включва актуализация на характеристиките на здравословния начин на живот – здравословно хранене, хигиена, закаляване и спорт. Насочва

Проект „Светофар на здравето“

Ти научи как да се пазиш чист и здрав. Да създадеш книжка на здравето никак не е трудно. Тя може да бъде винаги до теб с ценните си съвети. За да я изработиш, състави трета част от книжката „Мога“.

1. За полето „Моите храни“ изрежи от приложението квадратите с цветовете на светофара и ги залепи на съответните места (като джобчета). Във всяко джобче постави храните така, че да е спазено условието, написано на него.
2. За полето „Зная ли как да избирам своята храна“ избери три варианта на здравословно меню и ги подреди и залепи върху подносите.
3. За полето „Пътят на храната“ можеш да проследиш как млякото и хлябът стигат до трапезата в твоя дом. За целта изрежи и подреди снимките правилно. Запиши и вида на храната.
4. За полето „Какво зная за моите зъбки“ залепи картинките с правила за опазване на зъбите. Запиши любопитни факти за своите зъби. Покажи с помощта на картинки кои храни са полезни и кои застрашават зъбите ни.
5. За полето „Грижа се за своето здраве“ подреди картинките от приложението в подходящия джоб.
6. Попълни своя лексикон и направи изводи за себе си.

БРАВО!
Ти изработи третата част от своята книжка „Мога“. Сега събери трите части заедно. Запази ги, за да можеш да ги разглеждаш, когато искаш, и да добавяш нови неща, които научаваш.

56

На страницата *Лексикон* учениците работят самостоятелно, като споделят своя собствен опит, предпочитания, нужди, като избират както обектите, така и начина, по който да го представят – изброяване, описание, в

се към вредни и полезни храни, като се обръща внимание на факта, че има храни, които могат да са и вредни и полезни, в зависимост от честотата на приемането им. Децата се насочват към извода, че здравословно хранене е редовното, разнообразно хранене, в което преобладават плодове и зеленчуци, но не се изключват и храни от другите групи. Може да се изиграе играта *Светофар* с изброяване на различни храни от учителя, след което учениците откриват някои от тях в приложението и ги залепват на съответните места. Следващата задача допълва работата, като провокира да се направи избор на здравословна храна пред други изкушения, който да се мотивира.

Особено внимание се отделя на пътя на храната, за да се изгради емоционално-ценностно отношение към нея като към ценен ресурс, в който влагат труд много хора. Изброяват се професиите, ангажирани в този процес. Сравнява се промишленото и домашното производство на хранителни продукти. Учениците се насочват към извода, че храната трябва да се уважава, да не се разхищава и да се използва разумно. След беседата откриват и залепват по местата им съответните картини, проследявайки пътя на храната до трапезата. Затвърдяват се хигиенните правила за поддържане на устна хигиена, обръща се внимание на полезните и вредните за зъбите храни. След беседата учениците ги изрязват от приложението и ги залепват на съответното място. Последната задача има обобщаващ характер и интерпретира знанията на учениците за основните групи дейности, осигуряващи добро здраве – закаляване, обща хигиена и спортуване. Залепват съответната картинка така, че да образува джобче, в което поставят картините, изобразяващи дейностите към съответната група.

картина, снимка, схема или друго.

Работата завършва със своеобразна самооценка на придобитите знания и умения, като се насърчава изследователска дейност по поставените задачи или собствените предпочитания. Например децата трябва да добавят хигиенни правила за труд и почивка, за професии, които се грижат за опазване на здравето. Учениците трябва да изготвят здравословни менюта за закуска, обяд, вечеря; да направят книжка с рецепти за здравословни храни и др.

Тема: Как да се държа безопасно вкъщи и навън?

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Моята безопасност у дома. Правила*
2. *Моята безопасност навън. Правила*
3. *Моите игри са интересни и безопасни*

Опорни знания и умения:
личният житейски опит, наблюденията и знанията от детската градина за тел. 112

Нови понятия:
обобщаване на представата за безопасно поведение

Задача:
Учениците трябва да открият потенциална опасност, да предложат безопасно поведение и да свържат със съответния забранителен знак.

Откривам:
Задачата подготвя учениците за необходимо поведение в случай на евакуация и запознаването с евакуационен план. Добре е в удобен момент, преди или след урока, учениците да бъдат запознати с училищния евакуационен план и да направят тренировъчно евакуационно напускане на училищната сграда.

Методически указания за реализиране на темата:
При разглеждане на илюстрираните ситуации учениците открояват: опасности, които са следствие на собственото им доверчиво поведение; опасности,

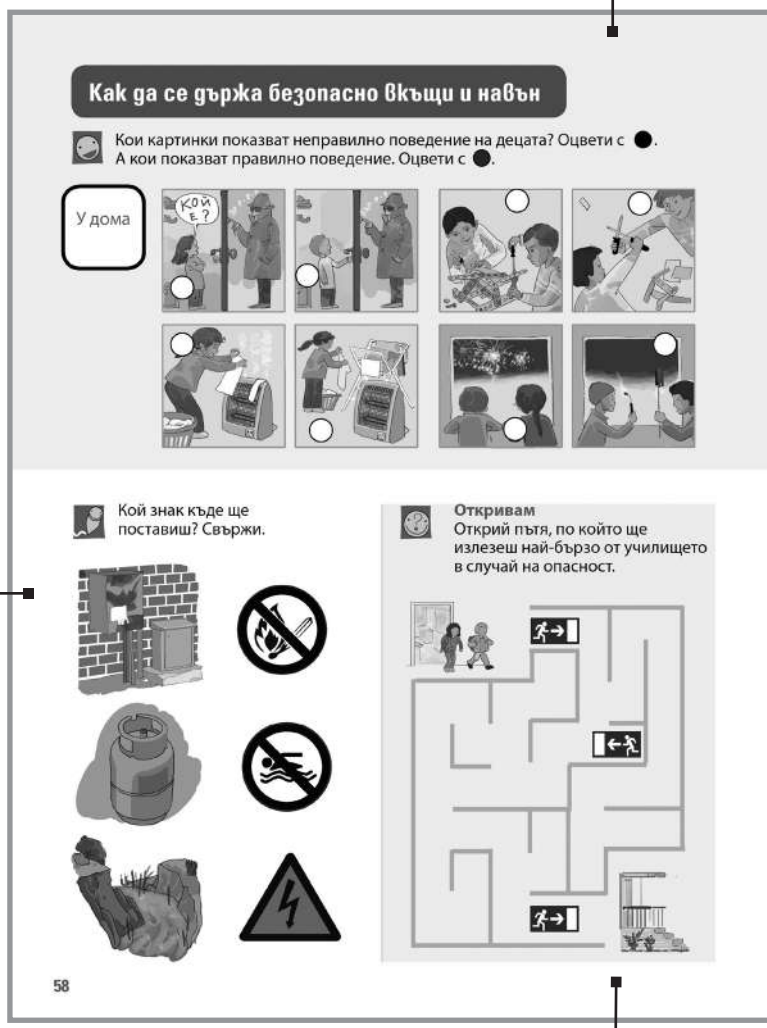

които възникват в резултат на неправилни действия с обикновени предмети и прибори у дома. Проследяват се различни ситуации, които съдържат потенциална опасност вкъщи и навън и се коментира каква е тя, до какви последствия може да доведе, как да не се допуска и как да се предотврати, към кого да се обърнем за помощ в случай на нужда. Отбелязва се безопасното и опасното поведение, съответно с зелено и червено. От всяка ситуация в учебника се извеждат и обобщават правила за безопасно поведение.

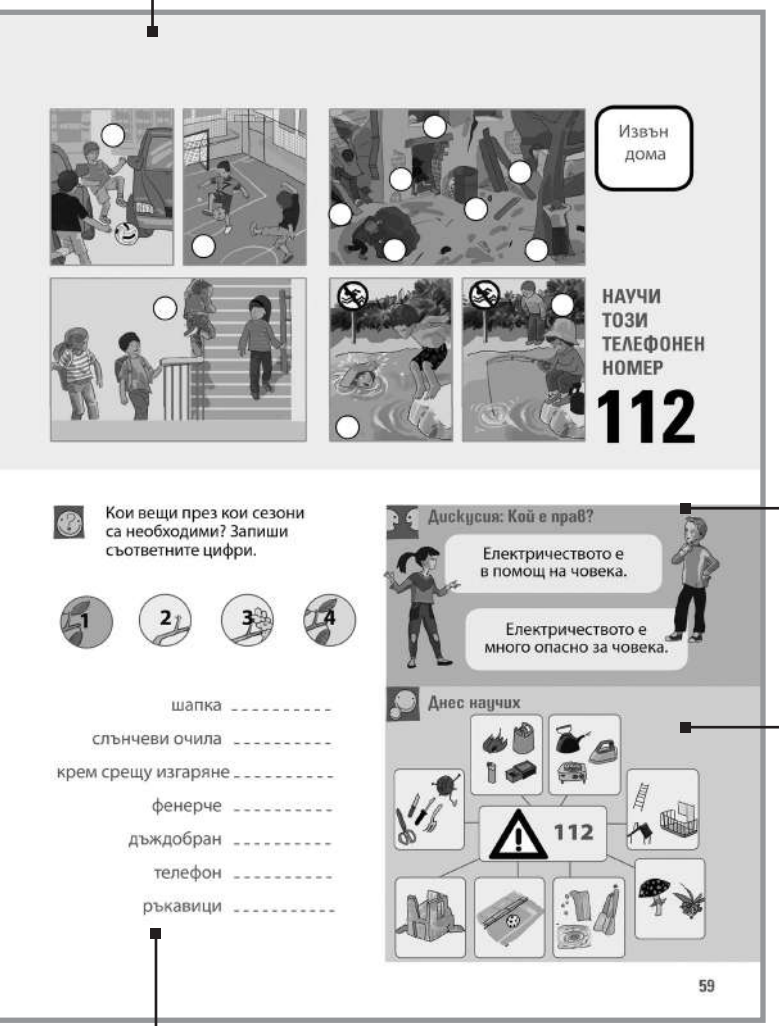

Дискусия:

Дискусията насочва към ползата от електричеството, без което животът на съвременния човек е немислим, но и към необходимостта от безопасно боравене с електрическите уреди и разумното им използване.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. Около нас дебнат много опасности, за да ги избегнеш:

- не играй с огън;
- използвай електрически уреди в присъствието на възрастен;
- не се качвай на високи места;
- не се надвесвай през терасата;
- не бери гъби и непознати растения;
- не се къпи в неохранявани места;
- не играй в близост до улицата;
- стой далеч от рушащи се сгради;
- използвай много внимателно остри и режещи инструменти.

2. При опасност позвъни на телефон 112.

Допълнителна задача:

Да се създадат игрово-моделиращи ситуации от вида:

1. *Кой чука на вратата?*

2. *Разговор на тел. 112*

Задача:

Задачата е свързана с познаването на необходимите вещи и екипировка през различните сезони за предотвратяване на нежелани последствия. Учениците може да бъдат провокирани да открият кой предмет през кой сезон им е нужен, като се насочват към размисъл защо, с какво ще им помогне и при какви ситуации.

Тема: Празнуваме пролетните празници

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Лазаровден*
2. *Цветница*
3. *Великден*

Опорни знания и умения:
знанията за подготовката и преминаването на празниците, актуализация на преживяванията при отбелязване на празниците

Нови понятия:
Лазаровден, Цветница, Великден

Методически указания за реализиране на темата:

Последователно се разглеждат трите празника – Лазаровден, Цветница, Великден. Работата с илюстрациите в учебника се допълва от разказ и беседа и се отбелязва най-типичното при под-

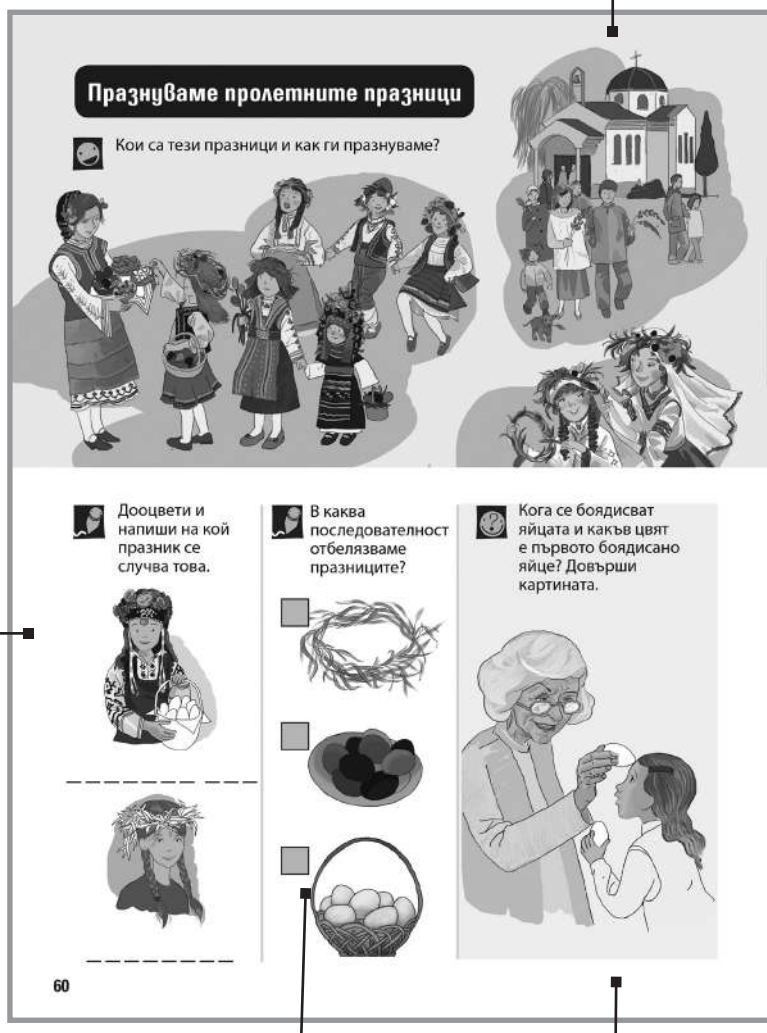

Задача:

Задачата е насочена към затвърдяване на названията на празниците и допълване на знанията за народните обичаи, които се изпълняват – лазаруване и плетене на върбови венци.

Задача:

Затвърдяват се знанията за последователността на празниците. Чрез артистични игри и етюди се пресъздават обреди, свързани с празниците, от някои от учениците, а други отгатват за кой празник се отнася пресъзданото.

Откривам:

Целта на задачата е запознаване с народната традиция да се прави малко кръстче с първото боядисано яйце на челата на децата, като се обръща внимание на посла-

готовката, традициите и обичаите при отбелязването им. Проследяват се взаимоотношенията между родните и членовете на семейството – уважение, желание да зарадваш другите и да отправиш най-хубавите пожелания. Децата разказват за празниците в своите семейства, като се спират на подготовката, настроението, боядисването на яйцата. Учениците се насочват да споделят и за други пролетни празници.

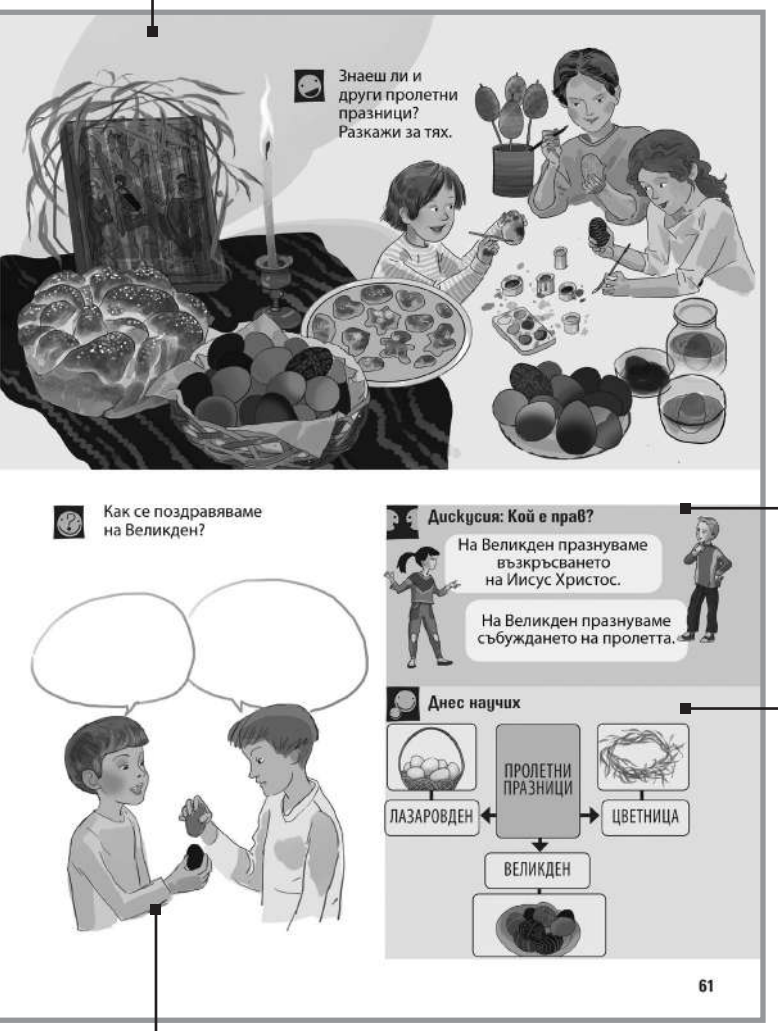

ният на този ритуал: да се пожелае здраве с червеното яйце, което е символ на вярата в доброто и неговото вечно възраждане.

Дискусия:

- В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че празникът съчетава християнската традиция с общочовешките ценности и надежди, свързани с възраждането на природата. Могат да се дискутират и други възникнали въпроси.

Днес научих:

- Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. На Лазаровден момите поздравяват стопаните и събират яйца.

2. На Цветница кичим домовете си с върбови клонки.

3. Великден е един от най-големите празници, свързани с Христос и с възраждането на природата.

Задача:

- Изобразената ситуация насочва децата към празничните поздрави, които отправяме помежду си на Великден. Обичаят да се чукаме с боядисани яйца се разглежда като послание за здраве, обновление и вяра.

Допълнителна задача:

Да се организира благотворителен великденски базар. Да се представи обичай, свързан с някой от пролетните празници.

Тема: Опознавам лятото

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *Как се променя времето през лятото?*
2. *Как се променят растенията през лятото?*
3. *Какво се променя при животните през лятото?*
4. *Какво правят хората през лятото?*
5. *Какво празнуваме през лятото?*

Опорни знания и умения:
знанията за сезонните промени, получени в детската градина; знанията за различните сезони от собствени наблюдения; знанията за природния календар

Нови понятия:
сезон лято

Методически указания за реализиране на темата:

Учебното съдържание се развива в две части – промени в природата и дейност на хората, обусловени от промените през лятото. Актуализират се с беседа спомените на децата за времето през

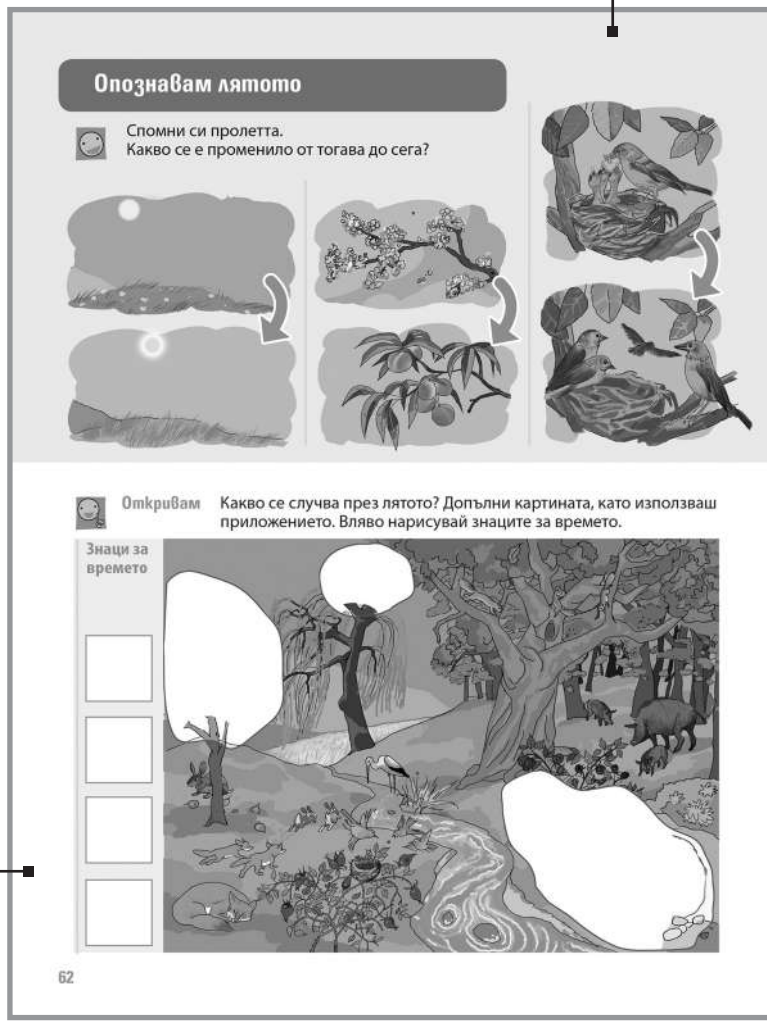

Откривам:

Лятната картина дава възможност за цялостен поглед на природата през лятото. Учениците самостоятелно откриват най-подходящите знаци за времето в таблицата от урока „Природен календар“, които рисуват в празните квадратчета (слънце, термометър, облаче, вятър).

Разговорът се насочва към промените на растителността в природата и нейните обитатели. Разкриват се характерните за сезона прояви в поведението на изобразените животни. Учениците откриват липсващите елементи от картината в приложението, като е нужно да разпознаят и изберат подходящите за сезона и да ги поставят по местата им.

пролетта и се търсят в конкретика промените през лятото. Същият е подходът и при растенията и животните. Разгледаните промени определят и характерните за лятото дейности при хората – трудова дейност, забавления на децата, почивка, като се разглеждат ваканцията и почивките на море и планина през лятото. Децата се стимулират да разкажат за свои любими летни игри и забавления.

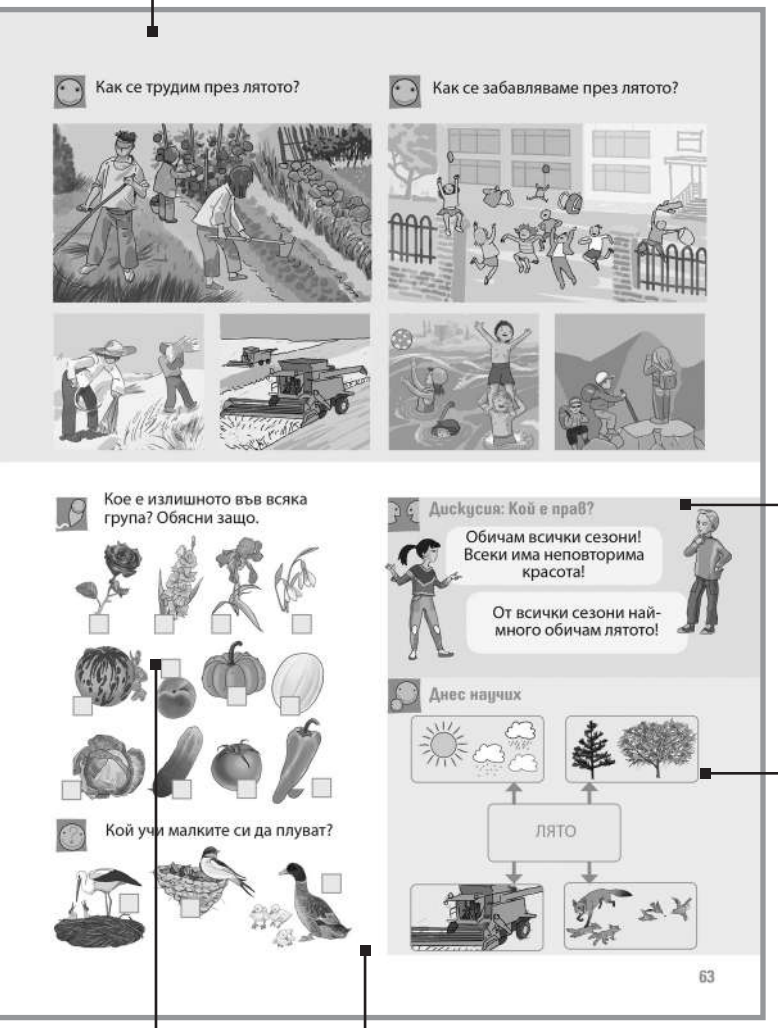

Задача:

Беседата е насочена към разнообразието от плодове и зеленчуци през лятото, като се обособяват в групи типичните за сезона цветя, плодове и зеленчуци. Учениците трябва да открият и отбележат всяко в групата, което не е характерно за сезона.

Дискусия:

В хода на дискусията децата споделят чувствата и емоциите, които им носи лятото. Разкриват се характерни особености на сезона, които го определят.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. През лятото става горещо.

2. Зреят плодовете.

3. Животните учат малките си да намират храна и да се пазят от врагове, а птиците – и да летят.

4. Хората усилено работят на полето – жънат житото, окопават, напояват растенията.

Задача:

Откривайки птицата, която учи малките си да плуват, учениците разказват и за лястовицата и щъркела. Беседата може да се разшири с това, че и трите птици летят, но само малките на патицата плуват; че и трите вида учат малките си да си търсят храна.

Допълнителна задача:

Да се формулират и запишат основни правила за безопасни игри през лятото.

Тема: Познавам промените през сезоните

Вид на урока:
обобщителен урок

План:

1. *Как се променят през различните сезони:*
- *времето,*
- *растенията,*
- *животните,*
- *дейността на хората?*

2. *Какви промени настъпват във времето, растенията, животните и дейността на хората през:*
- *пролетта,*
- *лятото,*
- *есента,*
- *зимата?*

3. *Какво знам и мога?*

4. *Как оценявам знанията си?*

Опорни знания и умения:
знанията за изучените сезони и промените в неживата и живата природа, както и в дейността на хората

Нови понятия:
Обобщава се понятието сезон като период с относително устойчиви показатели и характеристики.

Методически указания за реализиране на темата:

Учениците съставят разказ за промените във времето през всеки от сезоните, промените при растенията, при животните и в дейността на хо-

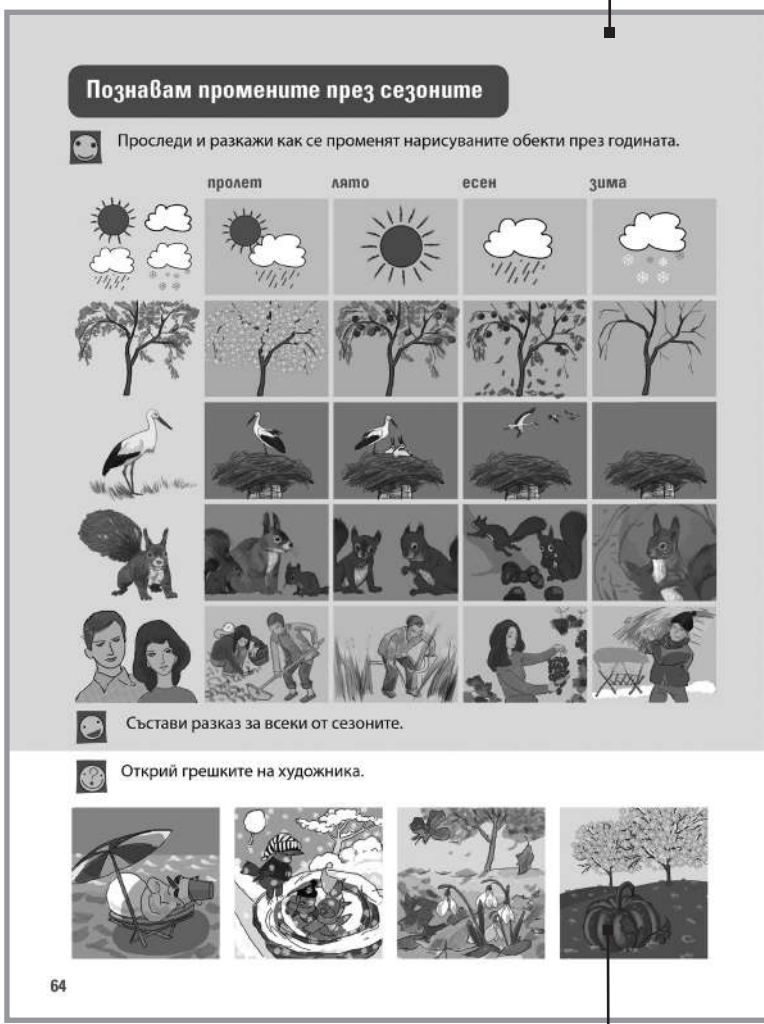
Познавам промените през сезоните

Проследи и разкажи как се променят нарисуваните обекти през годината.

пролет лято есен зима

Състави разказ за всеки от сезоните.

Открий грешките на художника.

64

Задача:

Задачата е със занимателен характер, свързана е с откриване на несъвместими дейности или ситуации. Провокира се дискусия, в която учениците могат да изкажат различни мнения, като се обръща внимание на изслушването на всеки и се възпитава чувство на уважение към изразеното от него мнение.

рата. След това вниманието се насочва към обобщаване и съставяне на разказ за характерното за всеки сезон, като използват характеристиките на всеки от тези четири компонента. Основната цел на задачата е изграждане на умения за извличане на информация, в случая от таблица, и използването ѝ в различни ситуации. С помощта на илюстративния материал учениците съставят разказ както за сезонното развитие на обектите през годината (хоризонтално), така и за характеристиките на отделните сезони (чрез вертикално проследяване).

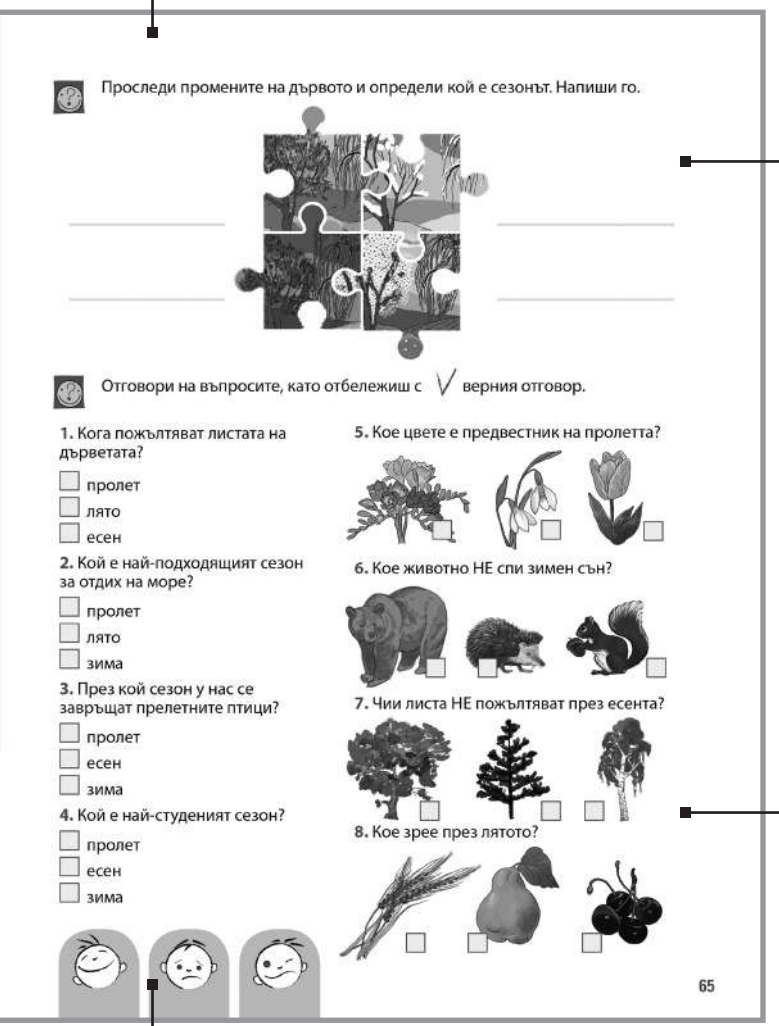

Проследи промените на дървото и определи кой е сезонът. Напиши го.

Отговори на въпросите, като отбележиш с ✓ верния отговор.

1. Кога пожълтяват листата на дърветата?
- ☐ пролет
- ☐ лято
- ☐ есен

2. Кой е най-подходящият сезон за отдих на море?
- ☐ пролет
- ☐ лято
- ☐ зима

3. През кой сезон у нас се завръщат прелетните птици?
- ☐ пролет
- ☐ есен
- ☐ зима

4. Кой е най-студеният сезон?
- ☐ пролет
- ☐ есен
- ☐ зима

5. Кое цвете е предвестник на пролетта?

6. Кое животно НЕ спи зимен сън?

7. Чии листа НЕ пожълтяват през есента?

8. Кое зрее през лятото?

65

Задача за проверка и самооценка:

Учениците разглеждат самостоятелно картините и записват сезона, за който се отнася всяка от тях. Обръща се внимание на преливането на един сезон в друг и тяхното редуване.

Задача:

След поставяне на въпроса учениците трябва сами да открият верния отговор и да го отбележат. Отговорите се коментират след отбелязването и по трите въпроса. На основата на този коментар учениците правят самооценка на работата си.

Задача:

Предоставяне на възможност ученикът да направи самооценка на своите знания и работа, като огради лицето, което най-добре я изразява.

Тема: Заедно на 24 май

Вид на урока:
урок за нови знания

План:
1. *24 май – празник на нашите букви*
2. *Делото на св. св. Кирил и Методий и техните ученици*
3. *Празникът в нашето училище*

Опорни знания и умения:
знанията за честването на 24 май, впечатления от отбелязване на празника; химнът на Кирил и Методий

Нови понятия:
24 май

Методически указания за реализиране на темата:

Проследява се честването на празника – окичването на портрета на св. св. Кирил и Методий с цветя, празничното шествие на учениците и др. Учите-

Задача:

Задачата е насочена към разкриване значението на делото на Кирил и Методий и за други славянски народи, освен българския. Учениците разглеждат паметници, които са издигнати в памет на двамата братя в други държави. Паметниците са: на Кирил и Методий в гр. Охрид, Р. Македония; в Москва, Русия.

Откривам:

Целта на задачата е чрез занимателна дейност учениците да добият представа за вида на буквите в азбуката, сътворена от

лят дава кратка информация за значението на делото на солунските братя и на техните ученици. На основата на илюстрациите учениците разказват как се подготвят за празника и как той се отбелязва в тяхното родно място. Специално внимание е отделено на паметника на светите братя в София, който може да се разгледа чрез ИКТ или друго изображение. Трябва да се обърне внимание на необходимостта от регистриране на уважение и признателност към учителите и делото на учените, поетите, писателите, артистите и художниците. Учениците пеят химна на Кирил и Методий.

Химн на св. св. Кирил и Методий

Върви, народе възродени,
към светла бъднина върви,
с книжовността, таз сила нова,
съдбините си ти поднови!

Напред! Науката е слънце,
което във душите грей!
Напред! Народността не пада
там, дето знанъето живей!

Текст: Стоян Михайловски
Музика: Панайот Пипков

Делото на Кирил и Методий честват и други народи. Знаеш ли защо? Открий градовете, където са издигнати тези паметници, като замениш цифрата със съответната буква от азбуката.

15	22	17	9	5

13	15	18	11	3	1

Дискусия: Кой е прав?

24 май е празник на учениците и учителите.

24 май е празник на всеки българин.

Днес научих

24 МАЙ – ДЕН НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ, НА БЪЛГАРСКАТА ПРОСВЕТА И КУЛТУРА

67

Кирил и Методий, и за първоначалния вид на буквите в кирилицата.

Дискусия:

В хода на дискусията трябва да се стигне до идеята, че 24 май е празник на целия български народ, защото писмеността, просветата и културата са съхранили българския народ през вековете и са му дали най-могъщата сила – силата на духа.

Днес научих:

Обобщенията, до които трябва да се достигне, са следните:

1. 24 май е празник на славянската писменост – на нашата азбука, която е създадена от светите братя Кирил и Методий.

2. 24 май е празник и на българската просвета и култура.

3. 24 май е празник на целия български народ.

Допълнителна задача:

Да се предложи на децата да потърсят съответствията на съвременните букви и глаголицата. Може да се постави задача на децата да напишат името си на глаголица.

Тема: Какво научих в първи клас

Вид на урока:
урок за проверка и оценка на знанията

Урокът има за цел да се извърши изходна диагностика на придобитите знания и формираните умения и компетентности.

Проверката и оценяването на знанията в първи клас не са насочени към репродуциране на определения, а към умението да се посочват практически примери и да се прилагат придобитите знания при решаването на конкретни задачи, свързани с опознаването и разбирането на заобикалящия ги свят.

Методически указания за реализиране на темата:

В хода на урока се работи първоначално с учебника, където при изпълнение и коментар на задачите се актуализират и затвърдяват знанията

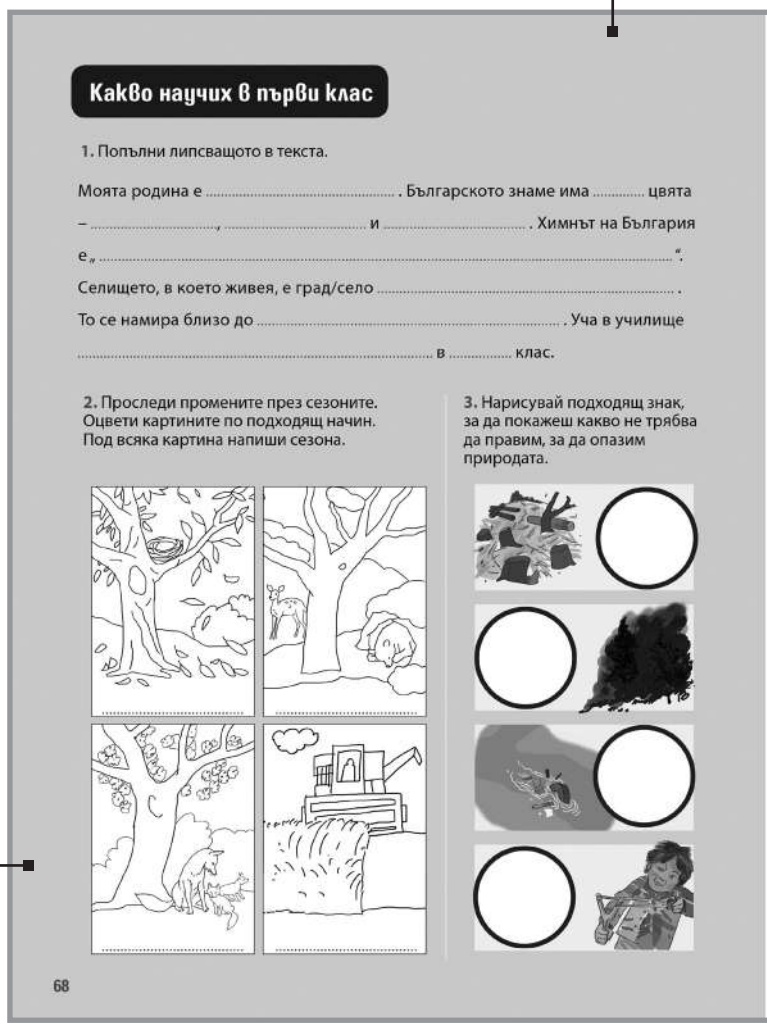

Какво научих в първи клас

1. Попълни липсващото в текста.

Моята родина е ..... . Българското знаме има ..... цвята – ....., ... и ..... . Химнът на България е „.....“.

Селището, в което живея, е град/село ..... .

То се намира близо до ..... . Уча в училище ..... в ..... клас.

2. Проследи промените през сезоните. Оцвети картините по подходящ начин. Под всяка картина напиши сезона.

3. Нарисувай подходящ знак, за да покажеш какво не трябва да правим, за да опазим природата.

68

Комплектът тестови задачи в учебната тетрадка е създаден в съответствие с определените очаквани резултати в края на първи клас. В задачите е включено учебно съдържание от всички области на компетентност по учебна програма – *Роден край*, *Човекът и неговата среда*, *Национално и културно наследство*, *Човекът и здравословния начин на живот*, *Откриване на света*.

по учебната програма. Работата в учебника е своеобразна подготовка на децата за предстоящата самостоятелна работа в учебната тетрадка. Предложените проблемно-познавателни тестови задачи дават възможност за пренос на придобития опит в нова ситуация, като акцентът е поставен върху приложението на знания и умения, свързани с новите понятия.

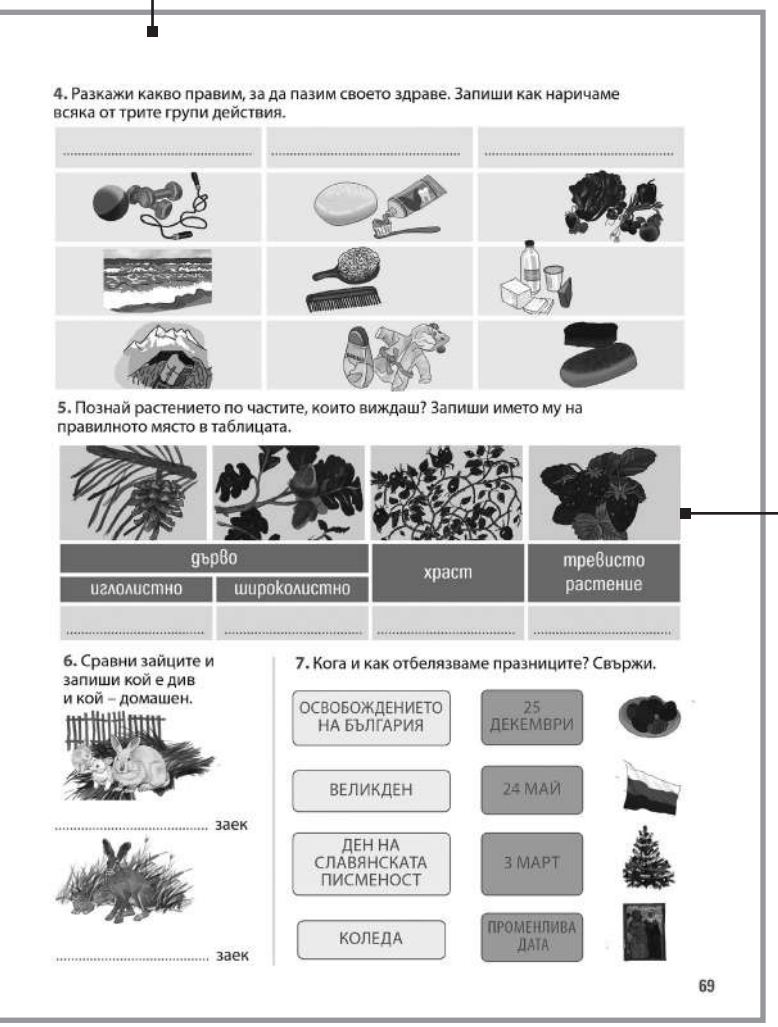
4. Разкажи какво правим, за да пазим своето здраве. Запиши как наричаме всяка от трите групи действия.

5. Познай растението по частите, които виждаш? Запиши името му на правилното място в таблицата.

дърво		храст	тревисто растение
иглолистно	широколистно		

6. Сравни зайците и запиши кой е див и кой – домашен.

..... заек

..... заек

7. Кога и как отбелязваме празниците? Свържи.

ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ	25 ДЕКЕМВРИ
ВЕЛИКДЕН	24 МАЙ
ДЕН НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ	3 МАРТ
КОЛЕДА	ПРОМЕНЛИВА ДАТА

69

Задачи:

Решаването на задачите в учебната тетрадка се предшества от разяснение и инструктаж по типове задачи:

- задачи за допълване – зад. 1, зад. 2 и зад. 12;
- задачи за отбелязване на правилния отговор – зад. 3, зад. 4, зад. 5, зад. 6, зад. 7, зад. 9, зад. 10, зад. 11;
- задачите за свързване – зад. 8.

Необходимо е да се обърне внимание на учениците да работят съсредоточено, като внимателно разглеждат илюстрациите към задачите.

Съдържание

Обръщение към учителите 3

Цели и особености на обучението по околен свят в първи клас, заложени в учебната програма 4

Учебната програма по *Околен свят* за първи клас 8

Учебният комплект и възможностите, които предлага за реализирането на учебната програма 15

Годишно тематично разпределение на учебното съдържание по околен свят за първи клас 21

Педагогическата технология, разработена в комплекта, и реализирането на ДОС и учебната програма 36

Методически насоки и предложения за разработване на темите от учебното съдържание 37

Представям своето семейство 38
Запознавам се с моето училище 40
Разказвам за своя ден 42
Придвижвам се безопасно до училище 44
Познавам своите права и отговорности 46
Спазвам правата на другите и своите отговорности 48
Природен календар 50
Опознавам есента 52
Разказвам за своя град или село 54
Опознавам и пазя моята родина 56
Познавам света около мен 58
Сравнявам групите растения 60
Грижа за растенията 62
Празнуваме Коледа и Нова Година 64

Опознавам зимата 66
Сравнявам домашните и дивите животни 68
Грижа се за домашните и дивите животни 70
Аз съм приятел с природата 72
Растенията и животните около нас 74
Заедно на Трети март 76
Знамената на България 78
Опознавам пролетта 80
Пазя се чист и здрав 82
Храня се здравословно 84
Грижа се за своето здраве 86
Светофар на здравето 88
Как да се държа безопасно вкъщи и навън? 90
Празнуваме пролетните празници 92
Опознавам лятото 94
Познавам промените през сезоните 96
Заедно на 24 май 98
Какво научих в първи клас 100

КНИГА ЗА УЧИТЕЛЯ
ОКОЛЕН СВЯТ
1. клас

Автори
доц. д-р Ваня Петрова
проф. д.п.н. Елка Янакиева
Йорданка Първанова
Радостина Стоянова

Рецензенти
доц. д-р Нино Михайлов
Денница Енчева

Водещ редактор
Даниела Кръстева

Илюстрации и графичен дизайн
Веселин Праматаров

Българска. Първо издание/допечатка 2019
Формат 60x90/8. Печатни коли 13
ISBN 978-954-18-0990-7

Издателство
„БУЛВЕСТ 2ООО“ ООД
1574 София, ул. „Никола Тесла“ № 5, BSR 2, етаж 4
тел.: 02 8061 300, e-mail: administration@bulvest2000.com
www.bulvest.com

Печат
„БУЛВЕСТ ПРИНТ“ АД